

บทที่ 4

บริบททางการเมืองในห้วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และปัจจัยที่มีผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

การศึกษาเรื่อง “การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 3 มีนาคม 2556 ศึกษากรณี พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ” นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจกับบริบททางการเมืองในห้วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เนื่องจากการเมืองภาพใหญ่ของประเทศไทยในช่วงก่อนมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกรุงเทพมหานครค่อนข้างมาก โดยเฉพาะบริบทในช่วงก่อนและหลังการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งจะส่งผลต่อการวางแผนการสื่อสารทางการเมือง และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของ พล.ต.อ. พงศพัศ พงษ์เจริญ ซึ่งการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี ถือว่ามีความสำคัญมาก โดยสื่อมวลชนต่างประเทศได้ให้ความสนใจว่า เมืองหลวงของประเทศไทยคือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นที่รวมศูนย์ของความเจริญทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จะก้าวไปในทิศทางใด ดังที่นิตยสาร ดี อีโคโนมิสต์ ได้ให้ข้อสรุปไว้ว่า

“การเลือกตั้งผู้ว่ากรุงเทพมหานครนั้น ไม่เพียงแต่สำคัญกับชาวกรุงเทพมหานคร แต่ยังสำคัญกับทั้งประเทศ เนื่องจากอาจเป็นก้าวที่สำคัญ ในกระบวนการกระจายอำนาจรัฐ และความพยายามถ่วงดุลอำนาจจากรัฐบาล”¹

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับ การศึกษาบริบททางการเมืองในห้วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

¹“ดี อีโคโนมิสต์ ฟันธง ผู้ว่า กทม. อำนาจน้อย-เงินไม่มี ไม่มีนโยบายที่แก้ปัญหาได้จริง”, *มติชน* (1 มีนาคม 2556).

บริบททางการเมืองในห้วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

บริบททางการเมืองก่อนการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 นั้น เกิดขึ้นหลังจากรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ยุบสภาในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 และถือว่าการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันระหว่างพรรคการเมืองมากที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์การเมืองไทย เนื่องจาก เป็นการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในสภาวะที่สังคมมีความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง อันเป็นความขัดแย้งที่สืบเนื่องมาจากปัญหาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่ทับถมกันมานาน ซึ่งประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน ความขัดแย้งแต่ละครั้งส่งผลต่อความรุนแรงและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองแตกต่างกันไป ความน่าวิตกกังวลก็คือ ความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในครั้งนี้ ไม่มีที่ท่าว่าจะยุติลงในวันอันเป็นผลจากการยึดมั่นถือมั่นในจุดยืนทางการเมืองที่แตกต่างกันของประชาชนในประเทศ อย่างไรก็ตาม ประเด็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในช่วง เวลาก่อนการเลือกตั้ง พ.ศ. 2554 เป็นความขัดแย้งทางการเมืองที่มีพัฒนาการมาจากสถานการณ์ทางการเมืองของไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา และทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น รวมทั้งก่อให้เกิดประเด็นปัญหาการขยายตัวของความร่วมมือทางการเมืองนอกกรอบแบบปกติที่เกินกว่าขอบเขตของสันติวิธี และนำไปสู่วิกฤตทางการเมืองของไทยตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยบริบทของสถานการณ์ทางการเมืองของไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2554 มีความเป็น มาดังนี้

ภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 พรรคไทยรักไทยภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้เป็นพรรคแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล และเมื่อพรรคไทยรักไทยได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ โดยมีพรรคการเมืองที่ได้เข้าร่วมกับรัฐบาลของพรรคไทยรักไทย ประกอบด้วย พรรคเสรีธรรม พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติไทย ซึ่งภายหลังจากพรรคเสรีธรรม และพรรคความหวังใหม่ (สมาชิกส่วนใหญ่) ได้ยุบรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทย จึงทำให้พรรคไทยรักไทย มีเสียงในสภามากถึง 319 เสียง เมื่อรวมกับพรรคชาติไทย 24 เสียง และพรรคความหวังใหม่ที่มีสมาชิกเหลืออยู่อีก 1 เสียง รัฐบาลพรรคไทยรักไทยจึงมีเสียงในสภามากถึง 344 เสียง การบริหารประเทศด้วยคะแนนเสียงในสภาผู้แทนราษฎรที่มีมากกว่าพรรคร่วมฝ่ายค้านอย่างมาก ทำให้พรรคไทยรักไทยสามารถนำนโยบายที่หาเสียงไว้มาดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะนโยบายที่มีความเป็นประชานิยม

หรือที่เรียกกันว่า “นโยบายประชานิยม” ซึ่งมุ่งให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของประชาชนด้วยรูปแบบของ “การตลาดทางการเมือง” โดยมุ่งเน้นไปที่ประชาชนผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่ำ หรือประชาชนในกลุ่ม “รากหญ้า” ผู้เป็นประชาชนกลุ่มใหญ่ของประเทศเป็นสำคัญ จนทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อย่างกว้างขวาง และส่งผลให้สถานะของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีความมั่นคงอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จะบริหารประเทศได้อย่างมั่นคง แต่ความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศได้เริ่มก่อตัวขึ้นในปี พ.ศ. 2545 จากปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้กลับมามีความรุนแรงอีกครั้ง โดยเป็นผลสืบเนื่องมาจากการยกเลิกศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอบต.) และกองบัญชาการผสมพลเรือนตำรวจทหารที่ 43 (พตท.43) ที่เป็นองค์กรประสานงานในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองใน 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล จนกลายเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้² ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ คุกคามต่อสวัสดิภาพ และความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่อย่างกว้างขวาง โดยไม่มีแนวโน้มที่จะลดความรุนแรงลง แต่รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก็สามารถดำรงตำแหน่งจนครบวาระสี่ปีได้เป็นผลสำเร็จ และเมื่อครบวาระการดำรงตำแหน่งจึงได้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปขึ้นในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 โดยผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปรากฏว่า พรรคไทยรักไทย ยังคงได้รับการเลือกตั้งให้เป็นพรรคแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล แต่ในขณะเดียวกันกระแสการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก็เริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นจากกลุ่มประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบาย และแนวทางในการบริหารประเทศของรัฐบาล

รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นหลังการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2548 ต้องพบกับการประชุมของประชาชนที่มีการพยายามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และขับไล่รัฐบาล จึงเป็นชนวนนำไปสู่ขบวนการเคลื่อนไหวครั้งใหญ่ของนักวิชาการ สื่อมวลชน นักศึกษา เครือข่ายภาคประชาชน และผู้ใช้แรงงานในระยะเริ่มต้น และปรับสภาพมาเป็น “พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” ต่อต้านรัฐบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึงปี พ.ศ. 2549 และเมื่อพรรคร่วมฝ่ายค้านคือ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ได้ทำการยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจ รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ตัดสินใจประกาศยุบสภาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่

²สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ, *สายธารประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทย* (กรุงเทพฯ : พี.เพรส, 2551), น. 272-273.

2 เมษายน พ.ศ. 2549 แต่สถานการณ์ทางการเมืองกลับยิ่งเลวร้ายลง เนื่องจากประชาชน นักวิชาการ และพรรคร่วมฝ่ายค้าน ไม่เห็นด้วยกับการยุบสภา แม้จะมีกระแสคัดค้านการเลือกตั้ง รวมถึงการคว่ำบาตรการเลือกตั้งจากพรรคร่วมฝ่ายค้าน แต่การเลือกตั้งในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549 ยังคงดำเนินต่อไปในรูปแบบที่ไม่มีพรรคการเมืองร่วมแข่งขันกับพรรคไทยรักไทยในหลายเขต ส่งผลให้การเลือกตั้งในครั้งนี้ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง และได้มีการนำเรื่องเข้าสู่ศาลรัฐธรรมนูญให้ดำเนินการวินิจฉัย ต่อมามีการพิพากษาให้การเลือกตั้งในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549 เป็นโมฆะ³

ในขณะเดียวกัน การเคลื่อนไหวต่อต้าน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองนอกสภา ได้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ภายใต้การนำของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) หรือกลุ่มคนเสื้อเหลือง โดยมีกลุ่มประชาชนที่คัดค้านการบริหารประเทศของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มารวมตัวกันจัดเวทีปราศรัยโจมตีการทำงานของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อย่างต่อเนื่อง แต่กลุ่ม พธม. ก็ได้รับกระแสต่อต้านจากกลุ่มประชาชนที่ยังมีความนิยมในตัว พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร คือกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งส่งผลให้ความขัดแย้งทางการเมืองแผ่ขยายไปสู่ทุกอณูของสังคมไทย ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มคนที่ต่อต้าน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โดยเฉพาะกลุ่ม พธม. และกลุ่ม นปช. มีมากขึ้นเรื่อย ๆ และเหตุการณ์ดูเหมือนจะยิ่งบานปลายเมื่อกลุ่ม พธม. ประกาศชุมนุมยืดเยื้อในวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2549 จนหลายฝ่ายเกิดความวิตกกังวลว่าอาจจะเกิดเหตุการณ์ “มือบชนมือบ” ที่อาจลุกลามจนเกิดเหตุนองเลือดขึ้นได้ ส่งผลให้ท่ามกลางวิกฤตทางการเมืองที่กำลังจะเข้าสู่ทางตันและการนองเลือด ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน ได้เป็นผู้นำก่อการรัฐประหารขึ้นในนามของ “คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” (คปค.) ซึ่งเกิดขึ้นในขณะที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติที่สหรัฐอเมริกา

ความขัดแย้งเห็นได้ชัดและทวีความรุนแรงขึ้น ภายหลังจากการรัฐประหารล้มรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 การรัฐประหารที่เกิดขึ้นสามารถลดความตึงเครียดและความขัดแย้งทางการเมืองของไทยได้ในช่วงเวลาหนึ่ง แต่เมื่อมีการตัดสินคดียุบพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2550⁴ จากกรณีที่พรรคประชาธิปัตย์ยื่นฟ้องพรรค

³“2 เม.ย. โมฆะ สั่งเลือกตั้งใหม่”, *กรุงเทพธุรกิจ* (9 พฤษภาคม 2549) : 1,4.

⁴“คำวินิจฉัยกลางตุลาการ รธน. คดียุบไทยรักไทย”, *เดลินิวส์* (1 มิถุนายน 2550) : 2.

ไทยรักไทยว่า ได้ดำเนินการจ้างพรรคเล็กมาลงแข่งในบางเขตเลือกตั้ง เพื่อให้พรรคไทยรักไทยสามารถชนะการเลือกตั้งได้โดยไม่ต้องอาศัยเกณฑ์ร้อยละ 20 ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549 เนื่องจากการเลือกตั้งในครั้งนั้น พรรคการเมืองฝ่ายค้านร่วมมือกันคว่ำบาตรการเลือกตั้ง ไม่ส่งผู้สมัครลงแข่งขัน ตามกฎหมายการเลือกตั้งในช่วงเวลาดังกล่าว จึงกำหนดให้พรรคการเมืองที่จะได้รับชัยชนะในเขตที่ไม่มีผู้สมัครจากพรรคการเมืองอื่นแข่งขันด้วย ต้องได้รับการลงคะแนนเสียงให้เกินกว่าร้อยละ 20 จึงจะได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผลจากการตัดสิน ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยในคดียุบพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 จนนำไปสู่การยุบพรรคไทยรักไทยในที่สุด ส่งผลให้พรรคไทยรักไทยพ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคถูกตัดสิทธิทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี⁵ ซึ่งผลการตัดสินได้ทำให้สมาชิกพรรคไทยรักไทยที่เหลืออยู่ต้องไปตั้งพรรคการเมืองใหม่ โดยใช้ชื่อว่า “พรรคพลังประชาชน”

ภายหลังจากการลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และหลังจากนั้นจึงจัดให้มีการเลือกตั้งเป็นการทั่วไป โดยมีการเลือกตั้งเกิดขึ้นอีกครั้ง ในวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ซึ่งพรรคพลังประชาชนได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในฐานะของพรรคตัวแทนอดีตพรรคไทยรักไทยเดิม และได้รับชัยชนะเป็นพรรคแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลอีกครั้งหนึ่งภายใต้การนำของนายสมัคร สุนทรเวช และต่อมากลุ่ม พธม. ได้มีการจัดชุมนุมอย่างยืดเยื้ออีกครั้งในเวลาต่อมา รัฐบาลพรรคพลังประชาชนของนายสมัคร สุนทรเวช ได้ถูกกลุ่ม พธม. ประท้วงยืดเยื้อ โดยยึดทำเนียบรัฐบาล สนามบิน และสถานที่สำคัญหลายแห่ง จนเมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2551 นายสมัคร สุนทรเวช ถูกวินิจฉัยโดยศาลรัฐธรรมนูญว่าขาดคุณสมบัติเป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจากรับเงินเดือนจากบริษัทเอกชนในการทำรายการ “ชิมไป บ่นไป” ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 12-13/2551 ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้มีคำวินิจฉัยด้วยมติเอกฉันท์ว่า นายสมัคร สุนทรเวช ได้ทำหน้าที่พิธีกรในรายการชิมไป บ่นไป หลังจากเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว อีกทั้งยังคงได้รับค่าตอบแทนที่มีลักษณะเป็นทรัพย์สินจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด ดังนั้น จึงเป็นการรับจ้างทำงานตามความหมายของคำว่า “ลูกจ้าง” ตามนัยแห่งมาตรา 267 ของรัฐธรรมนูญ อันส่งผลให้ความเป็นนายกรัฐมนตรีของนายสมัคร สุนทรเวช สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามมาตรา 182 วรรคหนึ่ง (7) แห่งรัฐธรรมนูญนั่นเอง การวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจึงส่งผลให้พรรคพลังประชาชนมีมติ

⁵ คำวินิจฉัยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่ 3-5/2550 เรื่องอัยการสูงสุดขอให้มีการยุบพรรคไทยรักไทย ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 33 ก วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

เลือกนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ให้เป็นหัวหน้าพรรค และได้รับการลงมติในสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และได้มีการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2551⁶

รัฐบาลของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ต้องเผชิญการต่อต้านจากกลุ่ม พวม. อย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2551 ได้มีการชุมนุมหน้าอาคารรัฐสภา เพื่อกดดันไม่ให้คณะรัฐมนตรีเข้าแถลงนโยบายต่อรัฐสภา และมีการยกระดับการเคลื่อนไหวในการขับไล่รัฐบาล นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เข้มข้นยิ่งขึ้นจน กระทั่งปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 กลุ่ม พวม. ได้เข้าชุมนุมบริเวณด้านหน้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ทำให้ผู้อำนวยการท่าอากาศยานตัดสินใจปิดสนามบินสุวรรณภูมิ ส่งผลให้เที่ยวบินต่าง ๆ ต้องงดการเดินทาง และนักท่องเที่ยวจำนวนมากติดค้างอยู่ที่สนามบิน ความขัดแย้งทางการเมืองของไทยที่กำลังจะทวีความรุนแรงอย่างมากได้ถูกผ่อนคลายลง เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ส่งเรื่องการทุจริตการเลือกตั้งของพรรคการเมือง 3 พรรคคือ พรรคพลังประชาชน พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคชาติไทย ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย โดยในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2551⁷ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ทำการอ่านคำวินิจฉัย ซึ่งผลของการวินิจฉัยนั้นศาลรัฐธรรมนูญพิพากษาตัดสินยุบพรรคพลังประชาชนด้วยมติเอกฉันท์ 9 ต่อ 0 โดยได้วินิจฉัยว่า นายยงยุทธ ตียะไพรัช กรรมการบริหารพรรคพลังประชาชน มีความผิดฐานละเมิดกฎหมายเลือกตั้ง โดยเห็นว่าประเด็นปัญหาการกระทำผิดของนายยงยุทธ ตียะไพรัช ได้ต่อสู้คดีกันโดยผู้ร้อง และผู้ถูกร้องได้นำพยานหลักฐานสู่ศาลฎีกา และศาลมีคำวินิจฉัยว่านายยงยุทธ ตียะไพรัช กระทำผิดฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 53 ทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงรายไม่สุจริต มีผลให้ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ในฐานะรักษาการหัวหน้าพรรคพลังประชาชน ต้องพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีโดยปริยาย อันเป็นผลมาจาก การยุบพรรคการเมืองและตัดสินคดีเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคทั้ง 3 พรรคการเมืองเป็นระยะเวลา 5 ปี⁸ และอดีตสมาชิกทั้ง 3 พรรคที่ถูกยุบจึงต่างต้องไปสังกัดยังพรรคการเมืองใหม่คือ พรรคเพื่อไทย (อดีตสมาชิกพรรคพลังประชาชน) และพรรคชาติไทยพัฒนา (อดีตสมาชิกพรรคชาติไทย)

⁶“โปรดเกล้าฯ ครม. สมชาย 1 36 คน 38 ตำแหน่ง”, *แนวหน้า* (25 กันยายน 2551) : 1,2.

⁷“คำวินิจฉัยศาล รธน. ยุบ 3 พรรค”, *สยามรัฐ* (3 ธันวาคม 2551) : 10.

⁸“กรรมการบริหารได้ใบแดง ถึงกับต้องยุบพรรคหรือ?”, *โพสต์ทูเดย์* (3 ธันวาคม 2551) : 2.2.

ส่วนสมาชิกพรรคพลังประชาชน บางส่วนได้ย้ายเข้าไปร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์ ทำให้พรรคประชาธิปัตย์ได้มีโอกาสในการจัดตั้งรัฐบาลภายใต้การนำของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ โดยมีการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2551⁹

อย่างไรก็ดี ความขัดแย้งทางการเมืองยังคงดำรงอยู่ โดยกลุ่ม “แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ” (นปช.) ประท้วงขับไล่รัฐบาลในข้อกล่าวหาที่ว่า เป็นรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นในค่ายทหาร โดยมีการชุมนุม “อำมาตย์-ไพร่”¹⁰ การบริหารประเทศของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ต้องเผชิญมรสุมทางการเมืองจากการต่อต้านของกลุ่ม นปช. อย่างต่อเนื่อง ทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยกลับมีความรุนแรงอีกครั้ง โดยกลุ่ม นปช. ได้มีการเคลื่อนไหวครั้งใหญ่ในช่วงเดือน เมษายน พ.ศ. 2552 ที่บริเวณทำเนียบรัฐบาล และได้ขยายตัวไปยังพัทยา ซึ่งเป็นสถานที่จัดประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ซึ่งในขณะที่ยังมีกลุ่ม นปช. กำลังเดินทางไปยังสถานที่จัดประชุม นั้น ได้มีการปะทะกันกับกลุ่มคนเสื้อสีน้ำเงิน¹¹ แต่ในที่สุดกลุ่ม นปช. สามารถบุกเข้าถึงสถานที่จัดประชุมได้ จนทำให้การประชุมของประเทศอาเซียนต้องยุติลง และผู้นำของประเทศผู้เข้าร่วมประชุมได้รับการอารักขาส่งกลับประเทศแบบฉุกเฉิน โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในจังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2552¹² แต่ก็ได้ประกาศยกเลิกในวันเดียวกัน ส่วนการชุมนุมในกรุงเทพมหานครยึดถือและทวีความรุนแรงมากขึ้น จนรัฐบาลได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง เพื่อควบคุมสถานการณ์ความไม่สงบ และมีการปะทะกันของกลุ่มผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารบ่อยครั้ง โดยการชุมนุมในครั้งนี้อยู่ติดกันในวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2552 เนื่องจากมีแกนนำกลุ่ม นปช. หลายคนยอมมอบตัว การชุมนุมจึงสงบลง และต่อมานายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศยกเลิก

⁹“โปรดเกล้าฯ ธรรมเนียม. อภิสิทธิ์ฯ เข้าเฝ้าถวายสัตย์ 22 ธ.ค.”, *กรุงเทพธุรกิจ* (21 ธันวาคม 2551) : 1,4.

¹⁰“ย้อนรอยวิกฤตการเมือง ขัดแย้ง 8 ปี ไร้ทางออก”, *กรุงเทพธุรกิจ* (13 มกราคม 2557) : 2.

¹¹“นปช. ล้มประชุมอาเซียน พัทยา สถานการณ์ฉุกเฉิน”, *ไทยรัฐ* (12 เมษายน 2552) : 8.

¹²“นายกฯ เลิกประชุมอาเซียน ใช้ พ.ร.ก. ฉุกเฉิน ชลบุรี 6 ชั่วโมง”, *มติชน* (12 เมษายน 2552) : 2.

พระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2552¹³ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวมีผู้เสียชีวิตจำนวน 2 คน และบาดเจ็บจำนวน 123 คน¹⁴

ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 กลุ่ม นปช. ได้จัดให้มีการชุมนุมขึ้นอีกครั้ง โดยเริ่มต้นการชุมนุมที่บริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศบนถนนราชดำเนิน ซึ่งเริ่มตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2553¹⁵ โดยมีเป้าหมายเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ประกาศยุบสภาและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งนายจตุพร พรหมพันธุ์ แกนนำ นปช. ได้กล่าวว่า “การชุมนุมใหญ่ของจริงจะเริ่มต้นแบบเต็มพิกัดในเวลา 12.00 น. ของวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2553”¹⁶ ซึ่งในเวลาต่อมารัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ตั้งศูนย์รักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.) ขึ้นมาเพื่อเฝ้าติดตามสถานการณ์และดูแลความสงบเรียบร้อย หลังจากนั้นได้มีการเจรจากันระหว่างแกนนำกลุ่ม นปช. กับตัวแทนฝ่ายรัฐบาล ซึ่งจัดขึ้นครั้งแรกในวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2553 โดยกลุ่ม นปช. มีข้อเรียกร้องให้รัฐบาลประกาศยุบสภาภายใน 15 วัน เพื่อจัดการเลือกตั้งใหม่ที่จะนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่ฝ่ายรัฐบาลเสนอว่าให้มีการทำประชามติเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญก่อนจึงจะยุบสภา โดยมีกรอบระยะเวลาดำเนินการประมาณ 9 เดือน ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็ไม่สามารถรับข้อเสนอซึ่งกันและกันได้ หลังการเจรจาในวันแรกไม่ประสบความสำเร็จ จึงมีการนัดเจรจากันอีกครั้งในวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2553 แต่ปรากฏว่าทั้งสองฝ่ายก็ยังคงยืนมั่นในจุดยืนเดิมของตนเอง และก่อนสิ้นสุดการเจรจาในวันที่สอง นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในฐานะนายกรัฐมนตรีได้เสนอให้มีการเจรจาอบสาม แต่แกนนำกลุ่ม นปช. กล่าวปฏิเสธ และกลับไปยืนจุดเดิม คือชุมนุมเรียกร้องให้มีการยุบสภาภายในเวลา 15 วัน¹⁷ ดังนั้น ทั้งสองฝ่ายจึงไม่สามารถตกลงกันได้เพราะต่างยึดมั่นในจุดยืนของตนเอง หลังจากนั้นกลุ่ม นปช. ได้ยกระดับความรุนแรงในการเคลื่อนไหว

¹³“นายกประกาศยกเลิก พรก. ฉุกเฉิน”, *ไทยโพสต์* (25 เมษายน 2552) : 3.

¹⁴เจษฎา วีรพงศ์, “การสื่อสารการเมืองของพรรคเพื่อไทย : ศึกษาในห้วงเวลา ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2554”, (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ (สื่อสารการเมือง) วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก, 2556), น. 46.

¹⁵“ถนนประชาธิปไตย สถานการณ์ห้วงชุมนุมใหญ่ นปช.”, *โลกวันนี้* (13 มีนาคม 2553) : 10.

¹⁶“ประเมินแนวโน้มมีอบแดง ยังไม่พ้นจุดเสี่ยง รุนแรง”, *กรุงเทพธุรกิจ* (13 มีนาคม 2553) : 2.

¹⁷“9 เดือนยุบสภา หรือ 15 วันยุบสภา รัฐบาลเจรจา นปช. ล้มกลางคัน”, *แนวหน้า* (30 มีนาคม 2553) : 2.

มากขึ้นเรื่อย ๆ และมีความตึงเครียดเพิ่มมากขึ้นเมื่อเข้าสู่เดือนเมษายน พ.ศ. 2553 โดยกลุ่มผู้ชุมนุมได้ปิดการจราจรที่แยกราชประสงค์ซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจใจกลางกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2553¹⁸ เพื่อควบคุมการชุมนุม และได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) เพื่อทำหน้าที่แก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวแทนศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.) ที่ได้จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ซึ่งห้ามการชุมนุมทางการเมืองเกินกว่าห้าคนขึ้นไป โดย ศอฉ. ได้ออกมาตรการบังคับใช้กฎหมายอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่กลุ่ม นปช. ได้มีการเคลื่อนการชุมนุมไปยังพื้นที่อื่น ๆ ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สถานการณ์เริ่มรุนแรงมากขึ้น ทำให้มีการบาดเจ็บและสูญเสียชีวิตในหลายกรณี เช่น กรณีเหตุการณ์วันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2553 บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย สีแยกคอกวัวและพื้นที่โดยรอบ¹⁹ กรณีความรุนแรงที่แยกศาลาแดง ถนนสีลม เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2553 กรณีความรุนแรงที่อนุสรณ์สถานแห่งชาติ ถนนวิภาวดีรังสิต เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2553 เป็นต้น

ในที่สุดสถานการณ์เข้าสู่ความตึงเครียดมากยิ่งขึ้น เมื่อรัฐบาลตัดสินใจสั่งการให้กองกำลังทหารปฏิบัติการ “กระชับพื้นที่”²⁰ โดยการปฏิบัติการดังกล่าวเกิดขึ้นระหว่างวันที่ 13-19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต นอกจากนั้นยังเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงต่อเนื่องอีกหลายเหตุการณ์ เช่น การจลาจลเผาอาคารห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพมหานคร การปะทะเปิดไฟที่ทำการสถานีโทรทัศน์ การเผายางรถยนต์ ทำร้ายร่างกาย และลอบยิง นอกจากนี้ยังได้มีการเผาอาคารศาลากลางจังหวัดหลายจังหวัด เช่น จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดมุกดาหาร จากเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าว ได้เกิดการสูญเสียชีวิต

¹⁸“อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ประกาศใช้ พ.ร.ก. ฉุกเฉิน สยบม็อบแดงป่วนเมือง”, *แนวหน้า* (8 เมษายน 2553) : 2.

¹⁹“ตึงแดงร่วมชนสูตรศพตาย 20-เจ็บ 842 คน ปชช. แน่ให้กำลังใจทหาร”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (12 เมษายน 2553) : 1,2.

²⁰“สถานการณ์กระชับวงล้อมเพื่อขอคืนพื้นที่แยกราชประสงค์รัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ”, *มติชนรายสัปดาห์* (21-27 พฤษภาคม 2553) : 8.

ทั้งชีวิต และทรัพย์สิน ทั้งฝ่ายรัฐ กลุ่มผู้ชุมนุม ประชาชนทั่วไป²¹ ซึ่งตามรายงานผลการตรวจสอบกรณีเหตุการณ์ชุมนุมของกลุ่ม นปช. ระหว่างวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2553 ถึงวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 จากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระบุว่า ในช่วงเช้าของวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 เริ่มมีเสียงปืนดังขึ้นอย่างต่อเนื่องมาจากทางบ่อนไก่ กลุ่มผู้ชุมนุมจึงเริ่มแตกตื่น และวิ่งไปยังบริเวณหน้าเวทีตรงสี่แยกราชประสงค์ ด้าน ศอฉ. ได้เข้ากระชับพื้นที่ โดยเริ่มจากแยกศาลาแดงต่อไปยังบริเวณสวนลุมพินี และบริเวณโดยรอบสี่แยกราชประสงค์ ซึ่งเกิดการปะทะเพื่อขัดขวางการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ จนมีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้แกนนำกลุ่ม นปช. ได้ตัดสินใจยุติการชุมนุม ท่ามกลางเสียงคัดค้านของผู้ชุมนุมที่ต้องการชุมนุมต่อไป ซึ่งแกนนำกลุ่ม นปช. ที่เหลืออยู่ได้เดินทางเข้ามาอบตัวที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทั่งเกิดเหตุการณ์บ้านปลาย มีการจุดไฟเผาห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเวิลด์และโรงพยาบาลนอร์ธสยาม รวมทั้งอีกหลายพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวได้ยุติลงในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 จากปฏิบัติการขอคืนพื้นที่ของฝ่ายรัฐบาล²²

โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้สรุปจำนวนผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองเมื่อเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2553 ไว้จำนวน 98 ราย และศูนย์บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินกรุงเทพมหานคร (ศูนย์เอราวัณ) ได้สรุปจำนวนผู้บาดเจ็บระหว่างการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ไว้เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 1,406 รายซึ่งไม่นับรวมผู้บาดเจ็บที่เสียชีวิต²³

หลังจากเหตุการณ์สลายการชุมนุม รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ทำการบริหารประเทศมาระยะเวลาหนึ่งได้มีการประกาศยุบสภา โดยรัฐบาลนี้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2554²⁴ ซึ่งเหตุผลหนึ่งในการยุบสภาครั้งนี้ มาจากความขัดแย้งของประชาชนในประเทศ

²¹ รายงานผลการตรวจสอบเพื่อมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กรณีเหตุการณ์ชุมนุมของกลุ่ม นปช. ระหว่างวันที่ 12 มีนาคม 2553 ถึงวันที่ 19 พฤษภาคม 2553, (กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2556), น. 4.

²²“แกนนำ นปช. ยุติชุมนุม รบ. ประกาศเคอร์ฟิว”, *มติชน* (20 พฤษภาคม 2553) : 2.

²³ชัยวิช ตูลาธนะ และคณะ, *ความจริงเพื่อความยุติธรรม : เหตุการณ์และผลกระทบจากการสลายการชุมนุม เมษายน-พฤษภาคม 53* (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ข้อมูลประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการสลายการชุมนุม กรณี เม.ย.-พ.ค. 53 (ศปช), 2555), น. 430.

²⁴“โปรดเกล้าฯ ยุบสภา เลือกตั้ง 3 ก.ค.”, *ผู้จัดการรายวัน* (10 พฤษภาคม 2554) : 1,11.

นั่นเอง โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวไว้ในการประกาศยุบสภาตอนหนึ่งว่า “การตัดสินใจในวันนี้ เป็นเรื่องของการเดินทางประเทศ จึงเป็นการตัดสินใจว่าเราจะให้ประเทศของเรานั้นเดินไปในทิศทางไหน จะเดินไปข้างหน้า หรือจะเดินถอยหลัง หรือจะเดินวนจมปลักอยู่กับปัญหาความขัดแย้งที่ผ่าน ๆ มา”²⁵ ซึ่งหลังจากมีการประกาศยุบสภาแล้วได้จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ท่ามกลางกระแสความขัดแย้งทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ขยายตัวออกไปในวงกว้าง จนทำให้การเลือกตั้งในครั้งนั้นถือได้ว่าเป็นการเลือกตั้งที่มีความสำคัญต่อทิศทางการเมืองไทยเป็นอย่างมาก

เมื่อพิจารณาจากประวัติศาสตร์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา จะพบว่า ความขัดแย้งทางการเมืองไทยมีที่มาจากกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในขอบเขตที่เกินไปกว่าสันติวิธี จนทำให้เกิดการใช้ความรุนแรงต่อกันระหว่างฝ่ายคู่ขัดแย้งคือ กลุ่ม พธม. และกลุ่ม นปช. ที่เชื่อมโยงกับการสนับสนุนพรรคการเมือง 2 พรรคใหญ่ของประเทศคือ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ทำให้รัฐบาลในช่วงสถานการณ์ความขัดแย้งไม่สามารถเป็นที่ไว้วางใจจากประชาชนทั้งประเทศ และมีความเป็นตัวแทนที่จำกัดเฉพาะกลุ่มประชาชนที่สนับสนุน จนส่งผลกระทบต่อภาวะของการขาดเสถียรภาพทางการเมือง และความขัดแย้งทางการเมืองของไทยมาอย่างต่อเนื่อง และจะเห็นได้ว่ากลุ่มต่าง ๆ ที่เคลื่อนไหวเพื่อกดดันทางการเมือง เริ่มก่อตัวปรากฏชัดเจขึ้นหลังเหตุการณ์รัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และทวีความรุนแรงมากขึ้นจนเป็นการชุมนุมทางการเมืองครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2552 และปี พ.ศ. 2553²⁶ นอกจากนั้น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ที่จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 นั้น เกิดขึ้นในบริบททางการเมืองที่มีความขัดแย้งยืดเยื้อ จนนำไปสู่ความรุนแรง และได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ทั้งนี้เนื่องจากการยุบสภาเป็นกลไกทางการเมืองที่สำคัญ โดยมีการยุบสภาไว้แก้ปัญหาทางการเมืองเฉพาะหน้า กฎหมายจึงให้อำนาจเด็ดขาดไว้ที่นายกรัฐมนตรี เพราะถึงอย่างไรก็เป็นอำนาจที่จำกัด กล่าวคือ ยุบแล้วก็ต้อง

²⁵“นายกฯ แจงยุบสภา ด้วยความเต็มใจ”, *กรุงเทพธุรกิจ* (10 พฤษภาคม 2554) : 2.

²⁶บุรฉัตร พานธงรักษ์, “การตลาดการเมืองของพรรคเพื่อไทยและพรรคประชาธิปัตย์ในการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554”, (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554).

กลับไปหาประชาชนใหม่²⁷ และหลังจากมีการยุบสภาแล้วจึงเกิดคำถามว่า หลังเลือกตั้งประเทศไทยจะก้าวพ้นจากวิกฤตความขัดแย้งที่เผชิญมาตลอดระยะเวลากว่า 6 ปีนับตั้งแต่ก่อนเหตุการณ์รัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 หรือไม่ นอกจากนี้ ความน่าสนใจของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ก็คือเป็นการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2554 ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง และที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่หนึ่งเขตมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน กลับมาเป็นแบบหนึ่งเขตมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เพียงหนึ่งคน และแบบบัญชีรายชื่อ ได้เปลี่ยนจากแบบสัดส่วนที่แบ่งประเทศออกเป็น 8 กลุ่มจังหวัด มาเป็นแบบบัญชีรายชื่อโดยใช้ทั้งประเทศเป็นเขตเลือกตั้งมีบัญชีรายชื่อเดียว โดยเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จากเดิม 80 คน เป็น 125 คน และลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จาก 400 คน เหลือเพียง 375 คน ประกอบกันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น จำนวน 500 คน²⁸

สำหรับผลการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554²⁹ นั้น พรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อมากที่สุดคือ พรรคเพื่อไทย ที่ได้รับเลือกเกินกึ่งหนึ่งคือ 265 ที่นั่ง โดยแบ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต 204 คน และแบบบัญชีรายชื่อ 61 คน ซึ่งมีคะแนนแบบบัญชีรายชื่อ 15,744,190 คะแนน นับเป็นครั้งที่สองในรอบทศวรรษที่มีพรรคการเมืองได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งในสภาผู้แทนราษฎร และจากผลการเลือกตั้งที่พรรคเพื่อไทยได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด ทำให้ได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยมีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 28 และเป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทย และรองลงมา

²⁷ นิธิ เอียวศรีวงศ์, *การเมืองของเสื้อแดง* (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเพ่นบุ๊กส์, 2553), น. 67.

²⁸ สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ และคณะ, *“การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 : ศึกษาบทบาทพรรคการเมือง และพฤติกรรมและการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนในสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง”*, รายงานการวิจัยเสนอสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554).

²⁹ ข้อมูลจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง สรุป ณ วันที่ 5 กรกฎาคม 2554 อ้างถึงใน “เปิดผลการเลือกตั้ง 3 ก.ค. 54 อย่างเป็นทางการ ครบถ้วนทุกเขต และสถิติสำคัญที่ควรบันทึก”, *มติชน* (5 กรกฎาคม 2554).

คือ พรรคประชาธิปัตย์ เป็นพรรคฝ่ายค้าน โดยมีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นผู้นำฝ่ายค้าน ซึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และแบบบัญชีรายชื่อรวมกันจำนวน 159 ที่นั่ง แยกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต 115 คน และแบบบัญชีรายชื่อ 44 คน มีคะแนนแบบบัญชีรายชื่อรวม 11,433,762 คะแนน โดยมีพรรคการเมืองอื่น ๆ อีก 9 พรรค ได้รับเลือกตั้ง ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1
ผลการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554³⁰

พรรค	ส.ส.เขต	ส.ส.บัญชีรายชื่อ	รวม	คะแนนบัญชีรายชื่อ
พรรคเพื่อไทย	204	61	265	15,744,190
ประชาธิปัตย์	115	44	159	11,433,762
ภูมิใจไทย	29	5	34	1,281,577
ชาติไทยพัฒนา	15	4	19	906,656
ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน	5	2	7	494,894
พลังชล	6	1	7	178,110
รักประเทศไทย	-	4	4	998,603
มาตุภูมิ	1	1	2	251,702
มหาชน	-	1	1	133,772
ประชาธิปัตย์ไทยใหม่	-	1	1	125,784
รักษ์สันติ	-	1	1	284,132
รวม	375	125	500	-

หลังการเลือกตั้ง หลาย ๆ ฝ่าย ทั้งฝ่ายการเมือง นักวิชาการ สื่อมวลชนทั้งไทยและต่างประเทศ ต่างออกมาแสดงความคิดเห็นถึงทิศทาง และแนวโน้มการเมืองไทยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความหวังที่ประเทศไทยจะหลุดพ้นออกจากสถานการณ์ความวุ่นวาย ของกลุ่มเรียกร้องทางการเมืองกลุ่มต่าง ๆ และนโยบายการหาเสียงที่เข้มข้นของทุกพรรคการเมือง ซึ่งมุ่งเน้น

³⁰“บันทึกเลือกตั้ง 3 ก.ค.”, มติชนรายสัปดาห์ (8 กันยายน 2554) : 13.

นโยบายประชานิยมที่ได้สร้างสัญญาไว้มากมาย หลายคำมั่นสัญญาสร้างความวิตกกังวลว่าจะทำได้จริงหรือไม่ ผลการเลือกตั้งในครั้งนี้มีหลายประเด็นที่สะท้อนมุมมอง แนวคิด และการตัดสินใจของคนไทยในการใช้สิทธิเลือกตั้ง นอกจากนี้ ภายใต้การนำของพรรคเพื่อไทยในการจัดตั้งรัฐบาลมีการคาดเดาจากหลายฝ่ายว่า พรรคเพื่อไทย จะจัดการกับเรื่องนิรโทษกรรมซึ่งอยู่ในความสนใจของประชาชนอย่างไร ทำให้ทิศทางแนวโน้มการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง และการจัดตั้งรัฐบาลใหม่เป็นที่สนใจและมีการจับตามองเป็นอย่างมาก ยิ่งว่า สังคมไทยจะก้าวผ่านความขัดแย้งแตกแยกตลอด 6 ปี ที่ผ่านมาได้หรือไม่ และรัฐบาลใหม่จะเป็นความหวังและมีศักยภาพแก้ปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งรัฐสภาไทยอยู่ในขณะนั้นได้เพียงใด

บริบททางการเมืองหลังการเลือกตั้งวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ถึงวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556

สถานการณ์ทางการเมืองไทย ภายหลังจากการที่รัฐบาลพรรคเพื่อไทย ภายใต้การนำของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ชนะการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 และมีการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2554 โดยมีนโยบายเร่งด่วน 16 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนโยบายที่พรรคเพื่อไทยใช้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนั้น เป็นรัฐบาลที่เกิดขึ้นภายหลังจากการสลายการชุมนุมของคนเสื้อแดง โดยผลการเลือกตั้งทั่วไปนั้นปฏิเสธไม่ได้ว่า คะแนนเสียงส่วนใหญ่ที่ทำให้พรรคเพื่อไทยได้รับชัยชนะนั้นมาจากพี่น้องประชาชนคนรากหญ้า ซึ่งประกอบไปด้วย พี่น้องในชนบทและคนชั้นกลางระดับล่าง อีกทั้งยังมีแกนนำของมวลชนเหล่านั้นได้เข้าไปเป็นตัวแทนในสภาผู้แทนราษฎร โดยนับเป็นครั้งแรกที่มวลชนคนรากหญ้าได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งจากการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยจิตสำนึกทางการเมืองที่คุกรุ่นไปด้วยกระแสต่อต้าน คือสิ่งที่พวกเขาเรียกกันว่า “พวกอำมาตย์”³¹ อย่างไรก็ตาม กลุ่มพลังประชาชน เช่น องค์การพิทักษ์สยาม ซึ่งนำโดย พล.อ. บุญเลิศ แก้วประสิทธิ์ ได้รวมกลุ่มกันแสดงความไม่พึงพอใจต่อการทำงานของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร พร้อมกับแสดงการเรียกร้องโดยการชุมนุมกดดันรัฐบาลในระหว่างวันที่ 24-25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555³² รวมทั้งนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้าน และ

³¹ไชยันต์ ไชยพร, “ความแหลมคมและเปราะบางหลังชัยชนะ 3 กรกฎาคม”, *กรุงเทพธุรกิจ* (25 สิงหาคม 2554) : 10.

³²“เสธ.อำยันต์ 24 พ.ย. โฉ่ รบ.”, *ไทยรัฐ* (11 พฤศจิกายน 2555) : 1,11.

หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้ยื่นขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจในรัฐสภา เพื่อทำการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ในระหว่างวันที่ 25-27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555³³ จึงทำให้บรรยากาศการเมืองไทย ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยเริ่มร้อนแรงและอ่อนไหวขึ้นมาอีกครั้ง

บริบททางการเมืองในหนึ่งปีแรกจากการบริหารงานของรัฐบาลยิ่งลักษณ์นั้น ถูกมองจากนักสังเกตการณ์ว่า เสถียรภาพทางการเมืองเป็นปัญหาสำคัญ และหากมองย้อนรอยการโค่นล้มรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมา ก็จะได้เห็นได้ถึงการปลุกกระดม "กระแสต่อต้านทักษิณ" จนนำไปสู่การเปลี่ยนรัฐบาลมาแล้วในรูปแบบต่าง ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลุก "กระแสคนเสื้อเหลือง" ให้กดดันรัฐบาลจนไม่สามารถทำงานได้ แต่ระยะเวลาผ่านไปหนึ่งปีของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ก็ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า กระแสเสื้อเหลืองไม่สามารถยกระดับได้จริง แม้ว่าจะมีความพยายามในการก่อกระแสมาหลายครั้งก็ตาม ในอีกส่วนหนึ่งก็มีความกังวลอย่างมากกับการก่อรัฐประหารของกองทัพ แต่ด้วยเงื่อนไขทางการเมืองใหม่ ประกอบกับการจัดความสัมพันธ์กับกองทัพผ่านตัวนายกรัฐมนตรี ทำให้ "กระแสรัฐประหาร" ไม่ใช่ความน่ากังวลเหมือนเช่นในช่วงต้นของการจัดตั้งรัฐบาลเท่าใดนัก³⁴ ดังนั้น เสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในรอบหนึ่งปีแรกถือว่ารัฐบาลผ่านไปได้ ท่ามกลางกระแสต่อต้านจากฝ่ายตรงข้ามโดยเฉพาะพรรคฝ่ายค้านเองก็มีสภาพที่อ่อนแอ และไม่สามารถก่อกระแสให้เกิดความ "ไม่นิยมรัฐบาล" ได้อย่างจริงจัง เว้นแต่การใช้คำพูดเสียดสีในเวทีสาธารณะเท่านั้น และถึงแม้ว่าผลงานและความสำเร็จของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จะดำเนินไปภายใต้ยุทธศาสตร์ "ทักษิณคิดเพื่อไทยทำ" แต่ในสถานะแห่งความเป็นนายกรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เหมาะสมอย่างยิ่งกับสภาพการเมืองหลังรัฐประหารเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ทั้งนี้เนื่องจากเป็นการเมืองที่ "แก้ไข" ไม่ "แก้แค้น"³⁵

หนึ่งในปัญหาความมั่นคงที่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นก็คือปัญหาปราสาทพระวิหาร แม้ปัญหานี้จะเป็นประเด็นตกทอด โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของรัฐบาลที่แล้วที่ทำให้สถานการณ์ตกต่ำลงจนประเด็นนี้ถูกนำกลับไปสู่เวทีของศาลโลก และศาลโลกได้ออก "มาตรการชั่วคราว" ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2554 เพื่อรองรับสถานการณ์ความขัดแย้ง

³³“เคาะชกฟอก 25-27 พ.ย.”, *ไทยโพสต์* (15 พฤศจิกายน 2555) : 1,10.

³⁴สุรชาติ บำรุงสุข, “สมรรถนะความมั่นคง! ผู้ปีที่สองรัฐบาลยิ่งลักษณ์”, *มติชนรายสัปดาห์* (7 กันยายน 2555) : 36-37.

³⁵“สถานะ การเมือง สถานะ สุขุมพันธุ์ นำ พงศพัศ ยังเป็นรอง”, *มติชน* (28 มกราคม 2556) : 3.

จนกลายเป็นการสู้รบที่เกิดขึ้นตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ดังนั้น ปัญหาเขาพระวิหารจึงยังคงเป็นปัญหาการเมืองของรัฐบาลอย่างแน่นอน และในขณะเดียวกัน ก็เป็นปัญหาความมั่นคงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นตามที่กล่าวมาแล้ว คือบริบททางการเมืองระดับประเทศ ที่ถือว่าเป็นสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้นับตั้งแต่วันที่มีการเปิดรับสมัครการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 21-25 มกราคม พ.ศ. 2556 ไปจนถึงวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ดังจะได้กล่าวต่อไป

บริบททางการเมืองในห้วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528³⁶ ซึ่งกำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นทบวงการเมือง ผู้ว่าราชการมาจากการเลือกตั้ง ทำหน้าที่บริหารมีวาระดำรงตำแหน่ง 4 ปี มีสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ที่มาจากการเลือกตั้งในแต่ละเขตทั้ง 50 เขต ทำหน้าที่นิติบัญญัติ ผู้ทำหน้าที่ควบคุมผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ดังนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคือ ผู้มีอำนาจเต็มในการบริหารกิจการของกรุงเทพมหานคร เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานของกรุงเทพมหานครนับจำนวนแสนคน และเป็นผู้บริหารประชาชนชาวกรุงเทพมหานครนับสิบล้านคน ทั้งผู้ที่มีบัญชีรายชื่อในกรุงเทพมหานคร และไม่มีบัญชีรายชื่อ³⁷

ตามที่ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ลาออกจากตำแหน่งก่อนครบวาระเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2556 โดยมีผลในการลาออกวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2556 และปลดกรุงเทพมหานคร ในฐานะผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ได้ลงนามประกาศเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2556 ให้มีการกำหนดวันเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2554 ข้อ 7 และกำหนดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แทนตำแหน่งที่ว่างลง ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภา

³⁶พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528.

³⁷เรืองชัย ทวีพจน์วันตร์, “เมื่อหลวงของประเทศไทย”, *มติชน* (1 มีนาคม 2556) : 6.

ท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 7 ที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งภายใน 60 วันนับแต่วันที่ผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร จึงได้มีมติเห็นชอบประกาศให้มีการรับสมัคร ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในระหว่างวันที่ 21-25 มกราคม พ.ศ. 2556 เวลา 08.30-16.30 น. ณ ห้องรัตนโกสินทร์ ชั้น 1 ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร (เสาชิงช้า) และกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันอาทิตย์ที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 เวลา 08.00 - 15.00 น.³⁸

ทั้งนี้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีจำนวนทั้งสิ้น 4,333,157 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 1,997,113 คน และเพศหญิง 2,336,044 คน โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร ตั้งเป้าไว้ว่าการเลือกตั้งครั้งนี้ น่าจะมีผู้ออกมาใช้สิทธิเกินกว่าร้อยละ 60 หรือไม่ต่ำกว่า 2.58 ล้านคน โดยคาดการณ์ว่า ประชาชนผู้มีสิทธิ ออกเสียงเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร จะมีความตื่นตัวมากกว่าการเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2552 ที่มีผู้ออกมาใช้สิทธิเพียงร้อยละ 51³⁹ และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร ได้ประกาศกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ไว้ จำนวนเงินไม่เกินคนละ 49 ล้านบาท⁴⁰ ในขณะที่ กรุงเทพมหานคร ในฐานะผู้สนับสนุนการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้พยายามทำการประชาสัมพันธ์ โดยมีการเรียกประชุม 50 ผู้อำนวยการเขต เพื่อส่งรณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกันมาก ๆ โดยตั้งเป้าไว้ที่ร้อยละ 70 ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยให้แต่ละเขตตั้งทีมอย่างน้อย 13 ทีม ลงพื้นที่เพื่อเคาะประตูบ้านเชิญชวนประชาชนให้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง และให้นักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และนอกสังกัดกรุงเทพมหานคร ไปรณรงค์ให้ผู้ปกครองออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง⁴¹

โดยบริบททางการเมือง ในห้วงเวลาของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ นั้น ถือได้ว่าอยู่ในช่วงระหว่างวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2556 ถึงวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2556 รวมระยะเวลา 41 วันก่อนที่จะมีการเลือกตั้งในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นบริบททางการเมืองที่ไม่แตกต่างกับบริบททางการเมืองที่เป็นภาพใหญ่ของประเทศมากนัก

³⁸“ปลัด กทม. ประกาศทางการรับสมัครเลือกตั้งผู้ว่า กทม.”, *ไทยรัฐ* (18 มกราคม 2556) : 12.

³⁹“ยอดผู้มีสิทธิเลือกตั้ง”, *มติชน* (25 มกราคม 2556) : 11.

⁴⁰“หาเสียงเลือกผู้ว่าฯ ระวัง”, *เดลินิวส์* (15 มกราคม 2556) : 26.

⁴¹“ศึกเสาชิงช้า “กทม. ส่งลุยเคาะประตู”, *ข่าวสด* (30 มกราคม 2556) : 29.

ทั้งนี้เนื่องจาก เป็นบริบททางการเมืองที่ต่อเนื่องมาจากบริบททางการเมืองก่อนการเลือกตั้ง และหลังการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ที่ประเทศไทยกำลังอยู่ในสถานการณ์ของความขัดแย้งในหมู่ประชาชนคนไทยด้วยกันเองค่อนข้างสูง ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นจึงส่งผลต่อบริบททางการเมืองในห้วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ที่จะต้องมีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพื่อทำการแข่งขันกันอย่างรุนแรงและหลีกเลี่ยงไม่ได้แน่นอน โดยเริ่มต้นจากคำกล่าวของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ในขณะที่ยังดำรงอยู่ในตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ก่อนลาออกจากตำแหน่งล่วงหน้า 1 วัน ดังนี้

"ผมพร้อมตายเพื่อคนกรุงเทพฯ และพร้อมจะกลับมารับใช้ประชาชนอีกครั้ง ถ้ามอบความไว้วางใจเลือกผมวันที่ 3 มีนาคมนี้"

สิ้นเสียงสุดท้ายของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ก่อนจรดปากกาเซ็นใบลาออกจากตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2556 ซึ่งนายธนัชพงศ์ คงสาย คอลัมนิสต์ ในหนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก ได้ทำการวิเคราะห์ไว้ในบทความ "ขยายปมร้อน" ไว้ว่าไม่ผิดคาดที่ สุขุมพันธุ์เลือกเกม "ชิงลาออก" ก่อนครบวาระวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2556 เปิดโอกาส 3 เดือนให้ทั้งตัวเอง คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และผู้สมัครรายอื่นจัดแถวเตรียมปรับโหมดฤดูกาลเลือกตั้งผู้ว่ากรุงเทพมหานครเต็มตัว โดยนัยยะของการชิงลาออกครั้งนี้ นอกจากให้ กกต. มีเวลาเลือกตั้ง 60 วันแล้ว สุขุมพันธุ์และผู้สมัครทุกคนจะได้รับสิทธิการ "ล้างข้อกฎหมาย" เปิดช่องร้องเรียนการห้ามหาเสียงเลือกตั้ง 60 วัน ในมาตรา 57 ตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นปี พ.ศ. 2545 เรียกว่าเปิดเกม "สุขุมพันธุ์" ถือแต้มต่อทางการเมืองในเวทีเลือกตั้ง⁴² นอกจากนี้ในคอลัมน์ "โลกสองวัย" จากหนังสือพิมพ์มติชน ได้กล่าวถึงบรรยากาศก่อนการเปิดรับสมัครไว้ว่า

"ทั้งก่อนหน้าและ หลังจาก ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ลาออกจากตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งหลายคนต่างเสนอตัว ผ่านป้ายโปสเตอร์ล่วงหน้า โดยเฉพาะผู้สมัครอิสระ แม้ยังไม่มีหมายเลข เพราะต้องการให้คนกรุงเทพฯ เห็นหน้า เห็นตา รู้จักชื่อเสียงเรียงนามไว้ก่อน ส่วนตัวผู้ว่าฯ สุขุมพันธุ์ ทันทีที่ลาออกจากตำแหน่งวันรุ่งขึ้นก็มีโปสเตอร์มารายงานตัว ด้วยแนวความคิดง่าย ๆ ว่า "รักกรุงเทพฯ ร่วมสร้างกรุงเทพฯ" ติดตั้งทั่วกรุงเทพฯ"⁴³

⁴² ธนัชพงศ์ คงสาย, "เส้นทางสายหิน สุขุมพันธุ์ ชิงชัย ผู้ว่าฯ กทม. สมัย 2 ไม่ง่าย", คม ชัด ลึก (11 มกราคม 2556) : 2.

⁴³ โลกสองวัย "ผู้ช่วยผู้สมัครผู้ว่าฯ", มติชน (14 มกราคม 2556) : 24.

โดยในเบื้องต้นพรรคประชาธิปัตย์มีแนวคิดประดิษฐ์คำใช้กับป้ายหาเสียงชู “นโยบายบรรทัดเดียว” ให้คนอ่านเข้าใจง่าย เหมือนกับที่พรรคเพื่อไทยได้มีการใช้แนวคิดนี้มาก่อน ประสานรวมกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งภายใต้แนวคิด “เลือกเพื่อไทยเป็นรัฐบาลบ้านเมืองยังอุ่น ถ้าเลือกเป็นผู้ว่าฯ ประเทศชาติคงถึงหายนะ”⁴⁴ สำหรับ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ นั้น หลังการประกาศมติของพรรคเพื่อไทย และเปิดตัวเรียบบร้อย ก็ปรากฏโปสเตอร์ ติดตามเสาไฟฟ้า ทั้งที่ยังไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งด้วยทันทีเหมือนกัน ด้วยคำขวัญของพรรคเพื่อไทยว่า “วางยุทธศาสตร์ สร้างอนาคตกรุงเทพฯ ร่วมกับรัฐบาลอย่างไร้รอยต่อ” พร้อมกับคำขวัญเฉพาะตัวของ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ “ผมขออาสาคืนความสุขสร้างรอยยิ้มให้คน กทม.” ควบคู่กันไป

สำหรับบรรยากาศก่อนที่จะมีการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นั้น เป็นไปอย่างคึกคักโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน แต่ละพรรค มีความพร้อมอย่างเต็มที่ ต่างได้ทยอยกันเปิดตัวเพื่อที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้อย่างคึกคัก โดยมีตัวเต็ง 2 คน ที่ประชาชนในกรุงเทพมหานครจับตามองอยู่คือ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ตัวแทนจากพรรคประชาธิปัตย์ และ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ตัวแทนจากพรรคเพื่อไทย โดย ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร นั้น ถือว่าเป็นผู้อยู่ในตำแหน่งมาก่อน เพราะเป็นอดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และอยู่ในแวดวงการเมืองมานาน มีประสบการณ์เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร และเคยรับผิดชอบพื้นที่กรุงเทพมหานครให้กับพรรคประชาธิปัตย์ ขณะที่ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ในฐานะผู้ทำชิง เป็นรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ไม่มีประสบการณ์ในการลงสมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองมาก่อน แต่ถือว่าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นตัวแทนของพรรครัฐบาลที่กำลังบริหารประเทศอยู่ในขณะนี้⁴⁵ โดยบรรยากาศหลังจากที่มีการเปิดตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ของพรรคเพื่อไทยก่อนที่จะถึงวันเปิดรับสมัครเลือกตั้งนั้น มีการเปิดตัว พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญอย่างคึกคัก ซึ่งหลังจากที่มีการเปิดตัวเพียงหนึ่งวัน ได้มีป้ายรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนำไปติดตั้งตามที่ต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพมหานคร

สำหรับบรรยากาศในวันสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครวันแรก คือ วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2556 นั้น ถือว่าเป็นบรรยากาศที่มีความคึกคักเป็นอย่างมาก โดยมีกองเชียร์และสื่อมวลชนให้ความสนใจแนะนำเสนอข่าวกันอย่างต่อเนื่อง โดย พล.ต.อ.พงศพัศ

⁴⁴“ศึก 2 พรรคเลือกตั้ง ผู้ว่า กทม.”, *ประชาชาติธุรกิจ* (6 มกราคม 2556) : 12.

⁴⁵“ระเบิดศึกชิงผู้ว่าฯ กทม. โอกาส พงศพัศ โอกาส พท. ในกรุงเทพ”, *มติชน* (20 มกราคม 2556) : 3.

พงษ์เจริญ ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทยเดินทางมาถึงตั้งแต่เวลาประมาณ 05.30 น. พร้อมให้สัมภาษณ์ ยืนยันตั้งใจคืนความสุขให้คนกรุงเทพฯ ทางด้าน ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้สมัครลงชิงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้เดินทางมาถึงเวลาประมาณ 07.00 น. โดยมีผู้สนับสนุนจำนวนมากเดินทางมาก่อนล่วงหน้าตั้งแต่เช้าตรู่ พร้อมชูป้ายนโยบาย “รักกรุงเทพฯ ร่วมสร้างกรุงเทพฯ” นอกจากนี้ยังได้มีการนำเครื่องขยายเสียงมาเปิดเพลงที่บรรจุนโยบายแนะนำตัวผู้สมัคร และนโยบายของพรรคด้วย ซึ่งในวันแรกมีผู้สมัครจำนวน 18 คน⁴⁶ และหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพฯ (กกต. กทม.) เปิดรับสมัครผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาตั้งแต่วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2556 และปิดรับสมัครลงเมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2556 นั้น สรุปแล้วในการเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 25 คน⁴⁷ ซึ่งมากที่สุดเป็นประวัติการณ์กว่าทุกครั้งที่ผ่านมา โดยแบ่งเป็นผู้สมัครสังกัดพรรคการเมือง 2 คน และผู้สมัครในนามอิสระ ไม่สังกัดพรรคการเมืองจำนวน 23 คน

หลังจากผ่านการเปิดรับสมัคร และจับสลากหมายเลขประจำตัว ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 21 - 25 มกราคม พ.ศ. 2556 ไปเรียบร้อยแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนทั้งสังกัดพรรคการเมือง และผู้สมัครอิสระ ได้ทำการออกแถลงการณ์หาเสียงเลือกตั้งกันทันที โดยทีมงานช่วยหาเสียงต่างระดมสมอง วางแผนยุทธศาสตร์ รวมทั้งจัดเตรียม คน รถ และอุปกรณ์กันอย่างเต็มที่⁴⁸ สำหรับยุทธศาสตร์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่พรรคประชาธิปัตย์ ใช้ในการต่อสู้การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ องอาจ คล้ามไพบูลย์⁴⁹ ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ของพรรคประชาธิปัตย์ ได้กล่าวไว้หลังจากมีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผ่านไปหนึ่งสัปดาห์ ดังนี้

“จุดแข็งของ พรรคประชาธิปัตย์ คือ ต้องนำเสนอความจริง ในความรู้ ความสามารถ และทำงานได้ทันที แม้จะต้องเจอกับข้อกล่าวหาว่าการบริหารงานกรุงเทพมหานครมีปัญหาที่รัฐบาล ระยะเวลาก่อนวันเลือกตั้งจะต้องเร่งอธิบายให้กับประชาชนเข้าใจ

⁴⁶“แน่สมัครผู้ว่าฯ 18 คน”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (22 มกราคม 2556) : 1,4.

⁴⁷ สดจากลานคนเมือง, “ใครเป็นใคร ในศึกชิง ผู้ว่า กทม.”, *ข่าวสด* (27 มกราคม 2556) : 9.

⁴⁸ เกาะติดเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 3 มีนาคม 56, “ปชป.-พท. โขว์ กั้น เจาะคะแนน”, *มติชน* (24 มกราคม 2556) : 11.

⁴⁹ เกาะติดเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 3 มีนาคม 56, “องอาจ - ภูมิธรรม ประเมินโค้งแรก สุขุมพันธุ์ - พงศพัศ ใครเป็นต่อ - ใครเป็นรอง”, *มติชน* (28 มกราคม 2556) : 1,11.

ให้มากที่สุดหากทำได้จะช่วย ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ได้มาก อีกทั้งการอยู่ตรงข้ามกับรัฐบาลคงไม่น่าจะเป็นปัญหา เพราะคนกรุงเทพมหานครไม่น่าจะนำมาเป็นปัจจัยในการตัดสินใจเลือกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร การตัดสินใจเลือกน่าจะอยู่ที่ “ตัวบุคคล นโยบาย และพรรคการเมือง” มากกว่า”

สำหรับพรรคเพื่อไทยนั้น ภูมิธรรม เวชยชัย⁵⁰ ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้กล่าวถึงการวางยุทธศาสตร์ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ไว้ดังนี้

“ยุทธศาสตร์ “ไว้รอยต่อ” ที่พรรคเพื่อไทยใช้ในการหาเสียงให้กับ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นั้น ต้องการให้คนกรุงเทพมหานคร เห็นว่าผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของพรรคเพื่อไทย ต้องทำงานเชื่อมต่อกับรัฐบาลได้ ทำงานเป็นขบวนหรือเป็นเนื้อเดียวกัน”

โดยหลังจากที่มีการปิดรับสมัครการรับเลือกตั้งแล้วหนึ่งสัปดาห์ ได้มีผลการสำรวจคะแนนนิยม 5 อันดับแรก ของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจาก “สวนดุสิตโพล”⁵¹ ออกมาโดยทำการสำรวจ ระหว่างวันที่ 26-30 มกราคม พ.ศ. 2556 ซึ่งในการสำรวจครั้งนี้ ได้มีการสอบถามเหตุผล ที่ประชาชนในกรุงเทพมหานครตัดสินใจเลือกผู้สมัครแต่ละคนด้วย ตามรายละเอียดใน ตารางที่ 4.2 ดังนี้

⁵⁰ เกาะติดเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 3 มีนาคม 56, “องอาจ – ภูมิธรรม ประเมินโค้งแรก สุขุมพันธุ์ - พงศพัศ ใครเป็นต่อ - ใครเป็นรอง”, *มติชน* (28 มกราคม 2556) : 1, 11.

⁵¹ “ปชป. เเมินโพลให้ พงศพัศ นำ มั่นใจนโยบาย”, *โพสต์ทูเดย์* (3 กุมภาพันธ์ 2556) :

ตารางที่ 4.2

ผลการสำรวจคะแนนนิยม 5 อันดับแรกของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

อันดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ร้อยละ
1	พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ	41.00
2	ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร	36.12
3	พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส	6.88
4	นายโฆษิต สุวินิจจิต	0.97
5	นายสุหฤท สยามวาลา	0.53

หมายเหตุ: ผลจากการสำรวจยังมีผู้ที่ยังไม่ตัดสินใจเลือกในอัตราร้อยละ 13.93

โดยสามารถจำแนกตามเหตุผลที่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ได้ทำการระบุถึงเหตุผลในการเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน ซึ่งมีเหตุผลที่น่าสนใจดังต่อไปนี้⁵²

เหตุผลที่เลือก พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ หมายเลข 9 ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย เป็นอันดับที่ 1 เนื่องจากมีเหตุผลดังนี้

1. ชอบที่ตัวบุคคล เป็นคนสุภาพ พุดจาติ เป็นกันเอง ไม่ถือตัว ร้อยละ 28.33
2. มีความตั้งใจในการทำงาน มีผลงานที่บริการคน กทม. ให้เห็น ร้อยละ 24.03
3. สามารถทำงานร่วมกับรัฐบาลได้ดี ร้อยละ 19.31
4. ชอบนโยบาย และนโยบายน่าสนใจ ร้อยละ 14.59
5. สังกัดพรรคที่ชอบ มีนายกรัฐมนตรี และทีมงานคอยช่วยเหลือสนับสนุน ร้อยละ 13.74

เหตุผลที่เลือก ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร หมายเลข 16 ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ เป็นอันดับที่ 2 เนื่องจากมีเหตุผลดังนี้

1. มีความตั้งใจในการทำงาน มีผลงานให้เห็น น่าจะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี ร้อยละ 27.86
2. สังกัดพรรคที่ชอบ ร้อยละ 26.43
3. อยากให้สานต่องานเดิมให้แล้วเสร็จ และเข้าใจปัญหาดี ร้อยละ 22.57

⁵² “ปชป. หน้าใจ พงศพัศทิ้งห่าง”, เดลินิวส์ (4 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,14.

4. เป็นคนสุภาพ ใจดี เป็นกันเอง และเป็นคนที่ซื่อสัตย์ ร้อยละ 18.14
 5. ชอบนโยบาย และนโยบายนำสนใจ ร้อยละ 5.00
 เหตุผลที่เลือก พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส หมายเลข 11 ผู้สมัครอิสระ เป็นอันดับที่ 3
 เนื่องจากมีเหตุผลดังนี้

1. การทำงานเป็นอิสระ ไม่อิงพรรคการเมือง ร้อยละ 37.04
2. ชอบการทำงาน เป็นคนมุ่งมั่นตั้งใจ มีความคิดดี ร้อยละ 19.63
3. อยากลองเปลี่ยนคนใหม่ดูบ้าง ให้โอกาสได้ทำงาน ร้อยละ 17.41
4. เป็นคนตรงไปตรงมา พูดจริงทำจริง ร้อยละ 14.81
5. ชอบผู้สมัครรายนี้เป็นกรณพะยะ ร้อยละ 11.11

เหตุผลที่เลือก นายโสมสิต สุวินิจจิต หมายเลข 10 ผู้สมัครอิสระ เป็นอันดับที่ 4
 เนื่องจากมีเหตุผลดังนี้

1. ชอบผู้สมัคร เป็นกันเอง ไม่ถือตัว ร้อยละ 37.50
2. พูดจาดีมีหลักการ นโยบายนำสนใจ ร้อยละ 33.93
3. การทำงานเป็นอิสระ ไม่อิงพรรคการเมือง ร้อยละ 28.57

เหตุผลที่เลือก นายสุหฤท สยามวาลา หมายเลข 17 ผู้สมัครอิสระ เป็นอันดับที่ 5
 เนื่องจากมีเหตุผลดังนี้

1. ชอบผู้สมัคร เป็นกันเอง ใจดี ไม่ถือตัว ร้อยละ 44.14
2. ชอบนโยบาย และนโยบายนำสนใจไม่ยึดติดกับแบบเดิม ๆ ร้อยละ 33.03
3. มีวิธีการหาเสียงที่แปลกแหวกแนว ความคิดสร้างสรรค์
 เน้นเทคโนโลยี ร้อยละ 22.83

จากการติดตามข่าวสารที่ปรากฏเป็นภาพข่าว ทั้งหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์อย่าง
 ต่อเนื่อง เกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และจากผลการสำรวจคะแนน
 นิยม ของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จากการสำรวจของสำนักต่าง ๆ พบว่า
 โดยภาพรวมแล้วมีผู้สมัครที่ประชาชนในกรุงเทพมหานครให้ความสนใจ และถือว่าเป็นตัวเต็ง⁵³
 สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ ได้แก่

หมายเลข 9	พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ	ผู้สมัครพรรคเพื่อไทย
หมายเลข 16	ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร	ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์
หมายเลข 11	พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส	ผู้สมัครอิสระ

⁵³ สมชาย สกกุลอื้อ, "ศึกชิงผู้ว่าฯ กทม.", *ฐานเศรษฐกิจ* (31 มกราคม 2556) : 12.

หมายเลข 10 นายโมสิต สุวินิจิต ผู้สมัครอิสระ

หมายเลข 17 นายสุหฤท สยามวาลา ผู้สมัครอิสระ

ดังนั้น ในการพิจารณาบริบทเกี่ยวกับสถานการณ์การแข่งขันในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้นี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์สภาพการแข่งขันระหว่างผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่เป็นที่น่าสนใจของสื่อมวลชน และประชาชนจำนวน 2 ท่านเป็นหลักเท่านั้น คือ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ และ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ที่ได้คะแนนผลการสำรวจคะแนนนิยมจาก “สวนดุสิตโพล” ในอัตราร้อยละ 41.00 และ 36.12 ตามลำดับ และถึงแม้ว่าจะมีผู้สมัครจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้สมัครอิสระ แต่ผู้ที่มีโอกาสชนะการเลือกตั้งกลับกลายเป็นตัวแทนจากพรรคการเมือง 2 พรรค ที่ส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งคือพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย เพราะการลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ไม่เกี่ยวกับว่าจะสังกัดพรรคหรือไม่ จึงเชื่อมั่นว่าชื่อเสียงของผู้สมัครเป็นปัจจัยสำคัญไม่น้อย ที่จะทำการแข่งขันได้หรือไม่ การประเมินผลการเลือกตั้งจึงพิจารณากันที่ชื่อชั้นของตัวบุคคลเป็นสำคัญเรื่องของพรรคเป็นรองลงมา โดยในช่วงต้นหลังการรับสมัครมีความเชื่อมั่นว่าหากเอาเฉพาะตัวบุคคล พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ดูแล้วจะมีความได้เปรียบกว่า ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร อยู่เล็กน้อย ด้วยเป็นคนหน้าใหม่ที่มีชื่อเสียง มีภานายตำรวจรุ่นใหม่ นักบริหาร และขยันขันแข็งในการดูแลสารทุกข์สุกดิบของประชาชน ผิดกับ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ที่บอบช้ำมาหลายเรื่องจากการทำงานบริหารกรุงเทพมหานครมา 4 ปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภาพลักษณ์ส่วนตัว หรือภาพของฝีมือความสามารถในการบริหารงาน แต่ความเชื่ออีกทางหนึ่งคือ ความนิยมต่อพรรคของคนกรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์ได้รับความนิยมเหนือกว่า พรรคเพื่อไทย โดยวัดจากผลการเลือกตั้งทั้งระดับ ส.ส. และท้องถิ่นที่ผ่านมา เป็นพื้นที่ที่พรรคประชาธิปัตย์ได้รับชัยชนะมากกว่า พรรคเพื่อไทยชนิดขาดลอย”⁵⁴

สำหรับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้นี้ กล่าวได้ว่าเป็นการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันกันอย่างดุเดือดที่สุดอีกครั้งหนึ่งของการเมืองไทย ดังที่ วรศักดิ์ ประยูรสุข ได้เขียนเกี่ยวกับบรรยากาศในการแข่งขันการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไว้ในคอลัมน์ “สถานีคิด เลขที่ 12” ดังนี้

“ถือว่าเป็นสนามที่เป็นกล่องดวงใจของพรรคประชาธิปัตย์ เลยได้ชมการหาเสียงเชิงฟาดฟัน ด่าไฟแลบ มุขอันตราายประเภทเผาบ้านเผาเมือง เสียกรุง งดกันขึ้นมาเล่นแบบหมดเท่าไรไม่ว่า ส่วนเพื่อไทยส่งผู้สมัครที่คนกรุงคุ่นหน้า และแอกที่ฟกระฉับ

⁵⁴“อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ตัวแปรสำคัญศึกผู้ว่าฯ กทม.”, มติชน (3 กุมภาพันธ์ 2556) : 4.

กระแลงวัดดวง หลังจากพลาดมาหลายหน หลังการเลือกตั้งสถานการณ์การเมือง คงจะเปลี่ยนไปอีก ผลการเลือกตั้ง จะส่งผลต่อ "สมมติฐาน" หรือ "ความเชื่อ" บางอย่างในสังคม และจะส่งผลต่อ "ดุลการเมือง" ในภาพรวม ในระดับที่จะต้องจับตาพอสมควร โดยอธิบายกันอย่างง่าย ๆ ว่า การเมืองไทยไม่ได้เป็นเรื่องตรงไปตรงมา ระหว่างรัฐบาลกับฝ่ายค้านเท่านั้น ในสนามอาจจะมีรัฐบาลกับฝ่ายค้าน เล่นกันตามกฎกติกาที่จริง แต่ปัจจัยดลบันดาลชัยชนะซับซ้อนกว่านั้น เพราะยังมี "กลุ่มอำนาจ" กำกับอยู่ข้างสนามอีกด้วย⁵⁵

โดยบริบททางการเมือง ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของการรับสมัคร ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นับจากวันยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งวันแรกเมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2556 นั้น บรรยากาศของการแข่งขัน บางส่วน "จำลอง" มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นการแข่งขันกันระหว่างพรรคการเมืองใหญ่ 2 พรรค โดยพรรคการเมืองหนึ่งเป็นรัฐบาลที่เพิ่งพ้นวาระ อีกพรรคการเมืองเป็นผู้ทำชิง แต่สถานการณ์อาจแตกต่างกันบ้าง เพราะในการเลือกตั้งทั่วไป พรรคเพื่อไทยมีฐานคะแนนในภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคกลางบางส่วน ซึ่งมีจำนวน ส.ส. มากกว่าภาคใต้ กรุงเทพมหานคร และภาคกลางบางส่วน ซึ่งเป็นฐานของพรรคประชาธิปัตย์ ส่วนการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ทั้ง 2 พรรคการเมือง ได้เปรียบ เสียเปรียบกันคนละแบบ พรรคประชาธิปัตย์มี ส.ส. ในกรุงเทพมหานคร มากกว่า และเป็นอดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่เพิ่งพ้นวาระ จึงอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ ส่วนพรรคเพื่อไทย มี ส.ส. ในกรุงเทพมหานครน้อยกว่า อยู่ในฐานะเป็นรอง ขณะที่ "จุดอ่อน" ของพรรคประชาธิปัตย์ ก็คือ ผลงานสมัยเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้นไม่เป็นที่ประทับใจ ซึ่งมีส่วนคล้ายกับรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 อีกส่วนหนึ่งที่มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร "คล้าย" กับการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ได้แก่ การใช้สื่อในเครือข่ายกล่าวหาโจมตีอีกฝ่าย สร้างภาพใหม่ให้อีกฝ่าย จากคู่ต่อสู้ทางการเมืองที่เพียงแต่มีนโยบายที่แตกต่างกัน และลงสมัครรับเลือกตั้งต่างพรรคกัน ให้กลายเป็น "คนเลว" เหมือนกับที่ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง เคยเจ็บปวดมาแล้วในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2535/2 หลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ส่วนในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีเป้าหมายไปที่ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ทั้งประเด็น ชื่อเล่น การเปลี่ยนชื่อจากไพรัช เป็นพงศพัศ ไปจนถึงการเติบโตในราชการ การทำงาน และการประชาสัมพันธ์ผลงานของตนเองผ่านสื่อกลายเป็นประเด็นทันที ขณะที่การ

⁵⁵วรศักดิ์ ประยูรศุข, "หลัง 3 มีนาคม", มติชน (28 กุมภาพันธ์ 2556) : 2.

ประเมินผลงาน และบทบาทของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่เพิ่งพ้นจากตำแหน่ง จะไม่มีการเอ่ยถึงในสื่อบางฉบับ⁵⁶

สำหรับในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ได้มีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติความได้เปรียบเสียเปรียบของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ โดยเฉพาะคู่แข่งสำคัญระหว่าง ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ กับ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย และผู้สมัครอิสระ ไว้ดังนี้⁵⁷

อัมภวานันท์ ปาณิกบุตร ให้ความเห็นว่า

“เมื่อประเมินคุณสมบัติของผู้สมัครจาก 2 พรรคใหญ่ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร จากพรรคประชาธิปัตย์ ถือว่ามีความโดดเด่นพอสมควร เคยเป็นถึงอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ที่สำคัญคือ มีข้อได้เปรียบที่เป็นแชมป์เก่า เคยทำงานมาแล้ว และฐานเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ในพื้นที่กรุงเทพฯ มีความแข็งแกร่ง แต่จุดอ่อนมาจากการบริหารงานเรื่องน้ำท่วม การก่อสร้างสนามบางกอก ฟุตบอลอารีนา รวมถึงกรณีต่อสัญญารถไฟฟ้าบีทีเอสที่กำลังเป็นประเด็นปัญหาในปัจจุบัน ขณะที่ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ รอง ผบ.ตร. และเลขาธิการ ป.ป.ส. จากพรรคเพื่อไทย แม้จะเป็นผู้สมัครหน้าใหม่ แต่ถือว่ามีความโดดเด่นทั้งในตำแหน่งหน้าที่ และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีภาพลักษณ์ของความสุขภาพเรียบง่าย และเอาใจใส่ต่อทุกข์สุขของประชาชน”⁵⁸

นอกจากนั้น สุขุม นวลสกุล ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ดังนี้

“ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร ได้เปรียบกว่าตรงที่เป็นการป้องกันตำแหน่ง เพราะในระหว่างการทำงานใน 4 ปีที่ผ่านมาคงได้สร้างฐานคะแนนไว้พอสมควร แม้ว่าผลงานอาจจะดูไม่ค่อยน่าประทับใจสักเท่าไร แต่การลงคะแนนบางครั้งผูกพันกับการเมืองสูง จุดได้เปรียบอยู่ที่กระแสการเมืองทำให้ ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ เป็นต่อ เพราะถ้าพิจารณาจากในอดีต.คนกรุงเทพฯ จะเลือกตั้งในลักษณะถ่วงดุล ขณะเดียวกันการที่พรรคเพื่อไทยมีมติส่ง พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ รอง ผบ.ตร. และเลขาธิการ ป.ป.ส.

⁵⁶“แกะรอย โยงใย เลือกลงผู้ว่าฯ กทม. และการเลือกตั้งทั่วไป”, มติชน (23 มกราคม 2556) : 3.

⁵⁷“เทียบฟอร์มคู่แข่ง กงศพัศ - สุขุมพันธุ์ คีกริงผู้ว่าฯ กทม.”, มติชน (15 มกราคม 2556) : 2.

⁵⁸สัมภาษณ์ อัมภวานันท์ ปาณิกบุตร, ใน มติชน, (15 มกราคม 2556) : 2.

แทนที่จะนำคนจากในพรรคขึ้นมา ส่วนหนึ่งคงเพราะกลัวกระแสการเมือง จึงส่ง พล.ต.อ.พงศพัช ซึ่งดูเหมือนไม่ใช่คนของพรรคชัดเจน มีความสดใหม่ เป็นของใหม่ ของคนกรุงเทพฯ ปัจจัยที่จะชี้ขาดว่าใครจะชนะ หรือแพ้ คงต้องดูที่ช่วงหาเสียงว่า แนวโน้มของการใช้วิจารณ์ญาติ ของคนจะไปทางไหน ถ้าคนตัดสินใจในแง่การเมือง ต้องการถ่วงดุลกับรัฐบาล.พรรคประชาธิปัตย์จะได้เปรียบสูง ถ้า ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ ชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ จะสะท้อนให้เห็นว่าพรรคประชาธิปัตย์ยังอยู่ในสายตาและ มีโอกาสในระดับชาติ แต่ถ้าเกิดไม่ได้ขึ้นมา พรรคประชาธิปัตย์คงต้องคิดหนัก เพราะ เท่ากับเสียที่มั่นสุดท้ายไป”⁵⁹

โดย เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ กล่าววว่า

“ในการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. รอบนี้ พูดตรง ๆ ว่าต้องอยู่ที่มุมมองของผู้เลือก เพราะ ครั้งนี้เป็นการแข่งขันกันอย่างรุนแรงของ 2 พรรคการเมืองใหญ่ คือ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ในความคิดเห็นนั้น หากมองที่ตัวบุคคล เห็นว่า ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร ค่อนข้างได้เปรียบเพราะทำงานมานาน เคยเป็นทีมที่ปรึกษาผู้ว่าฯ กทม. และเป็นผู้ว่าฯ กทม. มาแล้ว 4 ปี รู้ปัญหาในกรุงเทพมหานครดี หากเข้ามาอีกสมัยก็ สามารถสานต่องานได้ทันที และทำงานง่ายขึ้น ส่วน พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ รอง ผบ.ตร. และเลขาธิการ ป.ป.ส. นั้น อาจจะได้เปรียบที่ความสด ใหม่ มี ประสบการณ์ด้านงานตำรวจ มีจุดเด่นด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ กทม. จำเป็นจะต้องนำมาใช้เพื่อสื่อสารทำความเข้าใจกับคนกรุงเทพฯ ที่ผ่านมาจะ เห็นว่าการแก้ไขปัญหหลายอย่างในกรุงเทพฯ มักจะเกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับ ทีมบริหาร กทม. ดังนั้น หากให้มองผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม. ที่มาจากพรรคการเมือง ผู้สมัคร พรรคเพื่อไทยอาจจะได้เปรียบเพราะอยู่ฝั่งเดียวกับรัฐบาล ถ้าคนกรุงเทพฯ เลือก ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทยก็จะได้เห็นการทำงานที่เป็นทีมเดียวกันกับรัฐบาล ซึ่งหมายถึง ความราบรื่นในการทำงาน แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า คนกรุงเทพฯ จะ เลือกเพราะเหตุนี้ทั้งหมดเพราะยังมีตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดการพลิกพลิกได้เสมอ จากสถิติการเลือกตั้งในสนามกรุงเทพฯ หากผู้สมัครมาจากพรรครัฐบาล มักจะ ค่อนข้างเสียเปรียบ เพราะคนกรุงเทพฯ มักเลือกผู้ว่าฯ กทม. ที่อยู่คนละข้างกับ รัฐบาล เพื่อคานอำนาจรัฐบาล”⁶⁰

⁵⁹ สัมภาษณ์ สุขุม นวลสกุล, ใน มติชน, (15 มกราคม 2556) : 2.

⁶⁰ สัมภาษณ์ เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ, ใน มติชน, (15 มกราคม 2556) : 2.

จะเห็นได้ว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 นั้นพรรคประชาธิปัตย์มีความตื่นเครียดมากกว่าพรรคเพื่อไทย เพราะอยู่ในสถานการณ์ที่แพ้ไม่ได้ ตรงกันข้าม พรรคเพื่อไทยทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอย่างไม่ต้องกดดันมากนัก หากแพ้การเลือกตั้งก็ถือว่าเสมอตัว แต่หากชนะการเลือกตั้งก็เป็นผลดี ลักษณะทางยุทธศาสตร์ของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย จึงมีความ สำคัญตรงที่ทำให้การแข่งขันดำเนินไปด้วยความเข้มข้น เนื่องจาก 2 พรรคการเมืองนี้ครอบงำพื้นที่การรณรงค์หาเสียงอย่างสิ้นเชิง ซึ่งเป็นการยากอย่างยิ่งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบอิสระที่ไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองจะเบียดแทรกเข้ามาได้ และจากความกดดันของพรรคประชาธิปัตย์นี้ จะเห็นได้จากการที่นายพิชัย รัตตกุล⁶¹ อดีตหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในหนังสือพิมพ์โลกวันนี้ อย่างตรงไปตรงมาว่า “หากคุณชายสุชุมพันธุ์ บริพัตร แพ้ นายอภิสิทธิ์อยู่ไม่ได้ต้องลาออกสถานเดียว เพราะคนของเราเป็นต่อตั้งเยอะ ถ้าแพ้คุณอภิสิทธิ์ต้องรับผิดชอบ” นอกจากนั้น นันทนา นันทโรภาส ได้สะท้อนบรรยากาศในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผ่านบทความ “เลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. บทพิสูจน์ การตลาดทางการเมือง หรือการเมืองเชิงลบ?” ก่อนที่จะถึงวันเลือกตั้งไว้ในหนังสือพิมพ์มติชน ดังนี้

“การชิงชัยเก้าอี้ผู้ว่าฯ กทม. ในครั้งนี้ นับเป็นครั้งที่สูสีมากกว่าครั้งใดในประวัติศาสตร์ เห็นได้จากโพลสำนักต่าง ๆ ที่แม้จะให้ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ นำหน้า ม.ร.ว.สุชุมพันธุ์ บริพัตร แต่ก็นำไปในระดับหายใจรดต้นคอกันอยู่ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ การตลาดทางการเมือง ของผู้สมัคร ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเร้าระดมให้คนไปใช้สิทธิกันมากขึ้น”⁶²

จากการที่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในหลายสำนัก มีผลว่าตั้งแต่สัปดาห์แรกจนถึงสัปดาห์สุดท้าย ระบุตรงกันว่า ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีแนวโน้มจะเลือกผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมือง มากกว่าเลือกผู้สมัครอิสระ เท่ากับเป็นการบีบบรรยากาศแข่งขันให้แคบลง เหลือแค่การขบเคี้ยวกันระหว่าง 2 ตัวเต็งคือ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ผู้สมัครหน้าใหม่จากพรรคเพื่อไทย กับ ม.ร.ว.สุชุมพันธุ์ บริพัตร แชมป์เก่าจากพรรคประชาธิปัตย์ ผลสำรวจในประเด็นดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสภาพเนื้อหาความเป็นจริงของการเมืองไทยโดยเฉพาะในรอบ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ที่เกมการแข่งขันชิงชัย

⁶¹ “สุชุมพันธุ์ แพ้ เก้าอี้ อภิสิทธิ์ สะเทือน”, *โลกวันนี้* (26 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,12.

⁶² นันทนา นันทโรภาส, “เลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. บทพิสูจน์ การตลาดทางการเมือง หรือการเมืองเชิงลบ”, *มติชน* (25 กุมภาพันธ์ 2556) : 6.

ในทุกสนามเลือกตั้ง ไม่ว่าจะในสนามเล็กระดับท้องถิ่น ไปจนถึงสนามใหญ่ระดับชาติ ผูกขาดกัน อยู่แค่ 2 ชั่วโมงใหญ่คือ พรรคเพื่อไทย กับพรรคประชาธิปัตย์

จากบริบททางการเมือง ในห้วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตามทีกล่าวมาแล้ว ส่งผลให้การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ผู้สมัครอิสระที่ไม่มีพรรคการเมืองหนุนหลัง ได้ถูกกระแสผู้สมัครจาก 2 พรรคการเมืองกลืนหายไปตั้งแต่ยังไม่เริ่มมีการเปิดรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้ง การมีชื่อติดอันดับ 3 หรือ 4 ของผลการสำรวจกระแสความนิยมไม่ว่าจะเป็น พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส นายโมลิต สุวินิจิต หรือนายสุหฤท สยามวาลา จึงถือว่าน่าพอใจแล้ว นอกจากนี้ผลโพลยังเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงชัยชนะที่ยังสลับไปสลับมาระหว่าง 2 ผู้สมัครจาก 2 พรรคการเมือง ฝ่ายหนึ่งนำอีกฝ่ายไล่ตาม แต่ก็เป็นการไล่ตามอย่างที่ผลการสำรวจบางหน่วยงานระบุว่าตามแบบ "หายใจรดต้นคอ" เฉือนกันไม่กี่เปอร์เซ็นต์ ขณะที่ปัจจัยชี้ขาด ยังอยู่ตรงกลุ่มคนที่เรียกกันว่า "พลังเงียบ" เป็นสำคัญ ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ กลุ่มพลังเงียบถูกตีความหมายออกเป็น 3 แบบด้วยกัน⁶³ แบบแรกคือกลุ่มพลังเงียบที่เงียบจริง ๆ ข้อสังเกตคือ กลุ่มคนเหล่านี้พร้อมนอนหลับทับสิทธิได้ทุกเมื่อ หากไม่ได้รับแรงกระตุ้นหรือมีสิ่งดึงดูดมากพอ แบบที่สอง รอดัดสินใจในนาทีสุดท้าย แบบสุดท้ายคือ กลุ่มคนที่ตัดสินใจแล้วว่า จะลงคะแนนให้ผู้สมัครพรรคใดหรือหมายเลขใด เพียงแต่เก็บเงียบเอาไว้ ไม่ต้องการเปิดเผยท่าทีให้ใครรู้ก่อนรอเข้าคูหาแบบเดียว ในสายตานิวกีวิเคราะห์การเมืองเชื่อว่า นอกจากคะแนนเสียงจัดตั้งของพรรคใดพรรคมั่น ที่มีช่วงห่างกันอยู่สามแสนคะแนนโดยประมาณจากการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2552 ในการเลือกตั้งครั้งนี้ถ้าผลสำรวจจากโพลที่ผ่านมาไม่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนมากนัก ก็พบว่ากลุ่มพลังเงียบยังเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการตัดสินแพ้ชนะ อย่างที่เห็นได้ในช่วงโค้งสุดท้าย ผู้สมัครตัวแทน 2 พรรค กระทั่งผู้สมัครอิสระก็ตาม ต่างพยายามจะกระตุ้นผ่านสื่อทุกแขนง หว่านล้อมกลุ่มพลังเงียบออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งกันมาก ๆ เพราะเชื่อว่ากลุ่มพลังเงียบจะเป็นฝ่ายสนับสนุนตนเอง

สำหรับการชิงพื้นที่ข่าวเพื่อประชาสัมพันธ์ผลงาน และนโยบายของบรรดาผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตามหน้าจอทีวีต่าง ๆ นั้น ในช่วงสัปดาห์สุดท้ายก่อนมีการเลือกตั้งถือว่าร้อนแรงสุดขีด โดยในช่วงสัปดาห์สุดท้ายนั้นผู้สมัครแต่ละคน นอกจากจะต้องรักษาฐานคะแนนเสียงของตัวเองแล้ว ยังมุ่งดึง "พลังเงียบ" ซึ่งมีอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่ได้ตัดสินใจว่าจะเลือกใครมาเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แต่เลือกที่จะรอจนถึงวินาทีสุดท้าย ดังนั้น สื่อสาร

⁶³"ดีเคย์ 3 มี.ค. ชีชะตาเพื่อไทย-ประชาธิปัตย์", *ข่าวสด* (3 มีนาคม 2556) : 3.

มวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์ ต่างให้น้ำหนักความสำคัญของข่าวการหาเสียง ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในระดับที่สูง⁶⁴

โดยภาพรวมแล้ว บริบททางการเมืองในห้วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นสถานการณ์หรือบริบททางการเมือง ที่แตกต่างจากการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สองหรือสามครั้งที่ผ่านมาอย่างสิ้นเชิง ตัวแปรที่สำคัญคือ “กระแสพรรค” กลายเป็นเงื่อนไขของ “ตัวผู้สมัคร” กลายเป็นเงื่อนไขหลักในการแพ้หรือชนะ⁶⁵ โดยในช่วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งช่วงแรก ถึงแม้ว่า พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ จะถูกนำประเด็นต่าง ๆ ที่คู่แข่งขันคิดว่าจะสามารถนำมาตัดคะแนนเสียงจากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ เช่น มีการเหยียบยกปมเก่า ๆ นำมาขยายความ แต่กลับไม่ประสบความสำเร็จในการทำลายภาพลักษณ์ (Image) ของ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ได้ นอกจากนี้ การนำเสนอนโยบายอย่างเป็นทางการของผู้สมัครแต่ละท่าน ถือว่าไม่แตกต่างกันมาก แต่มีวิธีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ตรงกันข้ามกันอย่างเห็นได้ชัดคือ ประเด็นที่พรรคประชาธิปัตย์ พยายามเหยียบยกขึ้นมาเพื่อโน้มน้าวใจและกดดันการตัดสินใจของประชาชน คือ “หากไม่เลือกสุชมพันธ์ุ เครือข่ายทักษิณ จะครองประเทศ” โดยมีการพยายามขยายความว่า “ปล่อยให้ยี่ดกรุงเทพฯครั้งนี้ครั้งต่อไปเขาจะยึดประเทศ” แม้กระทั่งนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ยังได้มีการปราศรัยบนเวทีเปิดประเด็นในลักษณะนี้ โดยใช้ “ปมการเมือง” มาเป็นเครื่องโจมตีฝ่ายตรงกันข้าม เสมือนหนึ่งว่าผู้นำพรรคประชาธิปัตย์ ไม่มีทางเลือกอื่นเพราะฐานเสียงส่วนใหญ่อยู่ที่ “กลุ่มคนเกลียดทักษิณ”⁶⁶ หากไม่ดำเนินการการรณรงค์ หาเสียงเลือกตั้งในแนวทางนี้ “กลุ่มคนเกลียดทักษิณ” จะไม่เลือกข้างพรรคประชาธิปัตย์ สำหรับพรรคเพื่อไทยนั้น ได้ทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการนำเสนอประเด็น “การพัฒนาประเทศที่มีกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลาง” ให้ประชาชนเลือกว่าจะให้ เป็นแบบ “ราบรื่น ไร้รอยต่อ” หรือ “มีปัญหา” นำเสนอกรอบนโยบายโดยรัฐบาลวางโครงการสร้างสาธารณูปโภคที่ทันสมัย และการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ เป้าหมายคือ “สร้างความเชื่อมั่นแบบยั่งยืน” ให้เกิดขึ้นกับประชาชนและนักลงทุน โดยพรรคเพื่อไทย พยายามชี้ให้ประชาชนเห็นว่า การที่พรรคเพื่อไทยต้องการ “พัฒนาแบบก้าวกระโดด” นั้น เพราะกรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ถ้าอยากเห็นประเทศก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ต้องเลือก พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ มาเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

⁶⁴ “ชิงเรตติ้ง เลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.”, *ฐานเศรษฐกิจ* (24 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,2.

⁶⁵ พลุ่่น้ำแข็ง, “เรียงคนมาเป็นข่าว”, *มติชน* (29 มกราคม 2556) : 4.

⁶⁶ ชโลทร, “เรียงคนมาเป็นข่าว”, *มติชน* (1 กุมภาพันธ์ 2556) : 4.

โดยการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในช่วงท้าย ๆ ก่อนมีการเลือกตั้งวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 นั้น จะเห็นได้ชัดเจนว่าวิธีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนั้น ไม่ได้มีการแข่งขันกันด้วยนโยบาย ว่าจะทำอะไรให้กับประชาชน แต่เป็นการใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) ในการรณรงค์ หาเสียงเลือกตั้งเป็นหลัก โดยพรรคประชาธิปัตย์ มีความชัดเจนในการคาดหวังว่าการสร้างความเกลียดชัง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จะทำให้ประชาชนหันมาเลือก ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ในที่สุด จึงทำการสร้างกระแสต่อต้านการยึดบ้านยึดเมือง โดยเฉพาะ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ สามารถเชื่อมโยงประเด็นทางการเมืองต่าง ๆ เข้าหา พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ทุกเรื่อง⁶⁷ และจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ กรุงเทพมหานคร ตั้งเป้าไว้ว่าการเลือกตั้งครั้งนี้ น่าจะมีผู้ออกมาใช้สิทธิเกินกว่าร้อยละ 60 หรือไม่ต่ำกว่า 2.58 ล้านคนนั้น ก็มีความเป็นไปได้สูง โดยไม่ใช่ เป็นเรื่องของแผนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ของผู้สมัครแต่ละท่านประสบความสำเร็จ แต่เป็นเพราะพลังเงิบ ที่ไม่เคยออกมาใช้สิทธิ ได้ถูกกระตุ้นอย่างแรงจากผู้สมัครทั้งสังกัดพรรคและอิสระ ทั้งนี้เนื่องจากคะแนนเดิม ๆ ที่ได้รับการจัดตั้งไว้ ไม่พอรับประกันในชัยชนะที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะผู้สมัครอิสระ ได้มีความคาดหวังเป็นอย่างยิ่งจากคะแนนเสียงของพลังเงิบ และในสถานการณ์ที่ยิ่งใกล้วันเลือกตั้งนั้น จะเห็นได้ว่า สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ได้ออกมาช่วยกันรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อเรียกคะแนนเสียงจากประชาชนในกรุงเทพมหานครให้กับ ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร กันอย่างเต็มที่ โดยพยายามป้องกันไม่ให้ฐานเสียงของพรรคประชาธิปัตย์แบ่งคะแนนไปเลือกผู้สมัครอิสระด้วย ซึ่งในทัศนะขององอาจ คล้ามไพบูลย์ ผู้อำนวยการศูนย์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์ ได้แสดงความเห็นในเรื่องนี้ไว้ว่า “วิธีการในลักษณะนี้ถือว่าเป็นการ “ตริ๊ง” คะแนนเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ ไม่ให้ไปเลือกผู้สมัครท่านอื่น”⁶⁸ ดังนั้น จึงกลายเป็นว่า พรรคประชาธิปัตย์สามารถเป็นศัตรูทางการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคน ทั้งนี้เนื่องจาก เกิดขึ้นจากแรงกดดัน ที่ต้องทำทุกอย่างเพื่อเพิ่มโอกาสให้ได้รับชัยชนะ ถึงแม้ในที่สุดแล้วหลังจากการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเสร็จแล้ว จะไม่เหลือความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันก็ตาม เป็นแรงกดดันที่แม้แต่ นายพิชัย รัตตกุล อดีตหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ยังได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าหาก ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร แพ้การเลือกตั้ง ต้องให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ลาออกจากหัวหน้าพรรค ด้วยเหตุนี้เอง ในช่วงโค้งสุดท้ายของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จึงเริ่มมีการ “สาตโคลน ใส่ร้าย ป้ายสี” กัน

⁶⁷ ชโลทร, “เรียงคนมาเป็นข่าว”, *มติชน* (1 มีนาคม 2556) : 4.

⁶⁸ สัมภาษณ์, องอาจ คล้ามไพบูลย์, ผู้อำนวยการศูนย์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์, วันที่ 9 เมษายน 2556.

หนักขึ้น ถึงกับลากเอาตัวผู้สมัครไปโยงกับวิกฤตทางการเมืองเมื่อปี พ.ศ. 2553 ทั้ง ๆ ที่ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้ามยังไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ซึ่งเป็นกรกล่าวอ้างเพื่อประโยชน์แก่ฝ่ายตัวเอง พร้อมกับใช้เป็นเครื่องมือทำลายฝ่ายตรงข้าม⁶⁹

ดังนั้น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในช่วงสุดท้าย ผู้สมัครแต่ละท่านจึงได้พยายามทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งกันทุกวิถีทาง เพื่อให้ตนเองเป็นผู้ชนะการเลือกตั้ง โดย พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ และผู้บริหารจากพรรคเพื่อไทย ได้ช่วยกันรณรงค์อย่างสุดความสามารถ ซึ่งใช้คำขวัญ "พร้อมใจเปลี่ยนกรุงเทพฯ" มานำเสนอ โดยนำจุดแข็ง "นโยบายทำได้จริง" มาใช้ในการรณรงค์ ซึ่งพรรคเพื่อไทย ได้พิสูจน์ให้เห็นมาแล้วในอดีต ส่วนพรรคประชาธิปัตย์ มีความมั่นใจว่า "คนกรุงเทพฯเกลียดทักษิณ" และพร้อมใจกันรณรงค์ให้ประชาชนในกรุงเทพฯ "อย่าปล่อยให้อียัดบ้านยัดเมือง" ดังนั้น วิธีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในลักษณะนี้ของพรรคประชาธิปัตย์จึงส่งผลให้ประชาชนตัดสินใจได้ง่ายว่า เลือกเพราะ "ชอบผู้สมัคร" หรือเลือกเพราะ "เกลียดทักษิณ" พร้อมกันนี้พรรคประชาธิปัตย์ ในฐานะ "พรรคเก่าแก่" ที่มีความเชี่ยวชาญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง จึงสามารถทำการวิเคราะห์เพื่อเลือกใช้นโยบายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในรูปแบบนี้ได้อย่างแม่นยำ โดยเฉพาะการที่มีบุคคลที่มีชื่อเสียงระดับที่ควรจะถูกยกเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ของบ้านเมืองหลายท่านได้เปิดตัวออกมาเสนอแนวคิด "จำเป็นต้องเลือกสุชมพันธุ์ เพราะต้องสกัดกั้นทักษิณ" โดย วิสิษฐ เดชกุญชร⁷⁰ ได้แสดงความเห็นในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่า

“ระบอบทักษิณกำลังสร้างหายนะให้กับประเทศ หากตัวแทนของระบอบทักษิณชนะศึกชิงผู้ว่า กทม. ครั้งนี้ถือว่าเป็นสัญญาณอันตรายร้ายแรงในอนาคต ความอยู่รอดของชาติบ้านเมือง เพราะ กทม. เป็นปรากฏการณ์สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในสงครามชิงเมืองไทย ถ้าเสีย กทม. ก็เท่ากับเสียเมืองไทยทั้งประเทศ”

ส่วนการชูประเด็น “ไร้รอยต่อ” เป็นประเด็นหาเสียงชิงเก้าอี้ผู้ว่า กทม. ครั้งนี้ สะท้อนแนวคิดและเป้าหมายของระบอบทักษิณที่มุ่งผูกขาดรวบอำนาจทั้งทางการเมือง และเศรษฐกิจของประเทศไว้ในกำมือเพื่อสถาปนาระบอบทักษิณในการยึดครองประเทศอย่างสมบูรณ์แบบในอนาคต

⁶⁹“โค้งสุดท้าย”, *มติชน* (28 กุมภาพันธ์ 2556) : 11.

⁷⁰“ศึกชิงผู้ว่าฯ กทม. เดิมพันสูงระบอบทักษิณรุกคืบประเทศ”, *แนวหน้า* (27 มกราคม 2556) : 1,2.

นอกจากนี้ สุลักษณ์ ศิวรักษ์⁷¹ ได้ประกาศจุดยืนผ่านเฟซบุค ว่า “ตัวเต็งมันมีอยู่สองคนใช่ไหม สุขุมพันธุ์ เบอร์ 16 กับ พงศพัศ เบอร์ 9 คือ 2 คนเป็นตัวเก็ง ใจคนอื่นน่าจะสนใจนะ แต่ผมเสนอว่าอย่าเลือกคนอื่น เพราะถ้าเลือกคนอื่นคะแนนจะหัวแตกหัวแตก เพราะเวลานี้ต้องสู้ระหว่างประชาธิปัตย์กับพรรคทักษิณ พรรคประชาธิปัตย์ไม่ใช่พรรคดีเด่นอะไร แต่พรรคทักษิณมัน...สุด ๆ แล้วเวลานี้มันครองอำนาจอยู่ในบ้านเมืองแล้ว เรายอมให้มีผู้ว่าฯ กทม. อีกแสดงว่าเราทั้งหมดแหย สยบกับมันทั้งหมดเลย ผมจึงอยากเสนอว่า ใครก็ตามที่มีจิตสำนึกต่อต้านทักษิณ ต่อต้านเผด็จการ ต้องไม่ใช่ไม่เลือกเบอร์ 9 อย่างเดียว ต้องเลือกสุขุมพันธุ์ เพราะเป็นอันเดียวที่จะเอาชนะเผด็จการทักษิณได้ เพราะตอนนี้มันใช้ทุกทางเลย มันปั่นกระทั่งโพล ทำได้ทั้งหมด แล้วมันจะเอาเงินซื้ออะไรต่าง ๆ ทักษิณมันพูดเลย เอาเสาไฟฟ้ามาลงก็ได้รับเลือก เพราะฉะนั้นผมว่า คนกรุงเทพฯ ต้องแสดงกึ๋นหน่อย คือ สุขุมพันธุ์ไม่ได้ดีพิเศษอะไรนักหนา ประชาธิปัตย์ก็ได้ดีพิเศษนักหนา แต่ระหว่างเขาเลือก ภาษาฝรั่งเรียก *The lesser evil* มันจำเป็น ใครเห็นด้วยไม่เห็นด้วยกับผม ไม่เป็นไร ผมอยากให้ปรากฏจุดยืนผมอยู่ตรงนี้”

โดยภาพรวมของบริบททางการเมือง ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยเฉพาะในช่วงท้าย ๆ นั้น คอด้มณี “เรียงคนมาเป็นข่าว” ในหนังสือพิมพ์มติชน ได้สะท้อนภาพไว้ว่า “ต้องยอมรับว่า “วิญญูณเกลียดทักษิณ” ที่ “ผู้นำสื่อเหลือง” ร่ายมนต์สะกดไว้ นั้น ทั้ง “กว้างขวางเชิงปริมาณ” และ “ลึกซึ้งในความเชื่อ” แม้ในช่วงหลัง “สื่อเหลือง” จะกลับมาถล่ม “ประชาธิปัตย์” ชนิดเล็กเผาะ แต่เป็นไปได้ที่ “ประชาธิปัตย์” จะอ่านแจ้งแทงตลอดว่า “วิญญูณ” เหล่านั้น ไม่มีทางทนได้กับการปล่อยให้ “ทักษิณ” เป็นผู้ชนะ เมื่อไม่มีทางเลือกอื่นที่จะชนะ “สุขุมพันธุ์” จึงเป็นยาระบายความอึดอัด แม้จะขึ้นแค่นั้นก็ต้องผีนกิน เหมือนที่หลายคนพยายามขึ้นน้ำกันอยู่”⁷² ประกอบกับบริบททางการเมืองในช่วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสองวันสุดท้ายก่อนมีการเลือกตั้งคือ การที่พรรคประชาธิปัตย์ ได้มีการระดมการรณรงค์หาเสียงอย่างเต็มที่ ในขณะที่พรรคเพื่อไทย มีการรณรงค์หาเสียงน้อยลง ทั้งนี้อาจจะเป็นเนื่องมาจากการไว้วางใจผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชน ของ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ที่มีคะแนนนำแบบทิ้งห่าง ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร เป็นจำนวนมาก ดังนั้น ในช่วงท้าย ๆ ของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

⁷¹“เสรีชนไม่เอาระบอบทักษิณ”, *แนวหน้า* (27 มกราคม 2556) : 1,5.

⁷²ชโลทร, “เรียงคนมาเป็นข่าว”, *มติชน* (26 กุมภาพันธ์ 2556) : 4.

พรรคประชาธิปัตย์จึงได้ทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพื่อที่จะดึงเสียงผู้สนับสนุนจาก "ผู้สมัครอิสระ" ให้กลับมาเลือกพรรคประชาธิปัตย์ได้ด้วย

ดังนั้น จึงต้องติดตามว่าหลังการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 แล้วผลการเลือกตั้ง จะออกมาอย่างไร หาก ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ชนะการเลือกตั้ง จะหมายความว่าวิธีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้วิธี การสร้างวาทะแห่งความเกลียดชัง (Hate Speech) หรือการสร้างความกลัว เช่น การโพสต์ภาพโจมตี⁷³ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ จะได้ผลมากน้อยแค่ไหน นอกจากนั้น จะต้องติดตามว่าบริบททางการเมืองในช่วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่มีผู้พยายามจะทำให้ "คนเกลียดทักษิณ" นั้นใช้ได้ผลหรือไม่ และจะส่งผลกระทบต่อ การสร้างความ "ปรองดอง" ในประเทศอย่างไร แต่หาก พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ชนะการเลือกตั้งจะส่งผลกระทบต่อการดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์หรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจาก ก่อนการเลือกตั้งได้มีการเรียกร้องให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ต้องรับผิดชอบต่อผลการเลือกตั้ง ในครั้งนี้ด้วย นอกจากนั้นผลการเลือกตั้งยังจะสะท้อนให้เห็นถึง ความต้องการของประชาชนใน กรุงเทพมหานครว่า ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ประชาชนเลือกเพราะต้องการที่จะหวังพึ่งพิง "ผู้บริหารท้องถิ่น" หรือเป็นการแสดงออกในท่าทีการเมืองระดับชาติ โดยเลือก ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร เพราะต้องการที่จะ "คานอำนาจ" กับรัฐบาล หรือเพื่อตอบสนองต่อวิธีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ในลักษณะการสร้างความกลัว และการสร้างความเกลียดชัง โดยเฉพาะในช่วงท้ายของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ที่มีการสร้างข่าวลือว่า นายจตุพร พรหมพันธุ์ แกนนำกลุ่ม "แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ" (นปช.) จะเข้ามาดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร จึงส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียงที่จะเลือก พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ นอกจากนั้น ในทางการเมืองแล้ว ผลการเลือกตั้งจะเป็นเครื่องพิสูจน์ได้ด้วยว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ก้าวข้าม พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้หรือยัง ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการวิเคราะห์รูปแบบ และวิธีการ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ในบทต่อไป

⁷³“เฟซบุ๊ก ศิริโชค ถล่มจตุดี โฉวภาพเผากรุง”, บ้านเมือง (7 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,6.

ปัจจัยที่มีผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556

นอกเหนือจากบริบททางด้านการเมืองแล้ว บรูซ ไอ นิวแมน (Bruce I. Newman) ได้เสนอว่ายังมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

1. ปัจจัยด้านโครงสร้างทางการเมือง
2. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี
3. ปัจจัยด้านกลุ่มอิทธิพล 7 กลุ่ม

ปัจจัยด้านโครงสร้างทางการเมือง

จากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีหน้าที่ดำเนินการจัดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แทนตำแหน่งที่ว่างลง เนื่องจาก ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2556 โดยมีผลวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2556 ซึ่งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554 มาตรา 7⁷⁴ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร ประชุมเมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2556 มีมติเห็นชอบประกาศให้วันอาทิตย์ที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 เป็นวันเลือกตั้ง⁷⁵ ตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเสนอ โดยในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านโครงสร้างทางการเมืองที่เกี่ยวกับระเบียบวิธีปฏิบัติในการเลือกตั้ง และส่งผลกระทบต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่ละคน โดยเฉพาะ 2 คน ที่ประชาชนในกรุงเทพมหานครให้ความสนใจ คือ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร และ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ตามรายละเอียดดังนี้

⁷⁴พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554.

⁷⁵ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เรื่อง ให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (มติในการประชุม ครั้งที่ 4/2556 วันที่ 14 มกราคม 2556).

ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านโครงสร้างทางการเมือง ที่สร้างความเคลือบแคลงสงสัยให้กับหลาย ๆ คน ก็คือ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร (กกต. กทม.) ที่ได้เป็นผู้กำหนดระเบียบในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครให้กับผู้สมัครไว้อย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ หรือเอื้อประโยชน์ให้กับใคร หรือมีความโน้มเอียงที่จะสนับสนุนพรรคการเมืองใด กลุ่มการเมืองใด เป็นการเฉพาะหรือไม่ และมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เป็นกลาง แบ่งแยกความรู้สึกส่วนตัวกับหน้าที่ ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ช่วยเหลือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง⁷⁶ และปฏิบัติกับผู้สมัครอย่างเที่ยงธรรม ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550⁷⁷ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554⁷⁸ กำหนดไว้ครบถ้วนหรือไม่

โดยมีประเด็นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร ได้ออกประกาศเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ แต่สุดท้ายเป็นการสร้างเงื่อนไขการแข่งขันในการเลือกตั้ง ที่มีข้อสงสัยหลายประการ เช่น ในกรณีการกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยได้กำหนดให้ผู้สมัครแต่ละคนสามารถใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งไว้ค่อนข้างสูงถึง 49 ล้านบาท⁷⁹ และในกรณีที่หากมีการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง และไม่มีผู้สมัครใหม่ ผู้สมัครแต่ละคนสามารถใช้จ่ายในการเลือกตั้งใหม่ได้อีกไม่เกินหนึ่งในสาม คือประมาณ 16.33 ล้านบาท ทั้ง ๆ ที่การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเมื่อ 4 ปีที่แล้ว คือวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2552 ได้มีการกำหนดค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละรายไว้สูงมากอยู่แล้ว คือไม่เกิน 39 ล้านบาทต่อคน รวมเป็นวงเงินที่ปรับเพิ่มขึ้นจำนวน 10 ล้านบาท ซึ่งถือได้ว่าเป็นการกำหนดเพดานค่าใช้จ่ายของการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่สูงที่สุด ซึ่งไม่มีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งท้องถิ่นใดเทียบเคียงได้ในประเทศไทย

⁷⁶“กกต. กำชับ กทม. จัดการเลือกตั้งผู้ว่าฯ ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมและเป็นกลาง”, *พิมพ์ไทย* (15 มกราคม 2556) : 3.

⁷⁷พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550.

⁷⁸พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554.

⁷⁹ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (มติในการประชุมครั้งที่ 53/2555 วันที่ 5 ตุลาคม 2555).

โดยมีสถิติย้อนหลังของงบประมาณที่ กกต. ได้ประกาศให้ใช้ในการหาเสียงแต่ละครั้ง ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3
สถิติของงบประมาณที่ กกต. ได้ประกาศให้ใช้ในการรณรงค์หาเสียงแต่ละครั้ง

ครั้งที่	วันที่เลือกตั้ง	ค่าใช้จ่ายในการหาเสียง (ไม่เกิน)	ผู้สมัครที่ชนะการเลือกตั้ง
1	14 พฤศจิกายน 2528	4,000,000 บาท	พล.ต.จำลอง ศรีเมือง
2	14 พฤศจิกายน 2532	4,000,000 บาท	พล.ต.จำลอง ศรีเมือง
3	19 เมษายน 2535	13,000,000 บาท	ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา
4	2 มิถุนายน 2539	21,000,000 บาท	นายพิจิตต์ รัตตกุล
5	23 กรกฎาคม 2543	32,000,000 บาท	นายสมัคร สุนทรเวช
6	29 สิงหาคม 2547	37,000,000 บาท	นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน
7	5 ตุลาคม 2551	39,000,000 บาท	นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน
8	11 มกราคม 2552	39,000,000 บาท	ม.ร.ว.สุขุมพันธ์ บริพัตร
9	3 มีนาคม 2556	49,000,000 บาท	-

ที่มา: หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (12 กุมภาพันธ์ 2556) : 12.

การประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2555 ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถใช้จ่ายจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งได้ ไม่เกินคนละ 49 ล้านบาทนั้น การประกาศดังกล่าว มีลักษณะของการสร้างความได้เปรียบเสียเปรียบ ให้เกิดขึ้นแก่ผู้แข่งขันโดยตรง เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีเงินมาก หรือผู้สมัครที่มีพรรคการเมืองขนาดใหญ่สนับสนุน ซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นการกีดกันผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีเงินน้อย แต่มีความรู้ ความสามารถสูง ดังนั้น จึงอาจถือได้ว่าเป็นการสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดโดยเฉพาะ ที่เข้าลักษณะการกระทำอันเป็นคุณเป็นโทษแก่ผู้สมัคร และมีแนวโน้มไปในทางไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งอาจขัดต่ออำนาจหน้าที่ของ กกต. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 236 ประกอบพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554 มาตรา

105 และอาจมีความผิดตามมาตรา 115 ได้⁸⁰ นอกจากนั้น การกำหนดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งที่สูงมากดังกล่าว ยังเข้าข่ายการกระทำอันมีลักษณะเหมือนเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ทั้งนี้เพราะในการกำหนดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นอื่นซึ่งมีพื้นที่กว้างใหญ่กว่า กรุงเทพมหานครหลายเท่า ก็ไม่เคยกำหนดไว้สูงเช่นนี้

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเงินเดือน และค่าตอบแทนของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีเดือนละ 110,120 บาท รวมตลอดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จะได้ค่าตอบแทนเพียง 5.28 ล้านบาท เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าเพดานการกำหนดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งถึงเกือบ 10 เท่า ซึ่งเป็นการยากที่จะอธิบายว่าจะมีวิธีใดที่จะทำให้ผู้ที่ได้เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้เงินดังกล่าวกลับคืนมาได้ด้วยเงินเดือน และค่าตอบแทนที่ได้รับ ที่สำคัญ การกำหนดเพดานของการใช้จ่ายเงินไว้สูงมากก็จะทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีเงินมาก สามารถสร้างความได้เปรียบในการประชาสัมพันธ์เพื่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้มากตามไปด้วย โดยมีผู้สมัครรับเลือกตั้งได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ ไว้ดังนี้⁸¹

ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ได้แสดงความคิดเห็นเรื่องค่าใช้จ่ายในการหาเสียง ไว้ดังนี้
 “เรื่องงบประมาณในการหาเสียงนั้น เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการโดยพรรคฯ ซึ่งพรรคฯ ก็มีงบประมาณที่ได้มาจากการบริจาค ในการหาเสียงครั้งนี้ เบื้องต้นตั้งเป้าใช้งบในการหาเสียงไม่เกิน 30 ล้านบาท ส่วนผลตอบแทนของเงินเดือนผู้ว่าฯ ที่ได้เดือนละแสนกว่าบาทนั้น ถ้าจะมาพูดถึงเรื่องว่าลงทุนจะคุ้มหรือเปล่านั้น ผมไม่ได้คิดในเรื่องนี้”

สำหรับ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ กกต. ได้กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการหาเสียงไว้ ดังนี้

“เรื่องตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าฯ กทม. ไม่เกี่ยวกับเรื่องเงินเดือน ไม่ได้คิดว่ามาทำงานตรงนี้แล้วจะได้เงินเดือนเท่าไร? แม้ในการเลือกตั้งจะต้องใช้เงินหาเสียงมาก แต่เมื่อได้รับตำแหน่งแล้วจะได้เงินเดือนน้อยก็ไม่ได้วิตกกังวล มาด้วยใจไม่ใช่ด้วยเงิน ส่วนเงินที่จะใช้ในการหาเสียงนั้น ยังไม่ทราบว่าจะใช้เป็นจำนวนเท่าใด ทางพรรคเพื่อไทยจะช่วยดูแลวางแผนรายจ่าย และควบคุมค่าใช้จ่ายในการหาเสียงให้ไม่เกิน 49 ล้านบาท ตามที่ กกต. กำหนด”

⁸⁰ ศิริสุวรรณ จรรยา, “เลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. สงสัย กกต.”, สยามรัฐ (1 กุมภาพันธ์ 2556) : 6.

⁸¹ “เป็นผู้ว่าฯ เพื่ออะไร ?? งบหาเสียงบาน 49 ล้าน เงินเดือนแค่แสนเดียว”, เดลินิวส์ (1 กุมภาพันธ์ 2556) : 12.

นอกจากนี้ พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมีयाเวส ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งไว้ว่า

“ผมใช้งบหาเสียงน้อยมาก น้อยกว่าที่ กกต. กำหนด และน้อยกว่าผู้สมัครจากพรรคการเมืองใหญ่แน่นอน เพราะผมไม่คิดว่าจะเป็นผู้ว่าฯ กทม. เพื่อการทุจริตถอนทุน ผมว่าคนกรุงเทพฯ ฉลาด เขาทราบดีว่าใครใช้ทุนมากก็ต้องถอนทุนมาก”

และนายโมสิต สุวินิจจิต ซึ่งมีพื้นฐานความรู้ความสามารถในการทำงานด้านการสื่อสารหรือการประชาสัมพันธ์มาก่อน ได้กล่าวว่า

“ผมจะไม่ใช้เงินในการหาเสียงแม้แต่บาทเดียวในศึกเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ในครั้งนี้ โดยค่าใช้จ่ายในการหาเสียงทั้งหมดมาจากผู้สนับสนุน หรือสปอนเซอร์ทั้งสิ้น การตั้งงบหาเสียงไว้ 49 ล้านบาท นั้นมากเกินไป การนำเงินเป็นสิบ ๆ ล้านมาหาเสียงเพียงเพื่อเข้าไปทำงานในเงินเดือนแสนกว่าบาท จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเสียเงินเพื่อโฆษณาตัวเอง จะมีค่าใช้จ่ายบ้างในการจัดทำสื่อต่าง ๆ”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการออกระเบียบวิธีปฏิบัติในเรื่อง กำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ของ กกต. ในครั้งนี้นั้น อาจมีความไม่เอื้อยที่จะสนับสนุนพรรคการเมืองที่มีความได้เปรียบทางการเงิน และส่งผลกระทบต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีเงินสนับสนุนน้อยกว่าได้ นอกจากนี้ อาจส่งผลกระทบต่อตัวผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ดำรงตำแหน่งในอนาคตด้วย เพราะเมื่อพิจารณาจากเงินเดือนที่ได้รับต่อเดือน กับเงินที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงแล้วถือว่ามี ความแตกต่างกันมาก

นอกจากนั้น ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ได้มีการออกระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ และมีกฎหมายการเลือกตั้งที่สำคัญ ดังนี้

1. การอนุญาตให้สามารถทำการรณรงค์หาเสียงผ่านทางเว็บไซต์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ข้อ 5 ในการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครอาจดำเนินการได้ด้วยวิธีการดังนี้ (8)⁸² โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งผ่านทางเว็บไซต์ จดหมาย สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่ห้ามมิให้

⁸² ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต), เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2551.

ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

โดยมีข้อพึงปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่วงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ดังนี้

(1) สามารถใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ และเว็บไซต์ได้ตามสิทธิเสรีภาพ แต่ต้องไม่ละเมิดผู้สมัคร

(2) ต้องหยุดการเผยแพร่เนื้อหาที่เป็นการหาเสียง ตั้งแต่เวลา 18.00 น. ในวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2556 ถึงเที่ยงคืนวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ทั้งเว็บไซต์ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เป็นสาธารณะ ส่วนการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลไม่เข้าเงื่อนไขดังกล่าว แต่พึงระวังการนำออกมาเผยแพร่ในเว็บสาธารณะ

(3) หากพบการเผยแพร่เนื้อหาเชิงหาเสียงในช่วงเวลา 18.00 น. ของวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2556 ถึงเที่ยงคืนวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ถือว่ามีความผิดทางอาญา ผู้พบเห็นสามารถแจ้งตำรวจให้ดำเนินคดีได้ทันที

2. วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง

นอกจากนั้น ได้มีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555⁸³ ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ดังนี้⁸⁴

(1) มิบังคับนำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้ง

(2) จัดฝึกอบรมให้กับบุคคลผู้ช่วยในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้ง

(3) หลีกเลี่ยงการใช้วิชาชีพ หรือการประกอบอาชีพเกี่ยวกับรายการวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง สื่อสารมวลชน เช่น นักแสดง นักร้อง นักดนตรี พิธีกร สื่อมวลชน เป็นต้น เพื่อเอื้อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งแก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น

(4) ดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ

⁸³ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้าม ในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2555.

⁸⁴“กกต. เพิ่มกฎหมายหาเสียงชิงผู้ว่าฯ”, สยามรัฐ (14 มกราคม 2556) : 19.

ดังนั้น เพื่อให้การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องระมัดระวังไม่ให้กระทำความผิดเกี่ยวกับประกาศของ กกต. ฉบับนี้ด้วย

3. การห้ามไม่ให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใด

กฎหมายที่สำคัญอีกหนึ่งฉบับคือ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545⁸⁵ ที่ได้ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ทำการประกาศเพื่อแนะนำวิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 57 โดย กกต. ได้เน้นย้ำว่าเป็นมาตราที่สำคัญมาก⁸⁶ ทั้งนี้เมื่อมีการประกาศให้มีการเลือกตั้ง ได้ห้ามไม่ให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใดด้วยวิธีการดังนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(3) ทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดให้มีหรืสหหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(4) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(5) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้าย หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในเรื่องใดอันเกี่ยวกับผู้สมัครใด

กรณีตามวรรคหนึ่ง หากเป็นการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นห้ามมิให้กระทำภายในหกสิบวันก่อนวันครบวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

⁸⁵พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545.

⁸⁶“โค้งที่ 2 โหมด หาเสียงดู กกต. กทม. แนะนำให้แม่น ๆ มาตรา 57”, เดลินิวส์ (1 กุมภาพันธ์ 2556) : 12.

การประกาศนโยบายหรือการดำเนินการตามแนวทางในการแก้ไขปัญหาตามอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นด้วยวิธีการใช้จ่ายจากเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มิให้ถือว่าเป็นกรณีตาม (1) หรือ (2)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ในมาตรา 57 (5) นั้น เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดที่พรรคการเมือง ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้ช่วยในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง จะต้องระมัดระวังในการรณรงค์หาเสียงที่ต้องไม่มีการใส่ร้าย ให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของคู่แข่ง ซึ่งจะมีผลทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตได้

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคมในยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก และส่งผลต่อกระบวนการสื่อสารทางการเมือง โดยเฉพาะในเรื่องของการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ดังนั้น กระบวนการสื่อสารทางการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์จึงมีความเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดวิถีชีวิตแบบใหม่ของคนในสังคม รวมไปถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของประชาชนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) โดยกระบวนการดังกล่าวได้ถูกผสมผสานเข้ากับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่รวมเรียกว่าเป็นแอร์วอร์ (Air War) ไม่ว่าจะเป็น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตาแกรม (Instagram) ยูทูบ (YouTube) ซึ่งถือว่าเป็นสื่อสังคม (Social Media) ที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และในปัจจุบันได้กลายเป็นสื่อใหม่ (new media) ที่เข้ามามีบทบาทในการสื่อสารทางการเมืองอย่างสำคัญยิ่ง⁸⁷ และจากการที่ “เทคโนโลยี” ต่าง ๆ ที่ก้าวเข้ามามากขึ้น ยุคของสื่อโทรทัศน์ และวิทยุ จึงมีความสำคัญน้อยลง โดยมีสื่อสังคม (Social Media) ได้เข้ามาแทนที่ด้วยการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของภาพและเสียงที่สมจริงมาใช้ ดังนั้น พรรคการเมืองและนักการเมืองจึงจำเป็นต้องปรับตัวรับการสื่อสารมวลชนแบบใหม่ ในการนำเสนอผลงาน นโยบาย และภาพลักษณ์ของตนเอง ซึ่งจะต้องเรียนรู้ และนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และการเลือกตั้งครั้งนี้ถือว่าเป็นครั้งแรกที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) อนุญาตให้ใช้สื่อสังคม (Social Media) ใน

⁸⁷ สกฤตศรี ศรีสารคาม, *สื่อสังคม (Social Media) กับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสื่อข่าว* (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2554), น. 1.

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง⁸⁸ จึงถือว่าเป็นปรากฏการณ์เปลี่ยนแปลงครั้งแรกของการเลือกตั้งในประเทศไทย ที่มีการนำสื่อสังคม (Social Media) มาใช้ในการหาเสียงอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้ ได้แก่

1. คอมพิวเตอร์ และสื่อสังคม (Social Media)

การใช้สื่อคอมพิวเตอร์ในการสื่อสารนั้น สามารถก้าวข้ามอุปสรรคในเรื่องของระยะทาง (Space) และเวลา (Time) ได้เป็นอย่างดี โดยรูปแบบการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ที่เห็นได้ชัดในปัจจุบันมากที่สุดคือ การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet) ซึ่งการใช้งานผ่านสื่อดังกล่าวเป็นที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน เนื่องจากมีความสะดวกรวดเร็วและสามารถลดต้นทุนการส่งข่าวสารได้ โดยรูปแบบการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์นั้นจะต้องมีการใช้เครือข่ายที่เรียกว่า เวิลด์ไวด์ เว็บ (World Wide Web) เป็นสื่อกลางในการสื่อสารถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร⁸⁹ โดยพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบอิสระที่ไม่ได้สังกัดพรรคการเมือง สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำฐานข้อมูลสมาชิก ที่มีรายละเอียดตั้งแต่ภูมิลำเนา ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ ข้อมูลเฉพาะบุคคล ซึ่งฐานข้อมูลดังกล่าว ในต่างประเทศใช้เพื่อการระดมทุน ส่วนในประเทศไทยใช้ในการสื่อสารเพื่อการเลือกตั้ง นอกจากนี้ คอมพิวเตอร์ยังถูกนำมาใช้ในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ผลการวิจัยซึ่งพรรคการเมืองมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อยู่ตลอดเวลา⁹⁰

การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบอิสระที่ไม่ได้สังกัดพรรคการเมือง นอกจากจะเป็นช่องทางในการสื่อสารที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพมากกว่าสื่ออื่น สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพแล้ว ยังแสดงถึงความทันสมัยที่ทำให้คนรุ่นใหม่รู้สึกชื่นชมอีกด้วย ดังนั้น พรรคการเมืองต่าง ๆ จึงจัดทำเว็บไซต์ (Web Site) ของพรรคบรรจุข้อมูลต่าง ๆ ของพรรค ทั้งผู้บริหารพรรค นโยบายพรรค กิจกรรมของพรรค เพื่อสื่อสารกับกลุ่มที่ใช้อินเทอร์เน็ตและด้วยปริมาณผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มากขึ้น

⁸⁸“ศึก ผู้ว่าฯ ศึก โขชัยลมีเดีย เข้าถึงคนเยอะ แต่ยังได้ผลน้อย”, เดลินิวส์ (25 มกราคม 2556) : 12.

⁸⁹วันฉัตร โกมลวิวัฒน์, “การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของกลุ่มคนเสื้อหลากสี”, (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), น. 1.

⁹⁰นันทนา นันทโรภาส, “การสื่อสารทางการเมือง : ศึกษากรณีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไปของพรรคไทยรักไทย”, (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), น. 78.

เรื่อย ๆ ทำให้แต่ละพรรคการเมืองพยายามที่จะออกแบบเว็บไซต์ (Web Site) ของพรรคให้ดูโดดเด่น สะดุดตา และนำเสนอข่าวสารที่สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับพรรคและผู้บริหารพรรคมากที่สุด ดังตัวอย่างเว็บไซต์ของพรรคประชาธิปัตย์ ที่ส่ง ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร ลงสมัครรับเลือกตั้ง และพรรคเพื่อไทย ที่ส่ง พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ลงสมัครรับเลือกตั้ง ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

เว็บไซต์ของพรรคประชาธิปัตย์ คือ www.democrat.or.th ออกแบบโดยใช้สีฟ้าเป็นสีพื้นหลัก มีสัญลักษณ์พรรครูปพระแม่ธรณีบีบมวยผม สีน้ำเงินเข้ม อยู่ด้านบนตรงมุมด้านซ้ายของเว็บเพจ (Web page) เนื้อหาที่นำเสนอทั่วไปมีคอดัมน์หลัก คือ ข้อมูลพรรค ที่เกี่ยวกับ อุดมการณ์ ประวัติพรรค ข้อบังคับพรรค ระเบียบพรรค ข้อมูลเกี่ยวกับการเงิน งบดุล รายงานการดำเนินงานของพรรค คณะกรรมการบริหารพรรค สาขาพรรคทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายพรรค ผลงานของพรรค การปฏิรูปประเทศไทย รายละเอียดของสาขาพรรคทั่วประเทศ ข่าวและกิจกรรมของพรรค ซึ่งในช่วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เว็บเพจ (Web page) ของพรรคประชาธิปัตย์ได้มีการนำเสนอข่าวการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของ ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร อยู่ตลอดเวลา โดยมีตัวอย่างของหัวข้อข่าว ในวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2556 ดังนี้ “อภิสิทธิ์ลงพื้นที่ช่วย ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ ซึ่งผู้ว่า กทม. หาเสียงที่สีลม” และ “สุขุมพันธุ์ เตรียมลุยคลองเตย พร้อมประกาศนโยบาย มหานครแห่งความปลอดภัยพรั่งนี้”⁹¹

ข้อสังเกตในเว็บไซต์ของพรรคประชาธิปัตย์คือ จะเห็นได้ว่าการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้ ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร ไม่ได้ใช้พื้นที่ในเว็บไซต์ ของพรรคประชาธิปัตย์ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมากนัก ส่วนใหญ่ในเว็บไซต์ของพรรคประชาธิปัตย์ จะมีเพียงข่าวสารของการออกไปรณรงค์หาเสียงในแต่ละวันเท่านั้น โดยพบว่า ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร ได้มีการสื่อสารผ่านสื่อใหม่ (new media) จำนวน 4 ช่องทางหลักคือ เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตาแกรม (Instagram) และยูทูป (YouTube) โดยใช้ชื่อเว็บไซต์ตามชื่อจริงของตนเองในการรณรงค์หาเสียงและได้ถูกสร้างขึ้นให้เป็นเครือข่ายที่สามารถคลิกเชื่อมถึงกันได้ด้วย ดังนี้

ช่องทางที่ 1 <https://th-th.facebook.com/Sukhumbhand.P>

ช่องทางที่ 2 www.twitter.com/sukhumbhandp

ช่องทางที่ 3 www.instagram.com/sukhumbhandp

ช่องทางที่ 4 www.youtube.com/user/sukhumbhandp

⁹¹<http://www.democrat.or.th/th/news-activity/news/index.php?PAGEN1=109>, สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2557.

การสื่อสารผ่านสื่อสังคม (Social Media) ของ ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร

การใช้สื่อสังคม (Social Media) ของ ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร นั้น นอกจากจะใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) ส่วนตัวที่มีอยู่แล้ว ได้มีการเปิดเว็บไซต์ขึ้นมาใหม่คือ www.sukhumbhand.com เพื่อชี้แจงในเรื่องนโยบาย และผลงานที่ได้ทำในช่วงเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาก่อน ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับรางวัล เช่น รางวัลเมืองน่าเที่ยวที่สุดในโลก องค์การอนามัยโลก แสดงความชื่นชมที่ป้องกันไม่ให้เกิดโรคระบาดในช่วงน้ำท่วมใหญ่ และตัว ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร เองก็ได้รับการคัดเลือกเป็นประธานองค์การนายกเทศมนตรีแห่งเอเชีย นอกจากนี้ยังมีคำชี้แจงในประเด็นที่ถูกโจมตี ทั้งในเรื่องส่วนต่อขยายรถไฟฟ้าบีทีเอส ที่ให้สัมปทานไป 30 ปี เรื่องกล่องซีซีทีวีที่ถูก ส.ส. พรรคเพื่อไทยอภิปรายในที่ประชุมสภา และเรื่องการก่อสร้างสนามกีฬาฟุตบอล หนองจอก อารีนาที่ไม่แล้วเสร็จทันวันเปิดการแข่งขัน นอกจากนี้ใน เฟซบุ๊ก (Facebook) ของ ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร ได้มีการปรับปรุงข้อมูล (update) มีการโพสต์ภาพถ่ายการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของ ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร รวมทั้งการตอบคำถามผู้ที่สนใจเข้าไปตั้งคำถามอยู่ตลอดเวลาด้วย

สำหรับเว็บไซต์ของพรรคเพื่อไทย คือ <http://www.ptp.or.th> มีตราสัญลักษณ์พรรคสีน้ำเงิน ผสมสีแดง อยู่ด้านบนตรงมุมด้านซ้ายของเว็บเพจ (Web page) เช่นเดียวกัน ใช้พื้นเป็นสีขาว ตัวอักษรเป็นสีน้ำเงิน สลับกับสีแดง ตามสัญลักษณ์พรรค เว็บเพจมีลักษณะเรียบง่าย มีคอลัมน์ ประจำ ที่เกี่ยวกับข้อมูลพรรค สมาชิกพรรค นโยบายพรรค กิจกรรมพรรค ทิศทางประเทศไทย และข่าวพรรคเพื่อไทย โดยในช่วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเว็บเพจ (Web page) ของพรรคเพื่อไทยก็ได้มีการนำเสนอข่าวการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ อยู่ตลอดเวลาเช่นเดียวกัน โดยมีตัวอย่างหัวข้อข่าวในวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2556 ดังนี้ “ยิ่งลักษณ์ ช่วย พงศพัช หาเสียง อ่อนขอโอกาสพรรคเพื่อไทยรับใช้คน กทม.” และ “พงศพัช อาสาคืนความสุข - สร้างรอยยิ้มให้คนกรุงเทพฯ ปิดขัดแย้งสุดาว์ตัน”⁹² เป็นต้น

จากการสังเกตในเว็บไซต์ของพรรคเพื่อไทยจะไม่ต่างกันมากนักกับเว็บไซต์ของพรรคประชาธิปัตย์ คือ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ไม่ได้ใช้ช่องทางการสื่อสารเพื่อการรณรงค์หาเสียงผ่านเว็บไซต์ของพรรคเพื่อไทยมากนัก จะเห็นได้ว่ามีแต่การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งรายวันผ่านเว็บไซต์ของพรรคเท่านั้น โดยพบว่า พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ได้มีการสื่อสารผ่านสื่อใหม่ (new media) จำนวน 4 ช่องทางหลัก เช่นเดียวกัน คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตาแกรม (Instagram) และยูทูป (YouTube) โดยมีการใช้

⁹²<http://www.ptp.or.th/news/m-news.aspx> . สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2557.

ชื่อเว็บไซต์ตามชื่อจริงของตนเองในการรณรงค์หาเสียง และได้ถูกสร้างขึ้นให้เป็นเครือข่ายที่สามารถคลิกเชื่อมถึงกันได้เช่นเดียวกัน ตามรายละเอียดดังนี้

ช่องทางที่ 1 <https://www.facebook.com/Pongsapatbkk>

ช่องทางที่ 2 <https://twitter.com/PongsapatBKK>

ช่องทางที่ 3 <http://web.stagram.com/n/pongsapatbkk/>

ช่องทางที่ 4 <http://www.youtube.com/user/PongsapatBKK>

การสื่อสารผ่านสื่อสังคม (Social Media) ของ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ

การใช้สื่อสังคม (Social Media) ของ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ในเฟซบุ๊ก (Facebook) นั้น ในช่วงต้น ๆ ของการรณรงค์หาเสียง จะเห็นได้ว่า มีการเน้นไปที่ใช้สำหรับการแนะนำตัวให้กับประชาชนได้รู้จัก ทั้งนี้เนื่องจาก พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ นั้นเป็นคนหน้าใหม่ในสนามการเมือง จากการติดตามในเว็บเพจ (Web page) จึงเห็นว่ามีมีการพยายามที่จะทำให้ประชาชนได้ทราบถึงทัศนคติ และวิสัยทัศน์ต่อเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสังเกตได้จากมีการอัปโหลดคลิปวิดีโอ (Clip) ที่นำเสนอเพื่อประชาสัมพันธ์ผ่าน ยูทูป (YouTube) ในคลิปแรก จากที่มีอยู่ทั้งหมดประมาณ 44 คลิป เริ่มออกเผยแพร่เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2556 นั้น มีชื่อคลิปว่า “เปิดใจ พงศพัศ แชร้อนาคตกรุงเทพ” เป็นการแนะนำตัว พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ถึงชีวิตการทำงานที่ผ่านมาให้สังคมโลกออนไลน์ได้รับรู้ โดยพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าจะทำการวางยุทธศาสตร์สร้างอนาคตกรุงเทพฯ ร่วมกับรัฐบาลอย่างไรเรื่อยต่อ พร้อมกับได้กล่าวไว้ว่า “ผมขออาสาคืนความสุข สร้างรอยยิ้ม ให้กับพี่น้องประชาชนชาวกรุงเทพมหานครทุกท่าน”⁹³ และใช้เป็นข้อความในเฟซบุ๊ก (Facebook) ที่ปรากฏอยู่บนรูปวันที่ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ เปิดตัวลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย นอกจากนี้ยังได้มีการเขียนข้อความสำคัญ ๆ ลงในเฟซบุ๊ก (Facebook) ของตนเองอยู่ตลอดเวลา และได้ทำการโพสต์สเตตัสตลอดช่วงการเดินทางหาเสียงด้วย นอกจากนี้ยังได้ทำการแชร์คลิปวิดีโอการลงพื้นที่รวมทั้งการขึ้นเวทีปราศรัยใหญ่ด้วย รวมทั้งมีการโพสต์คลิปหาเสียงกับ “คนรุ่นใหม่” ที่นิยมเข้าสังคมออนไลน์ด้วยคลิปวิดีโอ “Like พงศพัศ, share อนาคตกรุงเทพฯ” ด้วย

⁹³<http://www.youtube.com/user/PongsapatBKK>, สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน

"แม้จะเริ่มต้นฉบับหนึ่งบนถนนสายการเมือง แต่ "ประสบการณ์การทำงาน" ทั้งชีวิตของผมและแรงสนับสนุนจากทุกฝ่าย จากนี้ไปคือการใส่เกียร์เดินหน้า ร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อพี่น้องชาวกรุงเทพมหานคร วางยุทธศาสตร์สร้างอนาคตกรุงเทพ ร่วมกับรัฐบาลอย่างไร้รอยต่อ"⁹⁴

เป็นข้อความที่ปรากฏบนเฟซบุ๊ก (Facebook) ที่ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ สื่อสารไปยังชุมชนออนไลน์ที่เข้ามาอ่าน นอกจากนั้นได้มีการลงรูปภาพที่เป็นบรรยากาศในการไปรณรงค์หาเสียงตามที่ต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง สำหรับการรณรงค์หาเสียงผ่านเว็บไซต์ ทวิตเตอร์ (Twitter) นั้น พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ได้ทำการทวิตถึงกิจกรรมหาเสียงของตนเอง และยังทวิตด้วยว่า "ทุกนโยบายของผม ทำได้จริง และลงมือทำทันที เราอยากให้กรุงเทพฯ เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น เพราะเราอยากเห็นความสุขของพี่น้อง กทม. ทุกท่านครับ"

จะเห็นได้ว่า พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ได้ใช้ช่องทางในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในทุกช่องทางของสื่อสังคม (Social Media)

จากการที่สื่อสังคม (Social Media) ได้กลายเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีคนจำนวนมากหันมาใช้ รวมทั้งในทางการเมืองก็เริ่มนำสื่อสังคมมาใช้กันอย่างกว้างขวางมากขึ้น และมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว⁹⁵ และการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ นอกจากผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองทั้ง 2 คนที่กล่าวมาแล้ว ยังมีผู้สมัครอิสระคนอื่น ๆ ที่มีการใช้สื่อสังคม (Social Media) มาเป็นช่องทางการสื่อสารด้วย นอกจากนี้ยังมีผู้สมัครบางท่าน ได้ใช้เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารทางการเมืองด้วย โดยมีรายละเอียดของการใช้สื่อสังคม (Social Media) เพื่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครอิสระที่ประชาชนในกรุงเทพมหานครให้ความสนใจและติดตามดังนี้

การสื่อสารผ่านสื่อสังคม (Social Media) ของนายโฆสิต สุวินิจจิต

การใช้สื่อสังคม (Social Media) ของนายโฆสิต สุวินิจจิต ในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น มีช่องทางในการสื่อสารที่เป็นเว็บไซต์ (Web Site) ดังนี้

<https://www.facebook.com/KositBangkok>

<https://twitter.com/KositBangkok>

⁹⁴ <https://th-th.facebook.com/Pongsapatbkk>, สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2557.

⁹⁵ "โซเชียลมีเดียกับการเลือกตั้ง", *กรุงเทพธุรกิจ* (30 มกราคม 2556) : 28.

โดยนายโฆสิต สุวินิจจิต นั้น ได้ใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นช่องทางที่ทำการสื่อสารให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนรุ่นใหม่ในกรุงเทพมหานคร ได้รับรู้ถึงแนวคิด นโยบาย และสิ่งที่จะทำเพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่น่าอยู่ตลอด 24 ชั่วโมง ด้วยแนวคิดที่ว่าหากมีการนำเสนอข้อมูล นโยบาย และแนวความคิดให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานครอย่างชัดเจนและทั่วถึง โอกาสที่คนเมืองหลวงจะเลือกตนเองเข้ามาบริหารกรุงเทพมหานคร ก็ย่อมมีความเป็นไปได้มากด้วยเหมือนกัน⁹⁶ ในเฟซบุ๊ก (Facebook) ของนายโฆสิต สุวินิจจิต นั้นได้ระบุถึงนโยบาย 50 เขต 50 นโยบายเอาไว้ ที่เป็นเช่นนั้น เพราะในแต่ละพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายที่เหมาะสมให้แก่แต่ละพื้นที่เอาไว้ ขณะเดียวกัน ก็ให้มีที่ปรึกษาผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 50 คน 50 เขต เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงตัวคนที่แท้จริงของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไว้อีกด้วย โดยในเฟซบุ๊ก (Facebook) ของนายโฆสิต สุวินิจจิต นั้น ได้มีการปรับปรุงข้อมูล (update) รวมทั้งการตอบคำถามผู้ที่สนใจเข้าไปตั้งคำถามเป็นระยะ ๆ ตลอดจนมีการนำคลิปและภาพนิ่ง บรรยายภาคีในระหว่างการลงพื้นที่หาเสียง และคลิปที่เคยเดินสายร่วมรายการตามสถานีโทรทัศน์โพสทีให้สมาชิกแฟนเพจได้ติดตามรับชมย้อนหลัง นอกจากนี้ยังได้มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกแฟนเพจได้ร่วมสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ที่ชาวกรุงเทพมหานครอยากให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนใหม่ช่วยแก้ปัญหาให้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจราจร ทางเท้า และปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีเสียงชื่นชมและให้กำลังใจ นายโฆสิต สุวินิจจิต เป็นระยะ ๆ

การสื่อสารผ่านสื่อสังคม (Social Media) ของ พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส

การใช้สื่อสังคม (Social Media) ของ พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส ในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น มีช่องทางในการสื่อสารที่เป็นเว็บไซต์ (Web Site) ดังนี้

<https://th-th.facebook.com/sereepisutht>

<https://twitter.com/sereepisuth>

ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส ได้ใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) ในการปรับปรุงข้อมูล (update) ข่าวสารเพื่อเชิญชวนประชาชนให้มาลงคะแนนให้ตนเอง โดยมีข้อความที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

"ผมเป็นคนชัดเจนและเป็นคนตรง ๆ ผมเปิดตัวเพื่อขออาสารับใช้คนกรุงเทพฯ ตั้งแต่สิงหาคมปีที่แล้ว ตอนนี้ทั้งสองพรรคก็ต่างมีผู้สมัครของตนเอง น่าจะตอบข้อสงสัย

⁹⁶“ว่าที่ผู้ว่าฯ ไหล่าแฟนไชเซี่ยลมีเดีย”, *คมชัดลึก* (17 มกราคม 2556) : 3.

ของหลาย ๆ ท่านที่ถามว่าพรรคไหนส่งผมลงหรือว่าผมอยู่ข้างไหน ผมอยู่ข้างคน
กรุงเทพฯ ที่อยากเห็นกรุงเทพฯ เปลี่ยนแปลงครับ"

นอกจากนี้ในเฟซบุ๊ก (Facebook) ของ พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส นั้น ได้มี
ประชาชนให้ความสนใจเข้ามาเยี่ยมชมจำนวนมาก ทำให้ พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส ได้เขียน
ข้อความขอบคุณเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ดังนี้

“ผมขอขอบพระคุณทุกท่านที่เป็นเพื่อนกับผมในแฟนเพจ ขอบคุณที่ติดตามความ
เคลื่อนไหว และคอยให้กำลังใจ ตั้งแต่วันแรกที่ผมมีแฟนเพจ คนแรกจวบจนวันนี้ 200,000 กว่า
คน ผม พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส ขอขอบคุณอีกครั้งจากหัวใจครับ”⁹⁷

ซึ่งนอกจากข้อความที่เขียนลงในเฟซบุ๊ก (Facebook) แล้ว ก็ยังมีภาพกิจกรรมที่
พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส ได้ลงพื้นที่หาเสียง และช่วยเหลือสังคม ซึ่งได้รับการกด like จาก
ประชาชนอย่างคึกคัก โดยมีหลายคนได้บอกว่า จะไปบอกญาติพี่น้องให้มาช่วยลงคะแนนเลือก
พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส ด้วย

การสื่อสารผ่านสื่อสังคม (Social Media) ของนายสุหฤท สยามวาลา

สำหรับการใช้สื่อสังคม (Social Media) ของนายสุหฤท สยามวาลา ในการสื่อสาร
ทางการเมืองเพื่อทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น มีช่องทางในการ
สื่อสารที่เป็นเว็บไซต์ (Web Site) ที่น่าสนใจ ดังนี้

<https://www.facebook.com/suharit.surprise>

<https://twitter.com/Suharit>

<http://instagram.com/suharit#>

<http://www.youtube.com/user/bsiamwalla>

นายสุหฤท สยามวาลา ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในนามอิสระ หมายเลข 17
เจ้าของฉายา "พ่อมดอิเล็กทรอนิกส์"⁹⁸ นั้น ได้ประกาศจุดยืนชัดเจนในยุทธศาสตร์การหาเสียงว่าจะ
ไม่ใช้ป้ายหาเสียงตามท้องถนน เหมือนกับผู้สมัครคนอื่น ๆ แต่จะใช้ช่องทางการสื่อสารหลักผ่าน
สื่อสังคม (Social Media) คือเฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตาแกรม (Instagram)
และยูทูบ (YouTube) ซึ่งนายสุหฤท สยามวาลา เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีแนวทางในการต่อยอด
เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ โดยกล่าวว่า “อยากหยุดคนกรุงเทพฯ ไม่ให้เป็นทาสเทคโนโลยี แต่

⁹⁷ <https://th-th.facebook.com/sereepisutht/app186268111422317>, สืบค้นเมื่อ
วันที่ 6 เมษายน 2557.

⁹⁸ “แนวรบ โซเชียลมีเดีย คลิก ขอเสียง คึกผู้ว่าฯ”, มติชน (22 มกราคม 2556) : 1,9.

เทคโนโลยีต้องเป็นทาสให้เรามีชีวิตที่มีคุณภาพขึ้น”⁹⁹ การรณรงค์หาเสียงของนายสุหฤท สยามวาลา นั้น มุ่งไปที่กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เคยงดออกเสียง ไม่ไปเลือกตั้งในครั้งที่ผ่านๆ มา โดยเริ่มจากการหาเสียงผ่านทวิตเตอร์ (Twitter) มีการเปิดให้พูดคุยสอบถาม และแบ่งปันกันในสังคมออนไลน์เป็นหลัก¹⁰⁰ โดยเปิดตัวครั้งแรกผ่านเว็บไซต์ยูทูป (YouTube) นอกจากนี้ยังมีการโพสต์ข้อความในเฟซบุ๊ก (Facebook) เชิญชวนให้ผู้ติดตามเฟซบุ๊กถ่ายภาพทำมือเป็นหมายเลข 17 ในด้านนโยบายที่ประกาศผ่านทางสื่อสังคม (Social Media) นั้น มีทั้ง นโยบาย 1 โหล ที่เป็นเพียงโปสเตอร์ที่มีพื้นหลังสีหลักเป็นสีส้มเท่านั้น ซึ่งง่ายต่อการจดจำ และชี้แจงเรื่องต่างๆ ในรูปแบบภาพกราฟฟิก ดึงดูดความสนใจ พร้อมยืนยันจะไม่เสียบ ในการหาเสียงที่สูงถึง 49 ล้านบาท โดยประชาชนที่สนับสนุนนายสุหฤท สยามวาลา ต่างร่วมกันออกแบบรูปแบบการหาเสียง และถ่ายภาพ แบ่งปันผ่านทางสื่อออนไลน์ต่างๆ ด้วยความคิดสร้างสรรค์กันอย่างคึกคัก

จากการสังเกตพบว่าในเฟซบุ๊ก (Facebook) ของนายสุหฤท สยามวาลา นั้น ใช้ในการแสดงภาพกับบอกข้อความยาว ๆ แต่มีความชัดเจนตั้งแต่ 2-3 บรรทัดแรก ทั้งนี้เพราะคนอ่านอาจจะอ่านข้อความทั้งหมดไม่ครบถ้วนก็จะกดไลค์ (Likes) หรือคอมเมนต์ทั้งชื่นชมหรือด่าทอเรียบร้อยแล้ว โดยไม่ได้อ่านให้ครบทุกบรรทัด ดังนั้น เพียงพาดหัวข่าวคนก็สนใจแล้ว มีการใช้ทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นลักษณะข้อความที่สั้น ๆ อ่านแล้วทำให้ชวนติดตามไปเรื่อย ๆ และส่วนใหญ่มีคนแสดงความคิดเห็นที่ ส่วนอินสตาแกรม (Instagram) นั้นพบว่าเป็นการเน้นภาพสวย ๆ ไม่ได้ใช้เป็นการนำเสนอเนื้อหา เพราะคนจะไม่อ่านเนื้อหาในนี้ สำหรับยูทูป (YouTube) นั้น มีการอัปโหลดคลิปวิดีโอ (Clip) ต่าง ๆ เช่น การถ่ายวิดีโอเปิดปราศรัยที่สวนลุมพินีมาลงไว้ โดยมีจุดเด่นคือ เป็นคลิปที่มีความยาวประมาณ 3 นาที จึงทำให้ดูง่ายไม่ยาวมาก นอกจากนี้พบว่าการใช้สื่อสังคม (Social Media) ของ นายสุหฤท สยามวาลา นั้น มีความแตกต่างจากคนอื่นอย่างชัดเจนมาก โดดเด่นทางด้านความคิดสร้างสรรค์ และมีนโยบายใหม่ ๆ นำเสนอประชาชน โดยสามารถเปรียบเทียบสถิติในสื่อสังคม (Social Media) ได้ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.4 ดังนี้

⁹⁹“ระดมสมองคนไอที สุหฤท สยามวาลา เปลี่ยนกรุงเทพฯ สร้างสรรค์”, *เทเลคอม เจอร์นัล* (12 กุมภาพันธ์ 2556) : 12.

¹⁰⁰“แหกกรอบการเมืองเซย ๆ เปลี่ยนกรุงเทพฯ ให้สุหฤทธี แบบ สุหฤท สยามวาลา”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (28 กุมภาพันธ์ 2556) : 15,16.

ตารางที่ 4.4

สถิติในสื่อสังคม (Social Media) ที่มีประชาชนให้ความสนใจมากที่สุด 4 คน

การให้ความสนใจของประชาชน	พงศ์พัศ พงษ์เจริญ	เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส	สุชุมพันธ์ บริพัตร	สุฤท สยามวาลา
- การกดขึ้นชอบ (Likes) ใน Facebook	106,074	210,493	112,809	56,612
- การติดตาม (Followers) ใน Twitter	3,949	1,183	112,330	63,056
- การติดตาม (Followers) ใน Instagram	894	212	924	9,556
- ถูกพูดถึงในแง่บวก	65%	73%	69%	82%
- ถูกพูดถึงในแง่ลบ	35%	27%	31%	18%

ที่มา: หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ (17 กุมภาพันธ์ 2556) : 17,18.

จากสถิติในสื่อสังคม (Social Media) พบว่ามีประชาชนให้ความสนใจเข้าไปทำการกดขึ้นชอบ (Likes) ในเฟซบุ๊ก (Facebook) ของ พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส ผู้สมัครหมายเลข 11 มากที่สุด และมีการติดตาม (Followers) ในทวิตเตอร์ (Twitter) ของ ม.ร.ว. สุชุมพันธ์ บริพัตร ผู้สมัครหมายเลข 16 มากที่สุด สำหรับการติดตาม (Followers) ในอินสตาแกรม (Instagram) นั้น พบว่ามีผู้ติดตามชมภาพถ่ายของนายสุฤท สยามวาลา ผู้สมัครหมายเลข 17 มากที่สุด¹⁰¹ เมื่อเทียบกับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครด้วยกัน

จะเห็นได้ว่าข้อดีของการใช้สื่อสังคม (Social Media) ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนั้น ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถทราบถึงกระแสความนิยมของตนเองได้ในระดับหนึ่งเพราะการใช้เว็บไซต์ (Web Site) เหล่านี้สามารถทราบถึงจำนวนคนติดตาม (Follower) จำนวนคนที่กดไลค์ (Likes) การถูกพูดถึง (Talking About) การแบ่งปัน (Share) การแท็ก (Tag) การพุดซ้ำ (Re-Tweet) รวมถึงการชมและการถูกตำหนิ (Sentiment) ได้ด้วย ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของการใช้สื่อสังคม (Social Media) ของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ด้วยว่าตนเองได้รับผลตอบแทนในการรณรงค์หาเสียงมากน้อยเพียงใด แต่จำนวนผู้ติดตามในสื่อสังคม (Social Media) ไม่ว่าจะมากน้อยเพียงใดก็ไม่ได้เป็นเครื่องรับประกันว่าทั้งหมดจะออกไปใช้

¹⁰¹“ปกเปลือกศึกเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ใครเด่นใครด้อยบนโลกโซเชียล ?”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (1 กุมภาพันธ์ 2556) : 16,15.

สิทธิ¹⁰² และจากงานวิจัยที่ผ่านมายังไม่พบว่าช่องทางสื่อสารของพรรคการเมืองผ่านทางเว็บไซต์จะมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้เลือกตั้ง พบเพียงว่าสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นสามารถสร้างความตื่นตัวทางการเมืองให้กับผู้ที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ และปริมณฑล มากกว่าผู้ที่อยู่ในชนบทห่างไกลเท่านั้น¹⁰³ ดังนั้น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งจึงต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับการลงพื้นที่และการติดป้ายหาเสียงด้วย เพราะการลงพื้นที่พบปะประชาชนนั้นสามารถสัมผัสความรู้สึกและแนวคิดของประชาชนได้มากกว่า สำหรับข้อดีของการใช้สื่อสังคม (Social Media) ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งก็คือ ไม่สามารถสื่อสารแบบโต้ตอบ (two way communication) กับประชาชนได้ดีเท่ากับการลงพื้นที่พบปะกับประชาชน นอกจากนี้ การใช้สื่อสังคม (Social Media) ในโลกออนไลน์จะต้องใช้ด้วยความรับผิดชอบ มีความรอบคอบและสร้างสรรค์ ตระหนักถึงความรู้สึกและประโยชน์กับบุคคลอื่นด้วย¹⁰⁴

ดังนั้น จะเห็นได้ว่านักการเมืองได้เปลี่ยนรูปแบบมาใช้สื่อสังคม (Social Media) ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งกันมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) นั้น ถือได้ว่าเป็นสื่อที่มีอำนาจและอิทธิพลต่อการหาเสียง¹⁰⁵ ทั้งนี้เนื่องจากเฟซบุ๊ก สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้มากกว่ามีมิติที่หลากหลายกว่า ควบคู่ไปกับการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนรุ่นใหม่ได้มากที่สุด และมีผู้ใช้เฟซบุ๊กมากกว่าสื่อสังคม (Social Media) อื่น ๆ โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครนั้น มีผู้ลงทะเบียนใช้งานเฟซบุ๊ก 12,797,500 ราย จากผู้ใช้เฟซบุ๊กในประเทศไทยรวมทั้งหมด 18,202,320 ราย¹⁰⁶ นอกจากนี้การใช้สื่อเหล่านี้ สามารถสื่อสารกันได้ทั้งการสื่อสารทางเดียว

¹⁰²“การหาเสียงผู้ว่าฯ กทม.”, โลกวันนี้ (2 กุมภาพันธ์ 2556) : 12.

¹⁰³วรา รัตนาจตุพร, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอินเทอร์เน็ตในการสร้างความตื่นตัวทางการเมืองและพฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาข่าวสารทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองบนอินเทอร์เน็ต : ศึกษาเฉพาะการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 6 มกราคม 2544”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545).

¹⁰⁴“สื่อสังคมออนไลน์ อำนาจใหม่ของการเลือกตั้ง”, แนวหน้า (28 กุมภาพันธ์ 2556) : 2.

¹⁰⁵นิธิ เอียวศรีวงศ์, “นักการเมืองในเฟซบุ๊ก”, มติชนสุดสัปดาห์ (1 กุมภาพันธ์ 2556) : 30-32.

¹⁰⁶“โฆษณาผู้ว่าฯ กทม. กระชูด จับตาโค้งท้ายแข่งดูป้ายทะเล็กหลักแสน”, สุวันเศรษฐกิจ (17 กุมภาพันธ์ 2556) : 17,18.

(one way communication) และการสื่อสารสองทาง (two way communication) ด้วย โดยเฉพาะการใช้ทวิตเตอร์ (Twitter) นั้นสามารถใช้ในการสื่อสารสองทางได้ดี ส่วนการใช้ อินสตาแกรม (Instagram) นั้นเหมาะกับการสื่อสารทางเดียวเพราะส่วนใหญ่ใช้เพื่อการสื่อสาร ด้วยภาพ และการใช้ยูทูป (YouTube) นั้นใช้เพื่อเป็นการนำคลิป (Clip) ไปประชาสัมพันธ์ เช่น การนำคลิปการปราศรัยตามที่ต่าง ๆ มาเผยแพร่

2. โทรทัศน์

ในยุคของการสื่อสารไร้พรมแดน และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้ สื่อที่เป็นโทรทัศน์เข้ามามีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวใจในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีทั้งโทรทัศน์ทั่วไป (Free TV) โทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก (Cable TV) และโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ทั้งนี้เพราะโทรทัศน์มีข้อดีตรงที่สามารถเข้าถึงได้ทุกครัวเรือน ประกอบกับผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้อย่างน้อยสามารถรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้สื่อโทรทัศน์ได้ ซึ่งเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ในข้อ 5 การหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครอาจดำเนินการได้ด้วยวิธีการดังนี้ (7)¹⁰⁷ โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการใช้ เซ้าหรือจ่ามรายการวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง เคเบิลทีวี หรือสปอตโฆษณาได้ ดังนั้น ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้สมัครจึงทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วยการชิงพื้นที่ข่าวทางโทรทัศน์เพื่อประชาสัมพันธ์ผลงาน และนโยบายของตนเองตามหน้าจอโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ กันอย่างคึกคัก¹⁰⁸ รวมทั้งมีการปรากฏตัวเพื่อให้เป็นข่าวในการเป็นแขกรับเชิญตามรายการโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ทั้งที่เป็นโทรทัศน์ทั่วไป (Free TV) โทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก (Cable TV) และโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (Satellite TV) ที่เป็นการสนทนาทาง การเมือง เช่น เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2556 สถานีโทรทัศน์เนชั่น แชนแนล ได้จัดให้มีการแสดงวิสัยทัศน์ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในหัวข้อเรื่อง "นโยบายของท่านจะสร้างกรุงเทพฯ ให้น่าอยู่ได้อย่างไร"¹⁰⁹ โดยมีผู้สมัครที่เข้าร่วมรายการ ดังนี้คือ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร หมายเลข 16 พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส หมายเลข 11 นายโสมสิต สุวินิจจิต หมายเลข 10 นายโสภณ พรโชคชัย หมายเลข 4 และนายสุหฤท สยามวาลา หมายเลข 17 ซึ่งการเข้าร่วมรายการของ

¹⁰⁷ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2551.

¹⁰⁸“ชิงเรตติ้ง เลือกผู้ว่า กทม.”, *ฐานเศรษฐกิจ* (24 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,2.

¹⁰⁹“ผู้สมัครผู้ว่า กทม. โชว์กันเวที เนชั่นทีวี”, *คม ชัด ลึก* (22 มกราคม 2556) : 3.

ผู้สมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้ ถือว่ามีผลต่อการโน้มน้าวใจประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่จะเลือกผู้สมัครแต่ละคน

สำหรับพรรคประชาธิปัตย์ที่ส่ง ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร ลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น ได้มีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ช่องทางผ่านโทรทัศน์ด้วยเช่นเดียวกัน โดยมีการจัดทำสปอตโฆษณาเพื่อประชาสัมพันธ์ให้มีเนื้อหาของสปอตโฆษณาในลักษณะของการนำเสนอภาพที่กรุงเทพมหานครประสบภาวะวิกฤติการชุมนุมปี พ.ศ. 2552-2553 และภาวะน้ำท่วมกรุงเทพมหานครครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งได้ผ่านพ้นมาได้ภายใต้การทำหน้าที่ของ ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร¹¹⁰ โดยสปอตโฆษณาที่นำเสนอทางโทรทัศน์นั้น พรรคประชาธิปัตย์ได้ทำการนำเสนอทั้งในโทรทัศน์ทั่วไป (Free TV) และในโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก (Cable TV) ซึ่งเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมายชนชั้นกลางในเมือง รวมทั้งนำเสนอผ่านโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (Satellite TV) ในช่วงสัปดาห์สุดท้ายก่อนมีการเลือกตั้งด้วย¹¹¹ นอกจากนี้พรรคเพื่อไทยก็ได้มีการจัดทำสปอตโฆษณาเพื่อประชาสัมพันธ์นโยบายหาเสียงผ่านสื่อโทรทัศน์ทั่วไป (Free TV) และในโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก (Cable TV) ให้กับ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ด้วยเช่นเดียวกัน โดยเน้นไปที่การประชาสัมพันธ์นโยบาย 5 ด้าน ได้แก่ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม อาชญากรรม ยาเสพติด การจราจร และเศรษฐกิจ โดยมีความยาวของเนื้อหาแต่ละ 3-4 วินาที¹¹²

มีข้อสังเกตว่าการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ มีความแตกต่างจากทุกครั้งที่ผ่านมาคือ บทบาทของโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (Satellite TV) ได้มีการแสดงออกถึงการสนับสนุนผู้สมัครกันอย่างเปิดเผย¹¹³ โดยใช้วิธีจัดรายการที่เกี่ยวข้องกับการเมือง แล้วมีการกล่าวถึงตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองสนับสนุนในเชิงบวกต่อตัวผู้สมัครอย่างตั้งใจ ไม่ว่าจะเป็นรายการเล่าข่าวหรือรายการที่ออกอากาศโดยเน้นการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ทั้งในช่องบลูสกาย (Bluesky Channel) และช่องเอเชียอัปเดต (Asia Update) ซึ่งต่างก็มีสายสัมพันธ์ที่ดีต่อพรรคการเมืองที่ตัวเองสนับสนุนอย่างชัดเจน

¹¹⁰“ปชป. ทุ่มสปอตทีวีชิงผู้ว่าโค้งสุดท้าย”, *มติชน* (18 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,14.

¹¹¹“โค้งสุดท้าย โยงเผาเมือง สปอตใหม่ คุณชาย”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (19 กุมภาพันธ์ 2556) : 7,8.

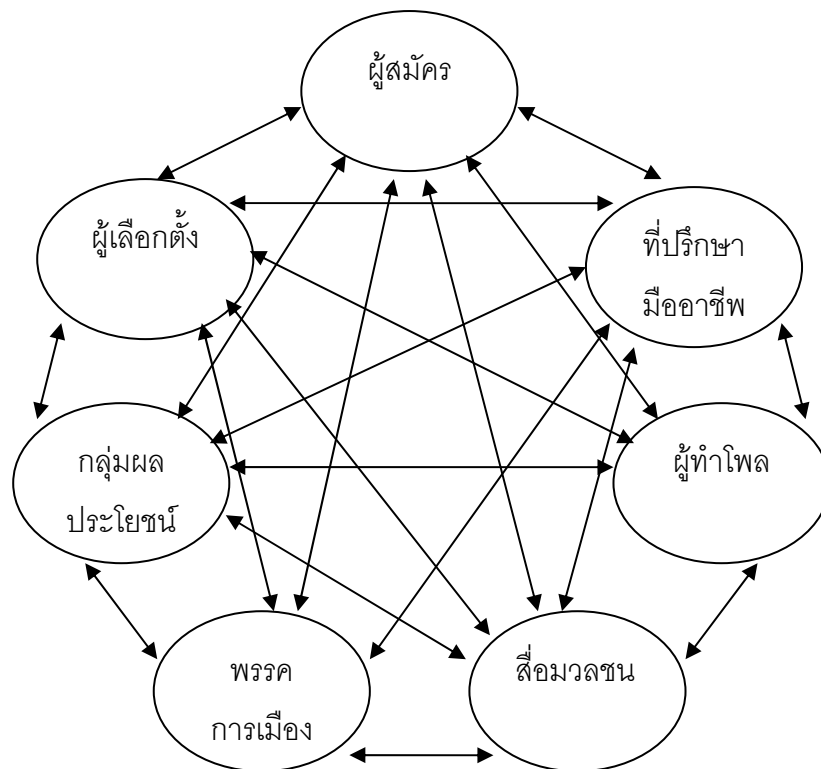
¹¹²“พท. ยิ่งสปอตนโยบาย 5 ด้านโค้งท้าย”, *ไทยรัฐ* (15 กุมภาพันธ์ 2556) : 16.

¹¹³“ตามดู กองเชียร์”, *กรุงเทพธุรกิจ* (1 มีนาคม 2556) : 16.

ปัจจัยด้านกลุ่มอิทธิพล 7 กลุ่ม

ปัจจัยด้านกลุ่มอิทธิพล มีทั้งสิ้น 7 กลุ่ม ตามแบบจำลองนี้¹¹⁴

ภาพที่ 4.1
กลุ่มอิทธิพล 7 กลุ่ม

ตัวแทนอำนาจทั้ง 7 กลุ่ม ต่างมีผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และแต่ละกลุ่มก็ส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน
2. การสำรวจความคิดเห็นของสำนักต่าง ๆ
3. กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน (Interest & Pressure Group)
4. พรรคการเมือง
5. ที่ปรึกษามืออาชีพ

¹¹⁴Bruce I. Newman, *The Marketing of the President*, (California: Sage Publication Inc, 1994), p. 53.

6. ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

7. กลุ่มผู้เลือกตั้ง

1. สื่อมวลชน

ภายหลังจากที่ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2556¹¹⁵ โดยมีผลวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2556 ซึ่งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 7 ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) จัดให้มีการเลือกตั้งภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร (กกต. กทม.) ได้ประกาศให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556¹¹⁶ ดังนั้น หลังจาก ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ได้ตัดสินใจลาออกเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2556 นั้น สื่อมวลชนได้มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกันอย่างคึกคัก ทั้งในหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ที่มีทั้งโทรทัศน์ทั่วไป (Free TV) โทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก (Cable TV) และโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (Satellite TV) ซึ่งมีการจัดรายการทั้งในลักษณะเล่าข่าวและรายการที่ออกอากาศโดยเน้นการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ที่มีการเชิญผู้สมัครรับเลือกตั้งไปออกรายการ สำหรับหนังสือพิมพ์รายวันนั้นได้มีการเสนอข่าวการเลือกตั้ง ทั้งในรูปแบบของการพาดหัวข่าวหน้าหนึ่ง และการเขียนคอลัมน์ (Column) ตามหน้าต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ โดยในบางฉบับได้มีการเปิดคอลัมน์พิเศษเพื่อเขียนถึงบริบททางการเมืองก่อนมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้เป็นการเฉพาะด้วย เช่น คอลัมน์ “เกาะติดเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.” ในหนังสือพิมพ์มติชน คอลัมน์ “สดจากลาน คนเมือง” และ “ศึกชิงเสาชิงช้า” ในหนังสือพิมพ์ข่าวสด คอลัมน์ “ศึกเสาชิงช้า ตามหาผู้ว่าฯ กทม. คนที่ 16” ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ คอลัมน์ “วาระชี้ชะตา กรุงเทพมหานคร 2556” ในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ คอลัมน์ “เกาะติดเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.” ในหนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก และคอลัมน์ “ไปเลือกตั้ง ผู้ว่าฯ กทม.: เกาะสนามผู้ว่าฯ กทม.” ในหนังสือพิมพ์บ้านเมือง เป็นต้น

ข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จึงกลายเป็นวาระของสังคม และวาระของสื่อในช่วงเวลาดังกล่าว โดยก่อนหน้านั้นสื่อมวลชนได้มี

¹¹⁵“สุขุมพันธุ์ ไขก๊อกพันผู้ว่าฯ 9 ม.ค. พท. ส่งพงศพัศ เปิดตัวพฤษีสนี้”, *ไทยโพสต์* (8 มกราคม 2556) : 3.

¹¹⁶“กกต. กทม. เกาะวันเลือกตั้ง ผู้ว่าฯ 3 มีนาคม 2556”, *สยามธุรกิจ* (19 มกราคม 2556) : 13.

การนำเสนอเกี่ยวกับกระแสข่าว ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร เตรียมลาออกจากตำแหน่งมาเป็นระยะ ๆ เช่น ในหนังสือพิมพ์ฉบับวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2556 หนังสือพิมพ์เอเอสทีวีผู้จัดการรายวันได้เสนอข่าว โดยมีหัวข้อข่าวว่า “สะพัด ชายหมู ลาออกผู้ว่าฯ กทม. ปชป. ย้ำส่งชิงชัย”¹¹⁷ และในฉบับวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2556 หนังสือพิมพ์โลกวันนี้ระบุว่า “สุขุมพันธุ์ เล็งยื่นใบลาออกหลังรับทราบข้อกล่าวหาดีเอสไอ”¹¹⁸ และในวันเดียวกันหนังสือพิมพ์เดลินิวส์เสนอหัวข้อข่าวว่า “สุขุมพันธุ์ เล็งลาออกก่อน หวั่น 45 วันไม่พอทำความเข้าใจประชาชน หรือที่มกฏหมาย ปชป. ดูข้อดีข้อเสียวันนี้”¹¹⁹ ต่อมาในวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2556 สื่อมวลชนได้มีการเสนอข่าวการลาออกจากตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร เป็นข่าวใหญ่โดยมีสื่อมวลชนทั้ง หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ได้ให้ความสำคัญในการนำเสนอข่าวนี้ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ว สื่อมวลชนได้วิพากษ์วิจารณ์ไปในทิศทางเดียวกันว่าเป็นไปตามที่หลายคนคาดไว้ว่า ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร จะต้องมีการลาออกก่อนครบวาระ 4 ปีของการดำรงตำแหน่ง ซึ่งในทางการเมืองนั้นถือว่าเป็นการชิงความได้เปรียบในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยสื่อมวลชนในหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับได้นำเสนอข่าวการลาออกของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ไว้ในหน้าหนึ่งฉบับประจำวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2556 ในทิศทางเดียวกันในลักษณะดังนี้ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์พาดหัวข่าวว่า “สุขุมพันธุ์ ประกาศลาออก! พท. ส่ง พงศพัศ ชิงเก้าอี้ผู้ว่าฯ กทม. ตามคาดหมาย”¹²⁰ หนังสือพิมพ์ข่าวสดระบุว่า “ชิงลาออก สุขุมพันธุ์ ยื่นก่อน 1 วัน”¹²¹ หนังสือพิมพ์แนวหน้าระบุว่า “คุณชายหมู ชิงลาออก คาดเลือกผู้ว่าฯ 3 มีนาคม”¹²² หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทยระบุว่า “สุขุมพันธุ์ ไขก๊อกผู้ว่าฯ กทม. มีผลพวงนี้ รอป้องแชมป์ พท.เปิดตัวชิงสัปดาห์นี้”¹²³ หนังสือพิมพ์เอเอสทีวีผู้จัดการรายวันระบุว่า “สุขุมพันธุ์ ลาออกแล้ว ปชป. ยันส่งชิงผู้ว่าฯ กทม.”¹²⁴ นอกจากนี้ในวันเดียวกัน

¹¹⁷“สะพัด ชายหมู ลาออกผู้ว่าฯ กทม.”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (4 มกราคม 2556) : 1,11.

¹¹⁸“สุขุมพันธุ์ เล็งยื่นใบลาออก”, *โลกวันนี้* (7 มกราคม 2556) : 1,12.

¹¹⁹“สุขุมพันธุ์ เล็งลาออกก่อน”, *เดลินิวส์* (7 มกราคม 2556) : 25.

¹²⁰“สุขุมพันธุ์ ประกาศลาออก!”, *เดลินิวส์* (8 มกราคม 2556) : 1,14,15.

¹²¹“ชิงลาออก สุขุมพันธุ์ ยื่นก่อน 1 วัน”, *ข่าวสด* (8 มกราคม 2556) : 1,15.

¹²²“คุณชายหมู ชิงลาออก คาดเลือกผู้ว่าฯ 3 มีนาคม”, *แนวหน้า* (8 มกราคม 2556) : 1,7.

¹²³“สุขุมพันธุ์ ไขก๊อกผู้ว่าฯ กทม.”, *พิมพ์ไทย* (8 มกราคม 2556) : 1,6.

¹²⁴“สุขุมพันธุ์ ลาออกแล้ว”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (8 มกราคม 2556) : 1,7,8.

หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น (The Nation) ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาอังกฤษ ได้มีการกล่าวถึงการลาออกของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ด้วยเช่นเดียวกัน โดยระบุว่า “SUKHUMBHAND WILL QUIT TODAY”¹²⁵ และต่อมาในวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2556 สื่อมวลชนจากหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ยังให้ความสำคัญในการเสนอข่าวในหน้าหนึ่งเกี่ยวกับการลาออกของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร เช่นกัน โดยหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้ระบุว่า “สุขุมพันธุ์ ทิ้งผู้ว่าฯ ออกก่อน 1 วัน เล็งเลือก 3 มี.ค.”¹²⁶ หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทยระบุว่า “คุณชายลา กทม. ยื่นไขก๊อกลแล้ว”¹²⁷ และหนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก ระบุว่า “สุขุมพันธุ์ชิงออก”¹²⁸ เป็นต้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนได้ให้ความสำคัญในการเสนอข่าวเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครค่อนข้างมาก โดยในช่วงต้นข่าวการลาออกจากตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร นั้นเป็นเรื่องที่สื่อมวลชนให้ความสนใจในการคัดกรองข่าวสารเรื่องการเลือกตั้งครั้งนี้ แล้วจับมาเป็นประเด็นเพื่อนำเสนอต่อประชาชน ในขณะเดียวกันก็ได้มีการมุ่งความสนใจไปที่พรรคเพื่อไทยว่าจะส่ง พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคเพื่อไทยหรือไม่ ในช่วงการเริ่มต้นของสนามการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสื่อมวลชนจึงให้ความสนใจกับผู้สมัคร 2 คนนี้ สำหรับการลาออกก่อนครบวาระในวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2556 นั้น สื่อมวลชนถือว่าไม่ผิดคาดที่ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร เลือกแนวทาง “ชิงลาออก” ก่อนครบวาระ ทั้งนี้เนื่องจากส่งผลดีต่อตัว ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่นด้วย นอกจากนี้ยังถือว่าเป็นการเตรียมตัวปรับเข้าสู่ช่วงเวลาการเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอย่างเต็มตัว¹²⁹ โดยนัยของการลาออกครั้งนี้ ส่งผลให้ กกต. มีระยะเวลาเตรียมตัวในการจัดการเลือกตั้งภายใน 60 วัน ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 57 และนั่นก็หมายถึงว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะมีระยะเวลาในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมากขึ้นด้วย ซึ่งหากดำรงตำแหน่งจนครบวาระจะต้องมีการเลือกตั้งภายใน 45 วัน จึงกล่าวได้ว่า

¹²⁵“Sukhumbhand will quit today”, *The Nation* (8 January 2013) : 2A.

¹²⁶“สุขุมพันธุ์ ทิ้งผู้ว่าฯ”, *ข่าวสด* (9 มกราคม 2556) : 1,7,8.

¹²⁷“คุณชายลา กทม. ยื่นไขก๊อกลแล้ว”, *พิมพ์ไทย* (9 มกราคม 2556) : 1,6.

¹²⁸“สุขุมพันธุ์ชิงออก”, *เดลินิวส์* (9 มกราคม 2556) : 1,6.

¹²⁹ธนัชพงศ์ คงสาย, “เส้นทางสายหิน สุขุมพันธุ์ ชิงชัย ผู้ว่าฯ กทม. สมัย 2 ไม่ง่าย”, *คม ชัด ลึก* (11 มกราคม 2556) : 2.

การเริ่มต้นในการสมัครรับเลือกตั้งของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ถือได้ว่ามีแต้มต่อทางการเมืองในเวทีเลือกตั้ง¹³⁰

สำหรับบทบาทของสื่อมวลชนในการทำงานร่วมกันกับกรุงเทพมหานครนั้น เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2556 รองปลัดกรุงเทพมหานคร ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างกรุงเทพมหานครกับสื่อมวลชนทุกแขนง เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เข้าร่วมประชุมเพื่อเตรียมความพร้อม และซักซ้อมทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการถ่ายภาพทำข่าว ขั้นตอนการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อให้การดำเนินงานทุกอย่างเป็นไปด้วยความเรียบร้อยในการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 21-25 มกราคม พ.ศ. 2556 ณ ห้องรัตนโกสินทร์ ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร โดยได้มีการชี้แจงถึงขั้นตอนการรับสมัคร การจัดพื้นที่สำหรับสื่อมวลชนในการถ่ายภาพ และทำข่าว การกำหนดพื้นที่ติดตั้งกล้องภายในห้องรัตนโกสินทร์ จุดจอตรงถ่ายทอดสด (OB) และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง¹³¹

เมื่อใกล้วันเลือกตั้งเข้ามาโดยเฉพาะในช่วง 2 สัปดาห์ก่อนมีการเลือกตั้ง สื่อมวลชนทุกแขนงยิ่งให้ความสนใจนำเสนอข่าวสารการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นวาระสำคัญของสื่อ โดยสังเกตได้ว่าการนำเสนอข่าวการปราศรัยหาเสียงของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร และพล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ มากเป็นกรณีพิเศษ พร้อมกันนี้ได้มีการนำเสนอข่าว ผลการสำรวจความนิยม (โพล) ของผู้สมัครต่าง ๆ ทั้งที่สังกัดพรรคและผู้สมัครอิสระ โดยสำนักวิจัยแต่ละแห่ง

บรรยายภาคในการรายงานข่าวการเลือกตั้งของสื่อมวลชนในช่วงสัปดาห์สุดท้ายก่อนมีการเลือกตั้งนั้น ต้องถือว่ามีคึกคักในการนำเสนอข่าวการเลือกตั้งมากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะตามหน้าจอโทรทัศน์ ทั้งโทรทัศน์ทั่วไป (Free TV) โทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก (Cable TV) และโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (Satellite TV) ซึ่งได้เปรียบหนังสือพิมพ์ และวิทยุ เนื่องจากมีทั้งเสียงและภาพเคลื่อนไหวให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและประชาชนทั่วไปได้รับชม ที่สำคัญในวันเลือกตั้งนั้น โทรทัศน์สามารถถ่ายทอดสดบรรยายภาคในการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนได้ดีกว่า เพราะมีความรวดเร็วกว่าหนังสือพิมพ์ และดีกว่าวิทยุตรงที่มีภาพเคลื่อนไหวให้ได้ดู ซึ่งในครั้งนี้นี่สถานีโทรทัศน์

¹³⁰ สำนักข่าวหัวเขียว แม่ลูกจันทร์, “เพื่อความมั่นใจ”, *ไทยรัฐ* (10 มกราคม 2556) : 1,2.

¹³¹ “กทม. ประชุมสื่อมวลชน ซักซ้อมทำข่าวการรับสมัครผู้ว่าฯ”, *คม ชัด ลึก* (21 มกราคม 2556) : 9.

รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย (ทีวีพูล) และสถานีโทรทัศน์ที่เป็นพันธมิตรกันทั้ง 8 สถานี¹³² ประกอบด้วย ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 โมเดิร์นไนน์ทีวี สทท.11 ไทยพีบีเอส เนชั่นแซนด์ เนชั่นเอ็นเอ็น (ทิวทัศน์) ได้ร่วมมือกันเพื่อรายงานผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556¹³³ ด้วย โดยการรายงานผลการเลือกตั้งของสื่อมวลชนจาก ทีวีพูล ครั้งนี้ ได้มีการร่วมมือกับบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ เอไอเอส นำเทคโนโลยีการส่งข้อมูลบนเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่มาประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นระบบรายงานผลอย่างไม่เป็นทางการแบบทันทีทันใด (Real time) เพื่อเป็นช่องทางสำหรับการส่งคะแนนจากสถานที่นับคะแนนใน 50 เขต มาใช้ด้วย ซึ่งระบบดังกล่าวมีคุณสมบัติพิเศษคือ อาสาสมัครที่อยู่หน้าหน่วยคุหาเลือกตั้งสามารถกดส่งข้อมูลที่เป็นคะแนนของหมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้ง กลับเข้ามาประมวลผลที่ส่วนกลางได้อย่างสะดวก และรวดเร็วผ่านทางโทรศัพท์มือถือ ซึ่งทำให้ผู้ชมโทรทัศน์ทราบผลคะแนนสดได้อย่างไม่เป็นทางการแบบทันทีทันใด (Real time) ที่มีการเริ่มนับคะแนน¹³⁴ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสื่อสารแบบผสมผสานกันระหว่างปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่เป็นสื่อสังคม (Social Media) กับโทรทัศน์อย่างแยกกันไม่ออก

สำหรับสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 นั้นได้มีการนำเสนอข่าว การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอย่างใกล้ชิด โดยมีการเสนอข่าวการเลือกตั้งและความเคลื่อนไหวของผู้สมัคร ตลอดจนการประกาศผลคะแนนการเลือกตั้งอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญทางการเมือง เช่น อาจารย์สุชุม นวลสกุล นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ อาจารย์สุชุม เฉลยทรัพย์ ประธานดำเนินงานสวนดุสิตโพล และ ดร.ปริญญา เทวานฤมิตรกุล นักวิชาการด้านกฎหมาย¹³⁵ เป็นต้น ส่วนสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 นั้น ในช่วงก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง ได้มีการเชิญผู้สมัครรับเลือกตั้งมาออกรายการ “ฮาร์ดคอร์ข่าว” ทุกวัน เวลา 18.00-18.30 น. ตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 จนครบจำนวนผู้สมัครทุกคน ส่วนวันเลือกตั้งคือวันอาทิตย์ที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 นั้น ได้มีการจัดรายการพิเศษเกี่ยวกับการเลือกตั้งตลอดทั้งวัน และมีช่วงเวลาที่สำคัญ

¹³²“เนชั่น คอนเวอร์เจนท์ทุกสื่อ เกาะติดผลการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.”, *กรุงเทพธุรกิจ* (1 มีนาคม 2556) : 1,3.

¹³³“8 ช่องผนึกพันธมิตรรายงานผลผู้ว่าฯ รู้แพ้รู้ชนะใน 45 นาที”, *คม ชัด ลึก* (20 มกราคม 2556):1,15.

¹³⁴“เอไอเอส ร่วมงานผลผู้ว่าฯ”, *ข่าวสด* (28 กุมภาพันธ์ 2556) : 29.

¹³⁵“เลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. อีพีเรตติ้งพีทีวี”, *ฐานเศรษฐกิจ* (28 กุมภาพันธ์ 2556) : 17,18.

ของรายการคือการรายงานข่าวการเลือกตั้งช่วงก่อน และหลังปิดหีบการเลือกตั้งในช่วงเวลา 14.45-15.30 น. และช่วงเวลา 16.30-18.00 น. และต่อด้วยข่าวภาคค่ำ ซึ่งการเกาะติดการทำข่าวการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ใช้ชื่อรายการว่า “กรุงเทพฯ 2556...เส้นทางผู้ว่า กทม.” โดยได้ทำความร่วมมือกับ องค์การหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา เพื่อทำการเกาะติดรายงานผลคะแนนแบบทันทีทันใด (Real time) ผ่านหน้าจอทีวีแบบนาฬิกาที่ต่อหน้าที¹³⁶ สำหรับช่อง 9 นั้น ได้เน้นไปที่การนำเสนอข่าวการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งในช่วงข่าวสั้น ทุกต้นชั่วโมงเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันในเรื่องการร้องเรียนของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่า ไม่ได้ ได้รับความเป็นธรรมในการเชิญมาออกรายการสนทนาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จึงเน้นไปที่ข่าวสั้น และการเชิญนักวิชาการมาร่วมออกรายการพูดคุยวิเคราะห์การเลือกตั้งแทน นอกจากนี้ในวันเลือกตั้ง ยังมีช่องมติชนทีวี ซึ่งเป็นโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (Satellite TV) ได้ทำการจัดรายการพิเศษ เพื่อรายงานข่าวการเลือกตั้งด้วย โดยเน้นทำการวิเคราะห์ ทั้งผลคะแนนที่ออกมารวมทั้งการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในทางการเมืองและการบริหารกรุงเทพมหานครของผู้ว่าราชการคนใหม่¹³⁷

จากผลการสำรวจของสำนักวิจัย สวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของคนกรุงเทพมหานคร ที่มีสิทธิเลือกตั้งทั้ง 50 เขต จำนวนทั้งสิ้น 1,250 คน ระหว่างวันที่ 28 มกราคม ถึงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ที่เกี่ยวข้องกับกรนำเสนอข่าวการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของสื่อมวลชน ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์¹³⁸ พบว่า สิ่งที่คนกรุงเทพมหานคร ชื่นชอบมากที่สุด คือการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้สมัครหมายเลขต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้นำเสนอนโยบาย และสามารถแสดงวิสัยทัศน์ได้อย่างอิสระ โดยมีผลการสำรวจตามรายละเอียดในตารางที่ 4.5 ดังนี้

¹³⁶“ช่อง 5 ยกเครื่องฉากใหม่ ประเดิมยิงสดชิงผู้ว่าฯ กทม.”, บ้านเมือง (3 มีนาคม 2556) : 17.

¹³⁷“มติชนทีวี จัดสด ๆ 3 มี.ค. เกาะติดศึกผู้ว่าฯ”, มติชน (28 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,13.

¹³⁸“โพลชี้คนกรุงเบื่อสื่อเอียงข้าง ใส่สีตีไข่”, พิมพ์ไทย (4 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,6.

ตารางที่ 4.5

การนำเสนอข่าวการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของสื่อมวลชน
ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ที่คนกรุงเทพมหานครชื่นชอบ

ประเด็นที่ศึกษา	ร้อยละ
1. การสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้สมัครหมายเลขต่าง ๆ มีการเปิดโอกาสให้ นำเสนอนโยบาย และแสดงวิสัยทัศน์ได้	53.81
2. เกาะติดสถานการณ์ นำเสนอข่าวรวดเร็ว รายงานความเคลื่อนไหว หรือมีข่าวให้ได้ติดตามตลอดทั้งวัน	27.94
3. การนำเสนอผล หรือข้อมูลที่เป็นตัวเลข จัดอันดับเปรียบเทียบที่ดู เข้าใจง่าย มีภาพหรือกราฟประกอบ	18.25

ที่มา: หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย (4 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,6.

นอกจากนี้ผลการสำรวจของสำนักวิจัย สอนดุสิตโพล ยังพบว่า การนำเสนอข่าวการ
เลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของสื่อมวลชนทั้ง หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ที่คน
กรุงเทพมหานคร ไม่ชอบ เบื่อหน่ายมากที่สุดคือ การนำเสนอข่าวที่ไม่เป็นกลาง มีความลำเอียง
เลือกข้าง และเลือกนำเสนอเฉพาะผู้สมัครบางคน โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6

การนำเสนอข่าวการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของสื่อมวลชน ทั้งหนังสือพิมพ์
วิทยุ และโทรทัศน์ ที่คนกรุงเทพมหานคร ไม่ชอบ เบื่อหน่าย¹³⁹

ประเด็นที่ศึกษา	ร้อยละ
1. การนำเสนอข่าวไม่เป็นกลาง ลำเอียง เลือกข้าง เลือกนำเสนอเฉพาะบางคน	38.36
2. นำเสนอข่าวเกินความเป็นจริง ตีไข่ใส่สีให้ทะเลาะกัน ขุดคุ้ยเรื่องเก่า มาโจมตี ใส่ร้ายผู้สมัคร	31.48
3. นำเสนอข่าวเพียงด้านเดียว ไม่ได้นำเสนอทั้งหมด เลือกเฉพาะประเด็น ที่คิดว่าขายได้เท่านั้น	30.16

ที่มา: หนังสือพิมพ์สยามรัฐ (4 กุมภาพันธ์ 2556) : 7.

¹³⁹“คนกรุงเทพฯ กับการเลือกตั้งผู้ว่า กทม.”, สยามรัฐ (4 กุมภาพันธ์ 2556) : 7.

โดยภาพรวมแล้ว การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ถือว่าสื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ มีการนำเสนอข่าวกันอย่างคึกคัก ตลอดเวลา ทั้งในช่วงก่อนเปิดรับสมัครรับเลือกตั้ง คือตั้งแต่ช่วงก่อนที่ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร จะลาออกจากตำแหน่ง มาถึงในช่วงการลาออกจากตำแหน่ง และต่อมาสื่อมวลชนต่าง ๆ ได้มีการมุ่งความสนใจไปที่พรรคเพื่อไทยว่าจะส่งใครลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเมื่อมีการเปิดตัว พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคเพื่อไทยแล้ว สื่อมวลชนยิ่งให้ความสนใจติดตามทำข่าว การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ อยู่ตลอดเวลา ต่อมาในช่วงของการเปิดรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น สื่อมวลชนก็ได้ทำหน้าที่ในการติดตามการจับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครทุกคนกันอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ นั้นสามารถจับได้หมายเลข 9¹⁴⁰ สื่อมวลชนยิ่งนำเสนอเป็นข่าวใหญ่ สำหรับในช่วงระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนั้น จากข้อสังเกตพบว่า สื่อมวลชนได้ให้ความสำคัญในการติดตามทำข่าว ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร และ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ค่อนข้างมาก และมากกว่าผู้สมัครอิสระ โดยเฉพาะ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ นั้นสามารถสร้างสีสันในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้ได้ตลอดเวลา เช่น มีการขับรถเมล์ ขับรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง กวาดขยะ เป็นต้น ซึ่งสื่อมวลชนโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์นั้นสามารถนำความเคลื่อนไหวของ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ในแต่ละวันมาผลิตเป็นข่าวเพื่อเสนอต่อประชาชนในหน้าหนึ่งได้แทบทุกวัน

ส่วนผู้สมัครอิสระนั้น การที่จะได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนนำความเคลื่อนไหวมาเสนอต่อประชาชนจะต้องมีประเด็นที่น่าสนใจจริง ๆ เช่น นายโสภณ พรโชคชัย ผู้สมัครหมายเลข 4¹⁴¹ ได้ลงทุนว่ายน้ำข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อรณรงค์เกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำ จึงปรากฏเป็นข่าว สำหรับสื่อมวลชนทางด้านโทรทัศน์นั้น ถือว่ามีบทบาทมากโดยเฉพาะในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นวันเลือกตั้ง เพราะสามารถจัดรายการถ่ายทอดสดให้ประชาชนได้รับชมตั้งแต่เช้า จนถึงเวลาทราบคะแนนผลการเลือกตั้ง และจากข้อสังเกตในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนครั้งนี้ พบว่าสื่อมวลชนส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะสนับสนุนหรือโน้มเอียงไปในแนวทางของ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ มากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการที่ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ มีความคุ้นเคย และปฏิบัติงานร่วมกับสื่อมวลชนมาก่อน เพราะมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งโฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และประกอบกับแนวทางในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ นั้น ใช้วิธีการรณรงค์หาเสียงแบบสร้างสรรค์ (Positive

¹⁴⁰“พงศพัศ เบอร์ 9 นำโชค พท. เฮเลขมงคล”, บ้านเมือง (22 มกราคม 2556) : 1,6.

¹⁴¹“โสภณ ว่ายน้ำเจ้าพระยา”, ไทยรัฐ (21 กุมภาพันธ์ 2556) : 12.

Campaign) มากกว่าที่จะใช้วิธีในลักษณะของการทำลายคู่ต่อสู้ หรือที่เรียกว่าการรณรงค์หาเสียงเชิงลบ (Negative Campaign) เช่น การประกาศไม่ฟ้องเอาความผิด จากนายศิริโชค โสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสงขลา พรรคประชาธิปัตย์ ในกรณีการตัดต่อภาพ¹⁴² จากประเด็น “เผาบ้านเผาเมือง” ซึ่งผลกระทบจากการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งแบบสร้างสรรค์ของ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ นั้น ในเวลาต่อมากลับส่งผลให้ได้รับการโจมตี หรือใช้วิธีการปล่อยข่าว จากคู่แข่งได้ง่าย เช่น มีการปล่อยข่าวว่า นายจตุพร พรหมพันธุ์ แกนนำกลุ่ม นปช. จะเข้ามาดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หาก พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ชนะการเลือกตั้ง¹⁴³

2. การสำรวจความคิดเห็นของสำนักต่าง ๆ

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน (โพล) นั้น ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักการเมืองและพรรคการเมืองในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อนำผลการสำรวจที่ได้มาใช้ในการวางแผนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หรือใช้สำหรับการปรับเปลี่ยนแผนการรณรงค์หาเสียงให้ทันกับสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลา และใช้เพื่อตรวจสอบกระแสความนิยมจากประชาชนในช่วงเวลาต่าง ๆ สำหรับเหตุผลที่สำนักโพลต่าง ๆ ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและมีการเผยแพร่ผลโพลทุกสัปดาห์นั้น เนื่องจากความคิดเห็นของประชาชนนั้น ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ความเห็นบางอย่างก็เปลี่ยนได้รวดเร็ว บางอย่างก็อาจช้าหน่อย ดังนั้น การทำโพลเกี่ยวกับความคิดเห็น จึงมีการทำเป็นระยะ ๆ เพื่อดูแนวโน้มทิศทางความเปลี่ยนแปลง¹⁴⁴ เช่น ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้ง นี้ ที่ได้ทำการสำรวจกันทุกสัปดาห์

สำหรับการทำโพลนั้นเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่ครอบคลุมทั้งการสำรวจความคิดเห็น (Opinion) ทักษะคติ (Attitude) ความเชื่อ (Belief) และพฤติกรรม (Behavior) ของประชาชนต่อปรากฏการณ์ทางสังคม ทั้งที่เกิดขึ้นแล้ว หรืออาจยังไม่เกิดขึ้นก็ได้ ในประเทศไทยกลุ่มผู้ทำโพลส่วนใหญ่เป็นสถาบันการศึกษาทางวิชาการ ส่วนในต่างประเทศกลุ่มผู้ทำโพลที่มีชื่อเสียงจะเป็นบริษัทเอกชน เช่น แกลล์โพลของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น และโดยปกติแล้วสำนักโพลต่าง ๆ พยายามแข่งขันกันทำโพลและนำเสนอผลโพลต่อสาธารณะเพื่อสร้างชื่อเสียงและความยอมรับ โดยเงื่อนไขเบื้องต้นที่ทำให้การทำโพลของสำนักใดสำนักหนึ่งได้รับ

¹⁴²“จู่ดี” เมีนฟ้องเอาผิด ศิริโชค”, *เดลินิวส์* (8 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,9,13.

¹⁴³“พท. ชัดปล่อยข่าว ดันจตุพร นั่งรองผู้ว่าฯ กทม.”, *เดลินิวส์* (3 มีนาคม 2556) : 1,9.

¹⁴⁴นิธิ เอียวศรีวงศ์, “โพลและการเลือกตั้ง”, *มติชน* (25 กุมภาพันธ์ 2556) : 6.

การยอมรับจากสาธารณชนคือ ความแม่นยำของการใช้ความเป็นจริงในอดีตไปทำนายผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต¹⁴⁵ โดยปกติแล้วหลังจากที่โพลทุกสำนักออกมาประกาศผลการสำรวจในแง่มุมมองและคำถามที่แตกต่างกัน ก็จะมีสื่อมวลชนทุกแขนงออกมาจับช่วงนำไปเผยแพร่ต่อ ทำให้เกิดคำถามขึ้นมามากมายว่าผลการสำรวจของสำนักโพลต่าง ๆ ที่เผยแพร่ออกมาจะเป็นผลบวก หรือผลลบต่อตัวผู้สมัคร และส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งมีผลในทางจิตวิทยาด้วย¹⁴⁶

ในประเทศไทยนั้น การสำรวจผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทางการเมืองที่เริ่มมีการจัดทำและเผยแพร่อย่างเป็นทางการเป็นกิจลักษณะได้แก่ การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 โดย “นิด้าโพล”¹⁴⁷ ที่ได้ทำการสำรวจ 9 เขตเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้นอกจากมีการทำโพลของ “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ แล้ว ยังมีสำนักโพลต่าง ๆ อีกหลายสำนักเช่น “สวนดุสิตโพล” มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต “บ้านสมเด็จโพล” มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ “เอแบคโพล” มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ “กรุงเทพโพล” มหาวิทยาลัยกรุงเทพ “สวนสุนันทาโพล” มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และ “สันติบาลโพล” ซึ่งจัดทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาล เป็นต้น สำหรับพรรคการเมืองนั้น โดยปกติแล้วจะมีการทำโพลของตนเองด้วย แต่จะไม่ค่อยได้เปิดเผยให้ประชาชนได้ทราบผลการสำรวจมากนัก มีข้อสังเกตคือ การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน (โพล) เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้นักโพลต่าง ๆ ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างคนกรุงเทพที่พักอาศัยอยู่ใน “บ้านมีรั้ว”¹⁴⁸ ได้มากนัก ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลโพลเกิดความคลาดเคลื่อนได้ เพราะความคลาดเคลื่อนนั้นเกิดขึ้นมาจากสองด้านคือ ด้านผู้เก็บข้อมูล หรือผู้ทำโพล และด้านผู้ให้ข้อมูล หรือกลุ่มตัวอย่าง¹⁴⁹

¹⁴⁵ พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, “การเมืองเรื่องโพล”, *เอเอสทีวีผู้จัดการสุดสัปดาห์* (9 กุมภาพันธ์ 2556) : 50.

¹⁴⁶ พาณิชย์ ภูมิพระราม, “ความเชื่อและศรัทธาโพล”, *เอเอสทีวีผู้จัดการสุดสัปดาห์* (9 กุมภาพันธ์ 2556) : 16,17.

¹⁴⁷ “โพล หรือโผย !! อวูธลับในการชี้หน้า !!”, *บางกอกทูเดย์* (25 กุมภาพันธ์ 2556) : 6.

¹⁴⁸ ไชยันต์ ไชยพร, “การสำรวจโพลกับนักรัฐศาสตร์และคุณป้า”, *กรุงเทพธุรกิจ* (21 กุมภาพันธ์ 2556) : 10.

¹⁴⁹ เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว, “เราต้องไปให้ไกลกว่าโพลเข้าป้าย”, *กรุงเทพธุรกิจ* (8 กุมภาพันธ์ 2556) : 11.

สำหรับการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนหรือการทำโพลในการเลือกตั้งครั้งนี้ สังกัดได้ว่าการแข่งขันกันสำรวจความคิดเห็นประชาชน เพื่อวัดความนิยมในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกันอย่างดุเดือด ระหว่างสำนักโพลของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ แม้การตั้งคำถามจะพยายามฉีกแนวกันออกไปเพื่อให้เกิดความหลากหลาย และความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะโพลของตัวเอง แต่ผลที่ได้กลับตรงกันเป็นส่วนใหญ่คือ ผู้สมัครที่ได้รับความนิยมครองใจประชาชนคนกรุงเทพมหานครมากที่สุดคือ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ผู้สมัครหมายเลข 9 พรรคเพื่อไทย และผู้ที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 2 รองลงมาคือ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้สมัครหมายเลข 16 พรรคประชาธิปัตย์ และผลโพลยังตรงกันอีกอย่างหนึ่งคือ ยิ่งมีการรณรงค์หาเสียงนานมากขึ้น พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ยิ่งได้รับคะแนนนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีคะแนนทิ้งห่างคู่แข่งออกไปมากขึ้นทุกที และเมื่อยังมีการสำรวจความคิดเห็นแล้วผลการสำรวจยังมีคะแนนห่าง จึงเกิดกระบวนการทำลายความน่าเชื่อถือของโพลขึ้น¹⁵⁰ ผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น มีการร้องเรียนว่า ผลโพลไม่เป็นกลาง มีการชี้นำประชาชน และไม่ควรมีการเผยแพร่ผลการสำรวจ ที่สำคัญไปกว่านั้นคือ มีการกล่าวหาว่าเป็นโพลที่รับใช้การเมือง ได้รับทุนจากพรรคการเมือง รัฐบาล มาทำโพล เพื่อสร้างกระแสความนิยมให้กับผู้สมัครบางคน ซึ่งก็คือ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ¹⁵¹ โดยมีผู้สมัครอิสระได้ไปยื่นเรื่องกับ กกต. เพื่อห้ามเปิดเผยผลการสำรวจความนิยมของสำนักต่าง ๆ เพราะเชื่อว่าผลของโพลเป็นการชี้นำประชาชนให้เลือกผู้สมัครจาก 2 พรรคการเมืองใหญ่¹⁵² และต้องการให้ กกต. พิจารณาสั่งระงับ หรือกล่าวตักเตือนไม่ให้สำนักโพลต่าง ๆ เผยแพร่ผลการสำรวจ การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในทุกกรณีทันที นอกจากนี้ยังต้องการให้ กกต. ออกระเบียบห้ามไม่ให้เผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับคะแนนนิยมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพราะผลการสำรวจที่ออกมาแต่ละสัปดาห์ไม่ว่าสำนักโพลไหนก็จะไปถึงคะแนนนิยมของผู้สมัครบางคนอย่างชัดเจน จึงถือว่าเป็นการสร้างกระแสให้กับผู้สมัครบางคน ซึ่งเท่ากับเป็นการชี้นำ¹⁵³ นอกจากนี้ พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส ยังได้มีการยื่นคำร้องต่อประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ตรวจสอบการนำเสนอผลการสำรวจความคิดเห็นของ

¹⁵⁰“กลุ่มโพลรับจ้าง เกมตัดแต้ม พงศพัศ”, *โลกวันนี้* (7 กุมภาพันธ์ 2556) : 1.

¹⁵¹“ร้อง กกต. ห้ามทำโพลชี้นำคนกรุง”, *ไทยโพสต์* (5 กุมภาพันธ์ 2556) : 3.

¹⁵²“จี กกต. สั่งห้ามเผยแพร่โพล โวยชี้นำเลือก 2 พรรคใหญ่”, *โลกวันนี้* (5 กุมภาพันธ์ 2556) : 1, 12.4.

¹⁵³“ร้อง กกต. ระงับโพล หวั่นชี้นำผลเลือกตั้งผู้ว่าฯ”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (5 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,4.

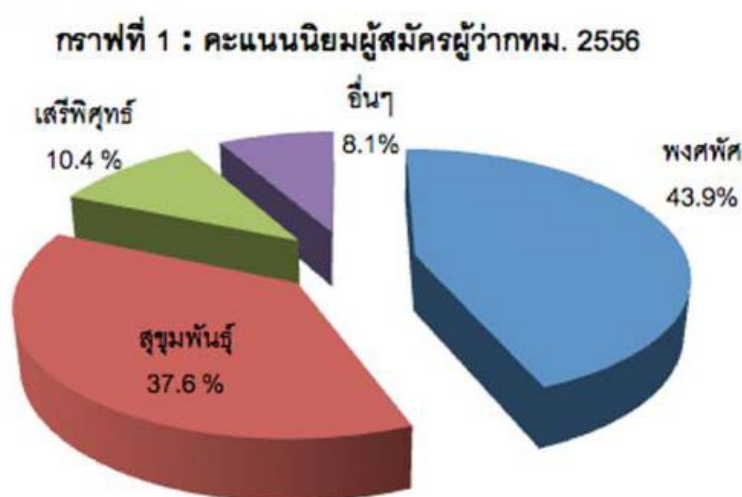
สวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เนื่องจากเห็นว่ามีความผิดปกติในการทำโพลที่เป็นลักษณะ ชี้นำ และขัดต่อความเป็นจริง¹⁵⁴

นอกจากนั้น หากพิจารณาผลการสำรวจคะแนนนิยมของผู้สมัครรับเลือกตั้งจาก สำนักวิจัยเอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ที่ได้ทำการสำรวจคะแนนนิยม และความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครรวม 4 ครั้ง ตั้งแต่ก่อนวันรับสมัครเลือกตั้ง วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2556 จนถึงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ผลการสำรวจระหว่างวันที่ 8-12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556¹⁵⁵ จากกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิ เลือกตั้งใน กรุงเทพมหานคร จำนวน 3,631 ตัวอย่าง พบว่าผู้สมัครที่ได้คะแนนนิยมสูงที่สุด คือ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ จากพรรคเพื่อไทย มีคะแนนนิยมร้อยละ 43.9 รองลงมาคือ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร จากพรรคประชาธิปัตย์ ร้อยละ 37.6 พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส ผู้สมัครอิสระ ร้อยละ 10.4 และคนอื่น ๆ เช่น นายสุหฤท สยามวาลา นายโฆสิต สุวินิจจิต เป็นต้น ได้ร้อยละ 8.1 ผลปรากฏตามภาพประกอบที่ 4.2

ภาพที่ 4.2

คะแนนนิยมของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จากสำนักวิจัยเอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ที่มา: หนังสือพิมพ์มติชน (14 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,15.

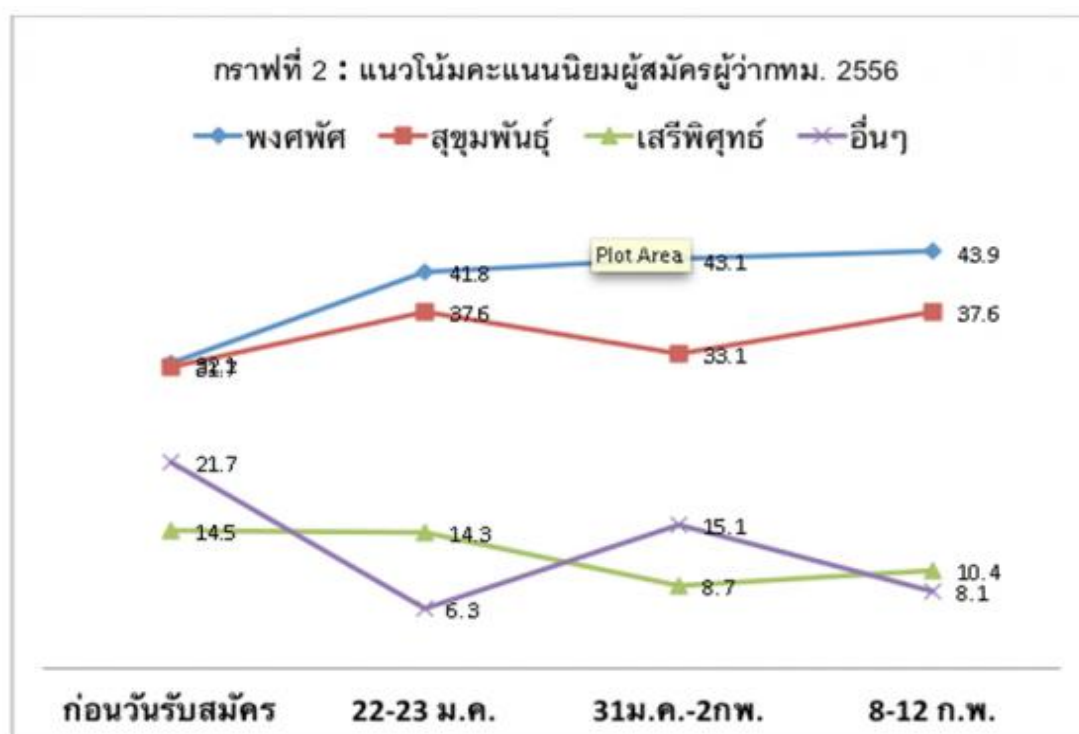
¹⁵⁴“เสรีพิศุทธ์ จี้สอบดุสิตโพล บ้านสมเด็จฯ สวนกระแสให้ คุณชาย นำ”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (8 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,11.

¹⁵⁵“โพลโค้ง 3 คุณชายตีต้น จู๊ด นำ 6 จุด”, *มติชน* (14 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,15.

สำหรับแนวโน้มความนิยมในการสำรวจก่อนการสมัครรับเลือกตั้งนั้น พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ และ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร มีคะแนนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 32.1 และร้อยละ 31.7 ตามลำดับ¹⁵⁶ หลังจากนั้นนับตั้งแต่วันรับสมัครเลือกตั้งวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2556 เป็นต้นมา คะแนนนิยมของ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ได้เริ่มดีขึ้น มีคะแนนเหนือกว่า ผู้สมัครคนอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องมาตลอด โดยมีคะแนนนำคู่แข่งคนสำคัญคือ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร อยู่ประมาณร้อยละ 4.2 - 6.3 โดยมีรายละเอียดตามภาพประกอบที่ 4.3

ภาพที่ 4.3

แนวโน้มคะแนนนิยมของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
จากสำนักวิจัยเอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ¹⁵⁷

ที่มา: หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (21 กุมภาพันธ์ 2556) : 12.

¹⁵⁶“โพลผู้ว่าฯ กทม. โค้งแรกสูโค้งทำาย”, ข่าวสด (26 กุมภาพันธ์ 2556) : 3.

¹⁵⁷“ลุ้นผล ผู้ว่าฯ กทม. ครั้งแรกในประวัติศาสตร์ คอการเมืองไม่กล้าฟันธง”, เดลินิวส์ (21 กุมภาพันธ์ 2556) : 12.

จากภาพที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า ผลการสำรวจคะแนนนิยมของสำนักวิจัยเอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ นั้น พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ มีคะแนนนิยมสูงขึ้นในทุกครั้งที่มีการสำรวจ และเมื่อเข้าสู่สัปดาห์สุดท้าย ที่มีการสำรวจระหว่างวันที่ 15-22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ก็ยังคงเป็นฝ่ายที่มีคะแนนนำผู้สมัครคนอื่น¹⁵⁸ และที่สำคัญผลโพลยังเป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชนมาโดยตลอด แต่ในช่วงเวลานี้เริ่มมีการกล่าวถึงกันว่าผลโพลที่ออกมาครั้งนี้มีโอกาส “พลิกพลิก”¹⁵⁹ เกิดขึ้นได้หรือไม่ และตามข้อเท็จจริงแล้ว จังหวะโพลโค้งสุดท้าย คือไม่เกิน 2 สัปดาห์ก่อนวันลงคะแนน ในทางการเมืองแล้วถือว่าเป็นโพลที่ควรระวัง “นิ่ง” ที่สุด¹⁶⁰ โดยผลโพลในช่วงสัปดาห์สุดท้ายนี้ ผู้สมัครคนอื่น ๆ ก็ยังมีคะแนนตามหลัง พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ เหมือนตลอดทุกครั้งที่ทำกำการสำรวจ และเห็นได้อย่างชัดเจนว่าผลการสำรวจนี้ผู้สมัครอิสระได้รับคะแนนนิยมห่างจาก พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ อย่างเห็นได้ชัด และหากวิเคราะห์จากผลการสำรวจจากสำนัก นิต้าโพล ที่มีการสอบถามความคิดเห็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 1,500 ตัวอย่าง ในประเด็น “ความน่าเชื่อถือต่อผลการสำรวจโพลการเลือกตั้ง” พบว่า ผลจากโพลนั้นไม่สามารถชี้้นำการเลือกตั้งได้ โดยกลุ่มตัวอย่างมองว่าผลของโพลนั้น เป็นเพียงแค่อีชี้นเท่านั้น โดยร้อยละ 70.87 ระบุว่าผลโพลไม่สามารถชี้้นำหรือมีผลต่อการตัดสินใจ¹⁶¹ เพราะแต่ละคนมีผู้สมัครที่ชอบหรือตัดสินใจเลือกไว้อยู่แล้ว โพลเป็นเพียงแค่อีชี้น มีเพียงร้อยละ 16.73 ระบุว่าผลชี้้นำได้จริง โดยเฉพาะคนที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองอาจทำให้คล้อยตามได้แต่เป็นแค่บางส่วน¹⁶² ที่สำคัญคือโพลเป็นเพียงการสำรวจความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น ผู้ที่จะตัดสินใจให้ใครเป็นผู้ชนะหรือผู้แพ้ ได้แก่ ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่เป็นคนเมืองหลวงของประเทศ ที่จะต้องมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง มีภูมิภาวะ และวิจารณญาณที่จะตัดสินใจได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้โพลชี้้นำได้โดยง่าย¹⁶³ และผลกระทบจากการถูกร้องเรียนเรื่อง การเผยแพร่

¹⁵⁸“พงศพัศ เริ่มระทึก ! เกมพลิก เอแบคโพลชี้เริ่มสูสี”, *บ้านเมือง* (22 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,2.

¹⁵⁹“คนทำโพลแจงโอกาสพลิกพลิก”, *ข่าวสด* (23 กุมภาพันธ์ 2556) : 3.

¹⁶⁰ชลชาติพิทย์ ธีรสุนทรากุล, “อุปทานโพลชี้้นำ”, *ประชาชาติธุรกิจ* (14 กุมภาพันธ์ 2556) : 46.

¹⁶¹“70% ไม่เชื่อโพลชี้้นำ”, *ไทยรัฐ* (17 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,11, 15.

¹⁶²“คนกรุงคิดเอง โพลชี้้นำไม่ได้”, *ข่าวสด* (18 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,10.

¹⁶³“คน กทม. ตัดสินใจเองได้”, *ไทยรัฐ* (23 กุมภาพันธ์ 2556) : 3.

ผลการทำโพลที่อาจจะมีผลต่อการขึ้นการเลือกตั้งนั้น ส่งผลให้สวนดุสิตโพล และเอแบคโพล ประกาศงดการทำเอ็กซิตโพลในวันเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในที่สุด¹⁶⁴

สำหรับกรณีนี้ กกต. ได้ชี้แจงว่า การทำโพลนั้นสามารถทำการศึกษาได้แต่การเผยแพร่ผลโพลนั้นห้ามมีการเปิดเผยหรือเผยแพร่ผลการสำรวจก่อนมีการเลือกตั้ง 7 วัน¹⁶⁵ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องแนะนำวิธีการและลักษณะต้องห้ามเกี่ยวกับการเปิดเผย หรือเผยแพร่ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2551¹⁶⁶ ซึ่งในข้อ 5 ของประกาศดังกล่าว ระบุว่า “ผู้สมัครหรือผู้ใดไม่ควรเปิดเผยหรือสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการลงคะแนนการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ในระยะเวลา 7 วันก่อนวันเลือกตั้ง จนถึงเวลาปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง” ซึ่งตามประกาศแม้จะไม่ใช่ถ้อยคำที่มีลักษณะห้ามเด็ดขาด แต่หากมีหลักฐานว่าผลสำรวจความคิดเห็นที่มีการเปิดเผยในช่วงเวลาที่ห้าม และไม่ได้กระทำโดยยึดหลักวิชาการ¹⁶⁷ ก็จะเข้าข่ายเป็นการหลอกลวง จูงใจให้เข้าใจผิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิไปลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือให้ผู้มีสิทธิงดเว้นการลงคะแนนให้กับผู้สมัครรายใด ซึ่งถือเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 57(5) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มีโทษตามกฎหมาย และถ้าพบว่าการทำผลสำรวจดังกล่าว มีผู้สมัครอยู่เบื้องหลัง ผู้สมัครรายนั้นก็จะมีสิทธิถูกใบเหลืองใบแดงได้ แต่หากพบว่าเป็นการกระทำของบุคคลที่ไม่ใช่เป็นผู้สมัคร ก็จะไม่อยู่ในความหมายของคำว่าผู้ใดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งจะต้องถูกดำเนินคดีอาญา¹⁶⁸

โดยแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน หรือการทำโพลให้เกิดการโปร่งใสในการสำรวจความคิดเห็น และให้ได้รับความน่าเชื่อถือและให้ทุกคนยอมรับนั้น ประเทศไทยควรมีกติกากลางในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เหมือนในประเทศ

¹⁶⁴“เอแบค-ดุสิต อ้างไม่ปลอดภัย งดเอ็กซิตโพลเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (1 มีนาคม 2556) : 1,11.

¹⁶⁵“กกต. ห้ามทำโพล 7 วันก่อนเลือกตั้ง”, *ไทยรัฐ* (7 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,15,16.

¹⁶⁶ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง แนะนำวิธีการและลักษณะต้องห้ามเกี่ยวกับการเปิดเผย หรือเผยแพร่ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2551.

¹⁶⁷“โพล ต้องยึดมั่น จริยธรรม-หลักวิชา”, *คม ชัด ลึก* (7 กุมภาพันธ์ 2556) : 2.

¹⁶⁸“กกต. ย้ำทำโพลยึดหลักวิชาการ”, *ข่าวสด* (15 กุมภาพันธ์ 2556) : 29.

ฝรั่งเศสที่มีกฎหมายเกี่ยวกับการทำโพล¹⁶⁹ ดังนั้น ปัญหาที่เกิดจากการนำเสนอผลการสำรวจความคิดเห็นของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้นำให้มองเห็นถึงความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องมีกติกากลางที่จะนำมาใช้กับกระบวนการสำรวจความคิดเห็นสาธารณะ และการนำเสนอผลของการสำรวจความคิดเห็นสาธารณะในอนาคต รวมทั้งควรมีการส่งเสริมให้มีการทำโพลเลือกตั้งของสำนักโพลต่าง ๆ หรือนักทำโพลอิสระ ให้มีรูปแบบหลากหลาย แปลกใหม่ และสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น¹⁷⁰ สิ่งที่สำคัญที่สุดของคนทำโพลคือ ต้องทำบนพื้นฐานของความยุติธรรม หากโพลทำออกมาดี ไม่มีความเอนเอียง คนย่อมให้ความเชื่อถือและเชื่อมั่นในโพลสำนักนั้น ๆ เพราะถ้าโพลมีคุณภาพน่าเชื่อถือผลสำรวจบ่งบอกว่าใครมีคะแนนนำ ใครมีคะแนนตาม ย่อมมีคนเชื่อว่าอาจเป็นจริงตามนั้น และยังปรากฏว่าเป็นอย่างนั้นจริงด้วยแล้ว การทำโพลครั้งต่อ ๆ ไป ก็จะได้รับมาเชื่อถือเพราะมีโอกาสที่ผลจะเป็นไปตามโพล¹⁷¹ และจะช่วยลดผลกระทบจากผลโพลที่อาจกลายเป็นเครื่องชี้นำผลการเลือกตั้งได้ดียิ่งขึ้น และที่สำคัญก็คือ นักการเมืองจะแทรกแซงการทำโพลหรือไม่นั้น ยังไม่สำคัญเท่ากับว่า อย่าให้ผลโพลมาเป็นตัวกำหนดในการตัดสินใจเลือกตั้ง และในระบอบประชาธิปไตยนั้น ต้องปล่อยให้ผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้เป็นผู้ตัดสินใจในการเลือกตั้งด้วยตนเองเท่านั้น

3. กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน (Interest & Pressure Group)

กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) ในทางรัฐศาสตร์นั้น หมายถึง การรวมกลุ่มของคนในสังคม¹⁷² ซึ่งเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเพื่อภารกิจ หรือผลประโยชน์เฉพาะอย่าง เมื่อมีการเรียกร้องข้อเสนอของกลุ่มผ่านสถาบันของรัฐ จะกลายเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง (Political Interest Group) และหากมีการปฏิบัติในระดับการเมืองก็จะกลายเป็นกลุ่มกดดัน (Pressure Group) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายที่จะมีอิทธิพลเหนือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือรัฐบาล ในการตัดสินใจ อาจใช้วิธีการขอมติ ขอความร่วมมือ หรือการบีบบังคับ โดยกลุ่มผลประโยชน์มีความสำคัญ ดังนี้

¹⁶⁹ นันทวัฒน์ บรมานันท์, “การทำโพล จำเป็นต้องมีกติกากลาง”, *โลกวันนี้* (16 กุมภาพันธ์ 2556) : 7,8.

¹⁷⁰ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, “โพลแบบสร้างสรรค์ ช่างสร้างบรรยากาศการเลือกตั้งได้อย่างไร?”, *กรุงเทพธุรกิจ* (12 กุมภาพันธ์ 2556) : 11.

¹⁷¹ พระพยอม กัลยาโณ, “ถ้าโพลมีคุณภาพ คนจะเชื่อตามผลนั้น”, *โลกวันนี้* (6 กุมภาพันธ์ 2556) : 2.1.

¹⁷² ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ, “กลุ่มพลัง (Pressure Group) ในสังคมประชาธิปไตย”, *แนวหน้า* (7 พฤษภาคม 2552) : 2.

1. ทำให้เกิดความสมดุลของการเมืองกลุ่มต่าง ๆ 2. ช่วยทำให้ประชาชนแสดงความต้องการของตนได้ดีขึ้น 3. ทำหน้าที่ในการป้องกันข้อมูลให้กับรัฐหรือฝ่ายการเมือง 4. เป็นเครื่องมือขององค์กร 5. ป้องกันไม่ให้รัฐใช้อำนาจมากเกินไป 6. ทำให้สังคมพหุนิยมดำรงอยู่ได้ 7. ทำให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น นอกจากนี้กลุ่มผลประโยชน์อาจเป็นการรวมตัวกันของพรรคการเมืองที่ล้มเหลวในการต่อสู้ทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันกลุ่มผลประโยชน์ก็สามารถพัฒนาไปเป็นพรรคการเมืองได้ นอกจากนี้กลุ่มผลประโยชน์ก็มีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองในแง่ที่กลุ่มผลประโยชน์เป็นผู้เสนอข้อเรียกร้อง และพรรคการเมืองเป็นผู้เปลี่ยนข้อเรียกร้องให้เป็นผลในทางปฏิบัติ ดังนั้น จึงควรมีก่อนกลุ่มผลประโยชน์อื่นในการต่อรองผลประโยชน์ ไม่ให้กลุ่มผลประโยชน์ได้รบอำนาจในการต่อรองไว้ด้วย ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์จะมีประสิทธิผลหรืออำนาจนั้นขึ้นอยู่กับ ความสามารถที่จะดำเนินการกับปัญหาในช่วงเวลานั้น ๆ ความเป็นอิสระของกลุ่ม และโครงสร้างของรัฐบาล โดยกลุ่มผลประโยชน์สามารถแบ่งได้ ดังนี้¹⁷³

(1) กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ (Associational interest groups) ซึ่งหมายถึง มีการจัดตั้ง มีสมาชิกเป็นการแน่นอน เช่น หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (The Thai Chamber of Commerce and Board of Trade of Thailand) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (The Federation of Thai Industries) สภาธุรกิจตลาดทุนไทย (Federation of Thai Capital Market Organizations) และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Council of Thailand) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้มักไม่ค่อยแสดงท่าทีทางการเมืองอย่างเป็นทางการมากนัก แต่จะมีบทบาทในการเสนอแนะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ก็ยังมีกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มสหภาพแรงงาน สมาคมนักธุรกิจ โดยกลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นปากเสียงแทนผลประโยชน์ของกลุ่ม และมักจะมีระเบียบและวิธีการที่จะเรียกร้องผลประโยชน์ และมีการแนะนำข้อเสนอต่าง ๆ ต่อระบบการเมืองด้วย

(2) กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีการจัดตั้ง (Non-Associational interest groups) หมายถึงกลุ่มเครือญาติ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มภูมิภาค กลุ่มสถานภาพ กลุ่มชนชั้น เป็นกลุ่มคนที่อาจไม่ได้พบปะกันอย่างสม่ำเสมอ แต่มีความรู้สึกร่วมกัน มีความเชื่อมโยงกันทางจิตใจ ทางวัฒนธรรม อย่างเข้าใจกัน พอสมควร ซึ่งอาจเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นครั้งคราว โดยผ่านบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือผู้นำกลุ่ม

¹⁷³ สุพจน์ บุญวิเศษ, *หลักรัฐศาสตร์* (กรุงเทพมหานคร: เอ็ม.ที.เพรส, 2551), น. 274-

(3) กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสถาบัน (Institutional interest groups) คือ องค์กรที่เป็นทางการ เช่น พรรคการเมือง สถาบันนิติบัญญัติ กองทัพ ศาสนา หน่วยราชการและสถาบันอื่น ๆ ซึ่งมีหน้าที่เฉพาะอย่างอื่น ที่ไม่ใช่การเรียกร้องผลประโยชน์ กลุ่มเหล่านี้อาจเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มเอง หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคม นอกจากนั้นกลุ่มย่อยภายในสถาบันสำคัญ ๆ เหล่านี้อาจทำหน้าที่เรียกร้องผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตนก็ได้ โดยอาศัยความยอมรับนับถือในสถาบันที่สังกัดอยู่ เป็นทรัพยากรในการที่จะได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง

(4) กลุ่มผลประโยชน์ของบุคคลที่เคืองแค้นไร้บรรทัดฐาน (Anomic interest groups) กล่าวคือ การปะทุขึ้นอย่างค่อนข้างกะทันหันตามอารมณ์ เช่น การจลาจล การลอบสังหาร ตลอดจนการเดินขบวนประท้วง การเรียกร้องผลประโยชน์ในลักษณะนี้มักจะเกิดขึ้นในสภาพที่ไม่มีกลุ่มที่ได้รับการจัดตั้งอยู่ในสังคม หรือว่าหากมีก็มีบางกลุ่มที่ถูกปิดกั้น มิให้แสดงออกซึ่งความต้องการ ดังนั้น ความไม่พึงพอใจที่ถูกปิดกั้นอยู่จึงได้แสดงออกมา ถ้ามีเหตุการณ์เอื้ออำนวย หรือมีผู้ชักนำหรือปลุกกระดมให้เกิดขึ้น การชักนำนี้อาจกระทำโดยผู้ที่อยู่ในอำนาจทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของเขาเองก็ได้ แต่ข้อสำคัญคือไม่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรแต่อย่างใด กลุ่มนี้นอกจากจะเรียกร้องผลประโยชน์แล้วอาจทำหน้าที่อื่น ๆ อีกด้วย เช่น ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายอำนาจจากกลุ่มหนึ่งไปสู่คนอีกกลุ่มหนึ่งได้

นอกจากนี้ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้นี้ ก็ยังมีกลุ่มกดดันอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลและบทบาทต่อการเลือกตั้ง เช่น กลุ่ม “เครือข่ายพลเมืองเปลี่ยนแปลงกรุงเทพฯ” กลุ่ม “เครือข่ายเฝ้าระวังการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 56” กลุ่ม “การเมืองสีเขียว” (Green Politics) หรือกลุ่มกรีน กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) และกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) เป็นต้น โดยในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 นั้น ได้มีกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน (Interest & Pressure Group) ได้เข้ามามีบทบาทเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตามรายละเอียดดังนี้

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้นี้ กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ (Associational interest groups) ที่ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลและบทบาทต่อการเลือกตั้งคือ สภาธุรกิจตลาดทุนไทย (Federation of Thai Capital Market Organizations) หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (The Thai Chamber of Commerce and Board of Trade of Thailand) และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Council of Thailand) ซึ่งตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้มักจะไม่ค่อยได้แสดงท่าทีทางการเมืองอย่างเป็นทางการมากนัก ดังนั้น บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่อการเลือกตั้งครั้งนี้ จึงเกิดขึ้นในลักษณะ

ของการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เข้าพบหารือเพื่อทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หรือกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้ได้เชิญผู้สมัครเข้าร่วมเวที เพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้แสดงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับนโยบายที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง แทนที่กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้จะออกมาวิพากษ์วิจารณ์การเลือกตั้ง ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มกดดันทางการเมืองที่จะมีการออกมาเรียกร้องเพื่อกดดันให้ได้ในสิ่งที่กลุ่มตนเองต้องการ แต่ก็ถือว่ากลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้ ได้มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นอย่างมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

สภาธุรกิจตลาดทุนไทย (Federation of Thai Capital Market Organizations) ได้จัดให้มีการแสดงวิสัยทัศน์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในหัวข้อ “วิสัยทัศน์กรุงเทพฯ มหานครแห่งตลาดทุน”¹⁷⁴ เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ที่อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยได้เชิญผู้สมัครรับเลือกตั้งไปแสดงวิสัยทัศน์ให้กับผู้บริหาร และบุคลากรในกลุ่มตลาดทุนได้รับฟัง จำนวน 5 คน ได้แก่ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ผู้สมัครหมายเลข 9 นายโสมสิต สุวินิจจิต หมายเลข 10 พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส หมายเลข 11 ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร หมายเลข 16 และนายสุหฤท สยามวาลา หมายเลข 17 ทั้งนี้เพื่อเป็นการทดสอบว่าผู้สมัครมีความรู้เรื่องตลาดทุนมากน้อยแค่ไหน¹⁷⁵ เพราะในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ตลาดเงินตลาดทุน จะเปิดกว้างให้เคลื่อนย้ายเงินทุนกันอย่างเสรี โดยก่อนหน้านี้กรุงเทพมหานครได้เคยประกาศเป็น “ศูนย์กลางทางการเงินของภูมิภาค” จะมีโอกาสเป็น “มหานครแห่งตลาดทุน” ได้หรือไม่ ในโอกาสนี้ นายไพบุลย์ นลินทรางกูร ในฐานะประธานสภาธุรกิจตลาดทุนไทย (สทท.) ได้กล่าวว่า

“การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีความสำคัญ เนื่องจากกรุงเทพมหานครมีขนาดเศรษฐกิจขนาดใหญ่ คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 51 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (จีดีพี) จึงอยากให้ผู้ว่าฯ คนต่อไปพัฒนาให้กรุงเทพฯ มีความได้เปรียบทางการแข่งขัน และกลายเป็นเมืองหลวงของอาเซียน แข่งหน้าเมืองหลวงของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กรุงจาการ์ต้า และมะนิลา”¹⁷⁶

¹⁷⁴“จู่ดี-คุณชาย อ่อนนักร้อง”, *มติชน* (12 กุมภาพันธ์ 2556) : 11.

¹⁷⁵ลม เปลียนทิศ, “วิสัยทัศน์ผู้ว่าฯ กทม.คนใหม่”, *ไทยรัฐ* (15 กุมภาพันธ์ 2556) :

5.

¹⁷⁶“สภาตลาดทุนหวังผู้ว่าฯ ใหม่ บั่น กทม. เมืองหลวงอาเซียน”, *กรุงเทพธุรกิจ* (12 กุมภาพันธ์ 2556) : 16,13.

นอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า “การที่ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงจำเป็นที่ผู้สมัครผู้ว่าฯ ควรจะแสดงวิสัยทัศน์ด้านเศรษฐกิจ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ระยะยาวในการที่จะทำให้กรุงเทพฯ และประเทศไทย เป็นศูนย์กลางในด้านใดด้านหนึ่ง”¹⁷⁷ จากการกล่าวเช่นนี้ ของประธานสภาธุรกิจตลาดทุนไทย ถือได้ว่าเป็นการกดดันให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนใหม่ ได้นำไปเป็นแนวทางการบริหารกรุงเทพมหานครในด้านเศรษฐกิจ อย่างตรงไปตรงมาของตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์

ต่อมาเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ พร้อมด้วย ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน รองหัวหน้าพรรค ในฐานะประธานคณะกรรมการยุทธศาสตร์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้เข้าพบหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (The Thai Chamber of Commerce and Board of Trade of Thailand)¹⁷⁸ ที่สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เพื่อนำเสนอนโยบายด้านเศรษฐกิจที่จะพัฒนากรุงเทพมหานคร ให้เป็นมหานครอาเซียน¹⁷⁹ โดย ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร กล่าวว่า

“ได้สานต่อทางด้านเศรษฐกิจจากสมัย นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน อดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้จากด้านการขนส่งที่ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นส่วนต่อขยายบีทีเอส สายอ่อนนุช ถึงแบริ่ง ส่วนต่อขยายบีทีเอสฝั่งธนบุรี ซึ่งสามารถรองรับการเดินทางของชาวกรุงเทพฯ ชั้นในได้วันละหนึ่งแสนคน เช่นเดียวกับรถบีอาร์ทีที่สามารถรองรับคนได้สองหมื่นคนต่อวัน ซึ่งจะทำให้กรุงเทพมหานคร สามารถพัฒนาเป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาคที่สามารถเชื่อมโยงไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ได้และเป็นเมืองที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ ที่สามารถเติบโตได้ในอนาคต”¹⁸⁰

จากการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้เข้าพบ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ เพื่อนำเสนอโยบายด้านเศรษฐกิจ

¹⁷⁷“ประชันกัน ! มหานครอาเซียน”, สยามรัฐ (12 กุมภาพันธ์ 2556) : 19.

¹⁷⁸“ปชป. เชื้อคุณชายชนะ แต่เหนื่อย คุณชาย พบหอการค้า”, มติชน (13 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,13.

¹⁷⁹“จุดीलู่ฝั่งธนฯ ปลูกตลาดน้ำ คุณชาย ชง ศก.นครอาเซียน”, พิมพ์ไทย (13 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,6.

¹⁸⁰“พท.-ปชป. โวคะแนนนำ ชายหม้อสาป็นมหานคร”, เดลินิวส์ (13 กุมภาพันธ์ 2556) : 1,14,19.

ที่จะพัฒนากรุงเทพมหานคร ให้เป็นมหานครแห่งอาเซียนนั้น แสดงให้เห็นว่า สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ได้มีอิทธิพลและบทบาท ต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ด้วย ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่ได้กล่าวไปแล้วว่า กลุ่มผลประโยชน์นั้น มักจะไม่มีบทบาททางการเมืองมากนัก แต่จะมีบทบาทในการเสนอแนะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจเป็นหลัก และเป็นที่น่าสังเกตว่า พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ รวมทั้งผู้สมัครอิสระคนอื่น ๆ ไม่ได้ให้ความสำคัญในการเข้าพบสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เหมือนกับ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร

นอกจากนี้ สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Council of Thailand) ได้มีการจัดเวทีเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ แสดงวิสัยทัศน์ในการประชุมของคณะกรรมการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.) ด้วยเช่นเดียวกัน โดยจัดเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ในหัวข้อ “กรุงเทพมหานครแห่งการท่องเที่ยว” ซึ่งได้เชิญผู้สมัครรับเลือกตั้ง 2 คน¹⁸¹ คือ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ และ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย โดยในการจัดงานครั้งนี้ นางปิยะมาน เตชะไพบูลย์ ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กล่าวว่า

“สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ใช้โอกาสนี้ในการพบปะ 2 ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อนำเสนอข้อมูลความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร เพราะแต่ละปี กทม. มีงบประมาณส่งเสริมการท่องเที่ยวสูงถึง 4,000 ล้านบาท เท่ากับงบการตลาดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ทั้งปี โดย สทท. ขอให้ผู้ว่า กทม. ดูแลการท่องเที่ยว 4 เรื่อง ได้แก่ 1. ท่องเที่ยวสะดวก 2. เมืองสะอาดเดินทางปลอดภัย 3. ใส่หัวใจต้อนรับ 4. รักษาอัตลักษณ์ชุมชน”¹⁸²

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ทำหน้าที่ของตนเองในการกดดันให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทั้ง 2 ท่าน ให้มีการรับผิดชอบตามหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการที่จะต้องทำให้ภาคธุรกิจการท่องเที่ยวได้รับประโยชน์จากการบริหารงานกรุงเทพมหานคร เช่น มีการดูแลนักท่องเที่ยวให้มีความสุขที่ได้มาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่แตกต่างจากกลุ่มผลประโยชน์ที่กล่าวมาแล้ว และจากข้อสังเกตคือ ในการเชิญผู้สมัครรับเลือกตั้ง

¹⁸¹“2 ตัวเต็งไขว้วิสัยทัศน์”, *ฐานเศรษฐกิจ* (21 กุมภาพันธ์ 2556) : 40.

¹⁸²“เปิดวิสัยทัศน์ท่องเที่ยว 2 ผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม.”, *กรุงเทพธุรกิจ* (19 กุมภาพันธ์ 2556) : 30.

มาแสดงวิสัยทัศน์ครั้งนี้ เป็นการเชิญผู้สมัครเพียง 2 คนเท่านั้น ซึ่งเป็นผู้สมัครที่ประชาชนในกรุงเทพมหานครค่อนข้างให้ความสนใจเท่านั้น จึงแสดงให้เห็นว่าผู้สมัคร 2 คนนี้ จะมีคนใดคนหนึ่งที่มีโอกาสชนะการเลือกตั้ง

บทบาทของกลุ่มกดดันต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

กลุ่ม "เครือข่ายพลเมืองเปลี่ยนกรุงเทพฯ" เกิดขึ้นจากการรวมตัวของภาคประชาชนในกรุงเทพมหานครกว่า 40 องค์กร ได้มีการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2551 ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนั้น นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ชนะการเลือกตั้ง ได้เข้าดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นสมัยที่สอง¹⁸³ โดยมีเป้าหมายของกลุ่ม เพื่อติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และต้องการเปลี่ยนกรุงเทพมหานครด้วยพลังพลเมือง รวมทั้งร่วมขับเคลื่อนผลักดันนโยบายสาธารณะภาคพลเมือง โดยเฉพาะในช่วงเวลาการสรรหาผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนใหม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะของภาคประชาชนร่วมกับทุกภาคส่วน รวมถึงทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ สะท้อนการดำเนินนโยบายของรัฐบาล และฝ่ายบริหารกรุงเทพมหานคร โดยมีข้อเสนออันเป็นยุทธศาสตร์หลักของภาคประชาชนเพื่อกดดันให้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร ไปยังนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในขณะนั้น จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ 1. การจัดการสิ่งแวดล้อมและป้องกันภัยพิบัติ 2. การฟื้นฟูและพัฒนาวถีท้องถิ่นที่มีชีวิตในเขตเมือง 3. การปฏิรูปโครงสร้างที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนที่หลากหลาย 4. การพัฒนาจิตสำนึกต่อส่วนรวมของสังคมเมือง 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและระบบสวัสดิการที่เอื้อต่อความมั่นคงของชีวิตคนเมือง 6. การพัฒนาระบบจราจรและขนส่งที่เหมาะสมในพื้นที่เมือง และ 7. การศึกษาและการพัฒนาเด็ก ทั้ง เยาวชน โดยในขณะนี้นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ดำรงตำแหน่งอยู่นั้น กลุ่ม "เครือข่ายพลเมืองเปลี่ยนกรุงเทพฯ" ได้มีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน แต่กรุงเทพมหานครก็ยังไม่ทำอะไรเปลี่ยนแปลงมากนัก ต่อมา ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ชนะการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2552¹⁸⁴ เข้าดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสมัยแรก กลุ่ม "เครือข่ายพลเมืองเปลี่ยนกรุงเทพฯ" ก็ยังมีบทบาทในการเรียกร้องเพื่อกดดันต่อไป โดยมีข้อเรียกร้องให้ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์

¹⁸³“อภิรักษ์ ชนะขาดผู้ว่าฯ กทม. อีกสมัย ทิ้งห่างประภัสร์ พปร. รับพ่ายแพ้”, *เดลินิวส์* (7 ตุลาคม 2551) : 1,4,15.

¹⁸⁴“ทิ้งห่าง แชม-ปลื้ม-แก้วสรร สุขุมพันธุ์ชนะ”, *มติชน* (12 มกราคม 2552) : 1,15.

บริพัตร ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ที่ถือว่าล้าสมัยแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขในสมัยของการดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสมัยแรกของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร¹⁸⁵

ดังนั้น ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ที่ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคประชาธิปัตย์อีกครั้ง จึงมีแรงกดดันจากกลุ่ม "เครือข่ายพลเมืองเปลี่ยนกรุงเทพฯ" ที่จะส่งผลกระทบต่อคะแนนการเลือกตั้งของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร พอสมควร ทั้งนี้เนื่องจากในสมัยการดำรงตำแหน่งของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร นั้น ถือว่าไม่ได้ตอบสนองข้อเรียกร้องของกลุ่มกดดันกลุ่มนี้เท่าที่ควร โดยผลกระทบในด้านลบที่เกิดขึ้นกับ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ซึ่งเป็นผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์นั้น น่าจะส่งผลดีต่อ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย และผู้สมัครอิสระคนอื่น ๆ ในด้านคะแนนเสียงการเลือกตั้งด้วย

กลุ่มกดดันกลุ่มต่อมาคือ “เครือข่ายเฝ้าระวังการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 56” โดยเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 นางจุฬา สุขบรทัด แกนนากลุ่ม และคณะ ได้เดินทางเข้ายื่นหนังสือข้อเรียกร้องต่อ พล.ต.ท.ทวีศักดิ์ ตูจันดา ประธาน กกต. กทม. ผ่าน ร.ต.อ. ธนภัทร เฉลิมการนนท์ พนักงานสืบสวนสอบสวน สำนักงาน กกต. กทม. เพื่อกดดันให้เร่งแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 เนื่องจากพบข้อมูลสำคัญที่เป็นกรกิดขวางการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ที่ต้องแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพโดยเร่งด่วน เพื่อให้เอื้อต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ และประชาชนทุกกลุ่มต้องได้รับการปฏิบัติที่เสมอภาค โดยกลุ่ม “เครือข่ายเฝ้าระวังการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 56” มีข้อเรียกร้องให้ กกต. กทม. ดำเนินการแก้ไขดังนี้¹⁸⁶ 1. ต้องการให้มีการจัดเลือกตั้งล่วงหน้า และเลือกตั้งนอกเขตเหมือนการเลือกตั้งทั่วไป 2. อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ และผู้พิการได้เข้าถึงการไปใช้สิทธิที่หน่วยเลือกตั้ง ทั้งนี้เนื่องจาก การเลือกตั้งครั้งนี้จะมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ถูกระงับทำให้เสียสิทธิ โดยเฉพาะเยาวชนที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ที่มีสิทธิเลือกตั้งเป็นครั้งแรก จำนวนประมาณ 6,000 คน อาจจะได้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากติดสอบความถนัดทั่วไป (General Aptitude Test) หรือ GAT และความถนัดทางวิชาชีพและวิชาการ (Professional and Academic Aptitude Test) หรือ PAT (GAT/PAT) จึงได้มีการเรียกร้องว่า ควรเลื่อนวันสอบออกไป เพื่อไม่ให้ตรงกับวันเลือกตั้ง หรือให้มีหน่วยเลือกตั้งในบริเวณเดียวกันกับ

¹⁸⁵“เมื่อประชาธิปัตย์หักหลังภาคประชาสังคม”, *โลกวันนี้* (24 มกราคม 2556) : 2,3.

¹⁸⁶“ภาค ปชช. จี้ กกต. เปิดทางใช้สิทธิ”, *มติชน* (27 กุมภาพันธ์ 2556) : 11.

สถานที่สอบ อีกทั้งยังพบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยหรือทำงานหรือมีภารกิจอยู่ต่างประเทศ หรืออยู่นอกพื้นที่กรุงเทพมหานครนั้น ในวันเลือกตั้งจะไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ จึงเสนอให้ กกต. กทม. จัดให้มีการใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้า และจัดให้มีการลงคะแนนนอกเขตเลือกตั้งเช่นเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไปได้ นอกจากนี้ยังเรียกร้องให้มีการจัดคูหาเลือกตั้ง สถานที่ตรวจสอบรายชื่อ อยู่บนพื้นดินหรือชั้นล่างของอาคาร ที่สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกไม่มีสิ่งกีดขวาง และเข้าไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้สะดวก โดยขอให้จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ ไปด้วย ซึ่งในที่สุดแล้ว กกต. กทม. ก็ไม่ได้มีการจัดเลือกตั้งล่วงหน้าผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร¹⁸⁷ ตามที่กลุ่มกดดันเรียกร้อง ทั้งนี้เนื่องจาก การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น เป็นการเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งไม่ได้ระบุไว้ให้มีการเลือกตั้งล่วงหน้า จึงไม่สามารถแก้ไขหรือออกประกาศใด ๆ ได้ นอกจากนี้จะมีการแก้ไขกฎหมายเท่านั้น¹⁸⁸

ซึ่งทั้งหมดนี้ ถือว่าเป็นการเรียกร้องเพื่อกดดันทางการเมือง ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของกลุ่ม “เครือข่ายเฝ้าระวังการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. 56” ที่ได้ยื่นหนังสือขอเรียกร้องต่อ กกต. กทม.

นอกจากนี้ยังมี “กลุ่มการเมืองสีเขียว” (Green Politics) หรือกลุ่มกรีน ซึ่งมีนายสุริยะใส กตะศิลา เป็นผู้ประสานงานกลุ่ม โดยกลุ่มกรีนได้มีการแยกตัวออกมาจากพรรคการเมืองใหม่ซึ่งก่อนหน้านี้พรรคการเมืองใหม่ได้ถือกำเนิดมาจาก กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) หรือกลุ่มคนเสื้อเหลือง โดยได้มีการแถลงเปิดตัวเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2554 ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) โดยนายสุริยะใส กตะศิลา ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มกรีนขึ้นมาเพื่อ “ต้องการทำให้การเมืองภาคประชาชนเข้มแข็ง โดยต้องการให้พรรคการเมืองมีคุณภาพ และต้องการทำให้การเมืองภาคประชาชนเป็นผู้กำหนดวาระทางการเมือง และไม่ต้องทำให้ภาคประชาชนเป็นเครื่องมือของพรรคการเมือง”¹⁸⁹

โดยบทบาทในการกดดันทางการเมืองของกลุ่มกรีน ที่มีต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ เริ่มจากเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 นายสุริยะใส กตะศิลา ผู้ประสานงานกลุ่ม ได้ออกมาวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับกระแสการทำโพลเลือกตั้งผู้ว่าราชการ

¹⁸⁷“เลือกผู้ว่าฯ กทม. ไม่มีล่วงหน้า”, *ข่าวสด* (28 มกราคม 2556) : 6.

¹⁸⁸“ผู้ว่าฯ กทม. หมดยุติเลือกตั้งล่วงหน้า”, *เดลินิวส์* (30 มกราคม 2556) : 13.

¹⁸⁹“พท. ผวา ยะใส ตั้งกลุ่มการเมืองสีเขียว”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (29 สิงหาคม 2554) : 15.

กรุงเทพมหานคร โดยเห็นว่าการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ได้ถูกชี้นำด้วยผลประโยชน์มากเกินไป โดยกล่าวว่า “แม้จะปฏิเสธโพลไม่ได้ก็ตาม แต่ในหลายครั้งโพลก็ผิดพลาดมาแล้ว”¹⁹⁰ จึงต้องการกดดันให้สำนักโพลต่าง ๆ เน้นไปที่การทำโพลแบบเจาะลึกลงไปในระดับนโยบายหาเสียง มากกว่าการสำรวจความนิยมในตัวผู้สมัคร และต่อมาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 นายสุริยะใส กตะศิลา ผู้ประสานงานกลุ่มกรีนและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้ออกมากดดันอีกครั้ง โดยได้เข้ายื่นหนังสือต่อประธาน กกต. กทม. เพื่อขอให้ตรวจสอบการกระทำของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี โดยกล่าวหาว่าใช้อำนาจหน้าที่ช่วย พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพรรคเพื่อไทย หาเสียง เนื่องจากการกระทำดังกล่าวอาจจะเข้าข่ายผิดกฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่นตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 โดยนายสุริยะใส กตะศิลา กล่าวว่า

“การกระทำของ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และคณะรัฐมนตรี เป็นคุณเป็นโทษต่อผู้สมัครบางราย โดยเฉพาะผู้สมัครของพรรคเพื่อไทย ซึ่งไม่เป็นธรรมกับผู้สมัครรายอื่น โดยเฉพาะการปราศรัยชูนโยบายว่า หากเลือก พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ มาเป็นผู้ว่าฯ กทม. จะสามารถทำให้การทำงานร่วมกับรัฐบาลแบบไร้รอยต่อ ซึ่งการหาเสียงเพื่อช่วยผู้สมัคร ทำในฐานะนายกรัฐมนตรีนี่ ถือเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ใช้ตำแหน่งหน้าที่การกระทำใด ๆ อันเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัคร”¹⁹¹

ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 นายพร้อมพงศ์ นพฤทธิ์ โฆษกพรรคเพื่อไทย ได้ออกมาชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า การที่นายสุริยะใส กตะศิลา ผู้ประสานงานกลุ่มกรีนได้ทำการยื่นเรื่องต่อ กกต. กทม. ให้ตรวจสอบนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และคณะรัฐมนตรีนั้น เรื่องนี้จะเป็นการกดดันเพื่อหวังผลทางการเมือง โดยน่าจะเป็นแค่เกมการเมือง และมองว่านายสุริยะใส กตะศิลา อยู่ตรงข้ามกับพรรคเพื่อไทยมาโดยตลอดเวลาอยู่แล้ว¹⁹²

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มกรีนนั้น เป็นกลุ่มกดดันทางการเมืองกลุ่มหนึ่ง ที่มีบทบาทในการกดดันทางการเมืองเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้

¹⁹⁰“กรีน ห่วงโพลแข่งค่านิยม เมินนโยบาย”, *พิมพ์ไทย* (4 กุมภาพันธ์ 2556) : 1.6.

¹⁹¹“ซง กกต. กทม. สอบ ปู่-क्रम. ใช้ตำแหน่งอำนาจหน้าที่ช่วย จู๊ด”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (27 กุมภาพันธ์ 2556) : 8.

¹⁹²“พท. สวณหมัดกลุ่มกรีน”, *พิมพ์ไทย* (28 กุมภาพันธ์ 2556) : 1.6.

โดยเฉพาะการออกมากัดดันพรรคเพื่อไทย และผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคเพื่อไทย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เป็นฝ่ายรัฐบาลในขณะที่มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ซึ่งเป็นกลุ่มกดดันทางการเมืองอีกกลุ่มหนึ่ง ที่มีอิทธิพลและบทบาทต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ด้วยเช่นเดียวกัน โดยก่อนหน้านี้กลุ่ม พธม. มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อพรรคประชาธิปัตย์ และถือว่าอยู่ตรงข้ามกับพรรคเพื่อไทยมาโดยตลอด ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้ กลุ่ม พธม. ได้มีการจุดประเด็นให้สมาชิกของกลุ่มลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครอิสระ โดยมีจุดยืนชัดเจนว่า ไม่เลือกผู้สมัครที่มาจากพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย โดยชี้ให้เห็นว่าทั้งสองพรรค “เป็นพรรคที่แย่งชิงพาไม่ได้ทั้งคู่”¹⁹³

สำหรับกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มคนเสื้อแดง นั้น ถือได้ว่าเป็นกลุ่มกดดันทางการเมืองอีกกลุ่มหนึ่งในประเทศไทย ที่มีบทบาทในการกดดันทางการเมือง โดยก่อนหน้านี้ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่ม นปช. ได้มีบทบาทในการกดดันทางการเมืองที่มีบทบาทในทางการเมืองคู่ขนานไปกับพรรคเพื่อไทย และจากข้อสังเกตพบว่าการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ กลุ่ม นปช. ได้ส่งผลกระทบในเชิงลบกับ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคเพื่อไทยพอสมควร ทั้งนี้เนื่องจาก กลุ่ม นปช. ได้กลายเป็นเป้าหมายของฝ่ายตรงข้ามในการนำมาโจมตี พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ และพรรคเพื่อไทย ในประเด็น “เผาบ้านเผาเมือง”¹⁹⁴ และมีการปล่อยข่าวเรื่อง หาก พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ชนะการเลือกตั้งคนกรุงเทพมหานครจะได้ นายจตุพร พรหมพันธุ์ ซึ่งเป็นแกนนำคนสำคัญของกลุ่ม นปช. มาเป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งประเด็นนี้อาจส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียงของ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ¹⁹⁵

โดยสรุปแล้ว ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน (Interest & Pressure Group) ได้มีบทบาททางการเมืองในการเลือกตั้งอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะกลุ่มกดดันนั้น นอกจากจะมีบทบาทต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ

¹⁹³“เลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ปชป. ท่าจะอ่วม กลางกระแส ไม่เอาทั้งพรรคเผาเมือง-แมลงสาบ”, *มติชนสุดสัปดาห์* (22 กุมภาพันธ์ 2556) : 47.

¹⁹⁴“จู่ดี สลัดหนีเสื้อแดง หวังลบจุดอ่อนเผาเมือง”, *เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (27 กุมภาพันธ์ 2556) : 1.11.

¹⁹⁵“พท. ปิดดันตู่ นั่งรองผู้ว่าฯ กทม. สับหมัดมุก กุข่าวทำลายหวังสกัดจู่ดี”, *เดลินิวส์* (2 มีนาคม 2556) : 1,15.

กรุงเทพมหานครแล้ว ยังได้ส่งผลกระทบในด้านลบ ต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ด้วย

4. พรรคการเมือง

การสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคการเมือง ทั้งนี้เนื่องจาก พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 44¹⁹⁶ ว่าด้วยเรื่อง คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าจะต้องสังกัดพรรคการเมือง ดังนั้น ผู้สมัครจึงสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ทั้งในนามของ “ผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมือง” และในนามของ “ผู้สมัครอิสระ” ซึ่งไม่เหมือนกับการสมัครรับเลือกตั้งทั่วไปที่กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง โดยเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 101 (3) ที่กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ไว้ว่า

*“ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวนับถึงวันเลือกตั้ง ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 30 วันนับถึงวันเลือกตั้ง”*¹⁹⁷

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเปิดรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครระหว่างวันที่ 21 - 25 มกราคม พ.ศ. 2556 นั้น จึงมีผู้ให้ความสนใจในการลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวนมาก โดยมีผู้สมัครรวมทั้งสิ้น 25 คน¹⁹⁸ ในจำนวนนี้แยกเป็นผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองจำนวน 2 คน ได้แก่ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ หมายเลข 9 ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย และ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร หมายเลข 16 ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ ที่เหลือจำนวน 23 คน เป็นผู้สมัครอิสระ ที่ไม่ได้สังกัดพรรคการเมือง¹⁹⁹ โดยมีรายละเอียดของผู้สมัครรับเลือกตั้งแยกตามประเภทการสมัคร ตามตารางที่ 4.7 ดังต่อไปนี้

¹⁹⁶พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 44

¹⁹⁷รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 101

¹⁹⁸“25 ราย ชิงผู้ว่าฯ กทม.”, *ไทยโพสต์* (26 มกราคม 2556) : 3.

¹⁹⁹“ปิดรับผู้ว่าฯ กทม. ลงสมัคร 25 คน”, *เดลินิวส์* (26 มกราคม 2556) : 1,2,14.

ตารางที่ 4.7

สรุปจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ระหว่างวันที่ 21-25 มกราคม พ.ศ. 2556

ประเภทผู้สมัคร	จำนวน (คน)
- สังกัดพรรคการเมือง (พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย)	2
- ผู้สมัครอิสระ	23
รวมทั้งหมด	25

ที่มา: หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (26 มกราคม 2556) : 12,14.

กรุงเทพมหานครนั้น ถือว่าเป็นฐานเสียงที่สำคัญของพรรคการเมือง โดยเฉพาะพรรคประชาธิปัตย์นั้น มีฐานเสียงอยู่ในกรุงเทพมหานคร มากเป็นอันดับหนึ่งของพรรคการเมืองในปัจจุบัน ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ที่มีการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 นั้น จะพบว่า พรรคประชาธิปัตย์ เป็นพรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งมีจำนวน ส.ส. ในกรุงเทพมหานครมากที่สุด รวมทั้งหมด 23 คน โดยพรรคเพื่อไทยมีเพียง 10 คน²⁰⁰ เท่านั้น และหากพิจารณาจากการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจำนวน 9 ครั้งที่ผ่านมา โดยเริ่มจากครั้งแรกตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2518 จนถึงการเลือกตั้งครั้งล่าสุดคือ การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2552 จะพบว่าผู้สมัครที่เป็นตัวแทนจากพรรคประชาธิปัตย์ ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากที่สุด จำนวน 4 ครั้งจากการเลือกตั้งทั้งหมด 9 ครั้ง จึงถือว่าเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากที่สุดในบรรดาพรรคการเมืองด้วยกัน โดยมีรายละเอียดของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แล้วได้รับเลือกจากประชาชนในช่วงเวลาที่ผ่านมาตามตารางที่ 4.8 ดังต่อไปนี้

²⁰⁰“ปชป.กวาด กทม. 23 ที่นั่ง-เพื่อไทย 10 ที่นั่ง”, *กรุงเทพธุรกิจ* (4 กรกฎาคม 2554) :

ตารางที่ 4.8

พรรคการเมืองที่ได้รับชัยชนะในการส่งผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จากจำนวนการเลือกตั้ง 9 ครั้ง

พรรคการเมือง	วันที่เลือกตั้ง	ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง
พรรคประชาธิปัตย์ (1)	10 ส.ค. 2518	นายธรรมนูญ เทียนเงิน
พรรคพลังธรรม	7 ม.ค. 2533	พล.ต.จำลอง ศรีเมือง
พรรคประชากรไทย	23 ก.ค. 2543	นายสมัคร สุนทรเวช
พรรคประชาธิปัตย์ (2)	29 ส.ค. 2547	นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน
พรรคประชาธิปัตย์ (3)	5 ต.ค. 2551	นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน
พรรคประชาธิปัตย์ (4)	11 ม.ค. 2552	ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร

ที่มา: หนังสือตำนานการสร้างกรุงเทพฯ เมืองฟ้าอมรของชาวสยาม (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2556), น. 379-382.

จากตารางที่ 4.8 จะเห็นได้ว่า พรรคประชาธิปัตย์นั้น เป็นพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแล้วได้รับความไว้วางใจจากประชาชน สามารถชนะการเลือกตั้งได้มากที่สุดจำนวน 4 ครั้ง จากการเลือกตั้งทั้งหมด 9 ครั้ง รองลงมาคือ พรรคพลังธรรม และพรรคประชากรไทย พรรคการเมืองละ 1 ครั้ง และจะสังเกตได้ว่า ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย ยังไม่เคยได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งสนามผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาก่อน ที่สำคัญคือ การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 3 ครั้ง หลังสุดนั้น พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งแล้วชนะการเลือกตั้งทั้ง 3 ครั้งติดต่อกัน ทั้งนี้เนื่องจากพรรคประชาธิปัตย์นั้น เป็นพรรคการเมืองที่มีฐานเสียงในกรุงเทพมหานครค่อนข้างดี และยังเป็นพรรคการเมืองที่ต้องถือว่ามีฐานเสียงจากคนชั้นกลาง เป็นส่วนใหญ่ด้วย ประกอบกับปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมา คนชั้นกลางได้เป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้เรียกร้องทางการเมืองร่วมกับชนชั้น หรือกลุ่มอื่น ๆ มาโดยตลอด²⁰¹

²⁰¹ พัสนัย นุตาลัย, “การสื่อสารทางการเมืองของชนชั้นกลาง”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), น. 184.

การที่กรุงเทพมหานครมีความสำคัญเช่นนี้ พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจึงทุ่มเทสรรพกำลัง ทั้งกำลังคน และกำลังทรัพย์เป็นอันมาก สำหรับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 เพื่อให้ผู้สมัครที่สังกัดพรรคของตนได้คะแนนเสียงจากประชาชนในกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเรื่องที่พรรคการเมืองให้ความสำคัญโดยเฉพาะพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย ทั้ง ๆ ที่หากคิดคำนวณจาก ผลประโยชน์ค่าตอบแทนที่ออกมาในรูปของเงินเดือน จากตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ก็เพียงเดือนละ 110,120 บาท รวมตลอดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 4 ปีของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จะได้ค่าตอบแทนประมาณ 5.28 ล้านบาท เท่านั้น แต่ค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมากกว่าเงินเดือนของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหลายเท่าตัว โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ให้ใช้จ่ายในครั้งนี้ได้ไม่เกิน 49 ล้านบาท จึงเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันมากระหว่างเงินเดือนที่ได้รับกับงบประมาณการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งตามรายละเอียดที่ได้อธิบายไปแล้วในหัวข้อ “ปัจจัยด้านโครงสร้างทางการเมือง” นอกจากนี้ หากพรรคการเมืองใดสามารถส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแล้วได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ย่อมส่งผลถึงการเมืองระดับชาติด้วย ดังนั้น จะเห็นได้ว่า พรรคการเมืองกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และการเลือกตั้งทั่วไปนั้น มีความเชื่อมโยงกันอยู่อย่างยากที่จะแยกออกจากกันได้ในระบบพรรคการเมืองของประเทศไทย

ข้อดีของความเป็นประชาธิปไตยในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครก็คือ การที่กฎหมายไม่ได้จำกัดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดแต่พรรคการเมืองเท่านั้น ซึ่งต่างจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกตั้งทั่วไป ในการเลือกตั้งครั้งนี้จึงมีผู้สมัครอิสระเป็นจำนวนมากมาลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ที่ไม่ต้องการเลือกผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมือง ได้เลือกผู้สมัครอิสระที่ตนชื่นชอบนโยบาย แต่ในความเป็นจริงแล้วโอกาสที่ผู้สมัครอิสระจะได้รับการเลือกตั้งนั้น มีโอกาสน้อยมาก ถ้าไม่มีคุณสมบัติโดดเด่นจริง ๆ เหมือนเช่น พล.ต.จำลอง ศรีเมือง อดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2 สมัยติดต่อกัน²⁰² ซึ่งมีผลการดำเนินงานที่เด่นกว่าผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในยุคหลัง ๆ มาก²⁰³ และหากย้อนกลับไปดูสถิติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น

²⁰²ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, “จำลองชนะการเลือกตั้งขาดลอย เป็นผู้ว่าฯ กทม. อีกสมัย”, *กาลานุกรมสยามประเทศไทย 2485-2554*, (กรุงเทพมหานคร: โพลتبู้กส์, 2555), น. 214.

²⁰³จระพงษ์ เต็มเปี่ยม, “ยุคผู้ว่าฯ กทม. จำลอง ศรีเมือง”, *แนวหน้า* (25 มกราคม 2556) : 2.

มีการเลือกตั้งครั้งแรกใน ปี พ.ศ. 2518 สืบเนื่องจากการประกาศใช้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518²⁰⁴ ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 ซึ่งกำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นทบวงการเมือง มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มาจากการเลือกตั้ง และมีรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 คน ซึ่งในปัจจุบันมาจากการแต่งตั้ง โดยอยู่ในตำแหน่งตามวาระ 4 ปี ซึ่งก่อนหน้านี้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นข้าราชการการเมืองที่มาจากการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา จนถึงก่อนมีการเลือกตั้งในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 กรุงเทพมหานครมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการมาแล้วทั้งหมด 9 ครั้ง โดยมีผลการเลือกตั้งตามตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.9

จำนวนผู้สมัครจากพรรคการเมือง และผู้สมัครอิสระ ที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจาก 9 ครั้งที่ผ่านมามี²⁰⁵

ครั้งที่	วันที่เลือกตั้ง	ผู้ชนะสังกัดพรรค/อิสระ	ผู้ได้รับการเลือกตั้ง	คะแนน	ผู้ใช้สิทธิ (ร้อยละ)
1	10 ส.ค. 2518	พรรคประชาธิปัตย์	นายธรรมบุญ เทียนเงิน	99,247	13.86
2	18 ก.ค. 2528	อิสระ (กลุ่มรวมพลัง)	พล.ต.จำลอง ศรีเมือง	408,237	34.65
3	7 ม.ค. 2533	พรรคพลังธรรม	พล.ต.จำลอง ศรีเมือง	703,672	35.85
4	19 เม.ย. 2535	อิสระ	ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	363,668	23.02
5	2 มิ.ย. 2539	อิสระ (กลุ่มมดงาน)	ดร.พิจิตร รัตกุล	768,994	43.53
6	23 ก.ค. 2543	พรรคประชากรไทย	นายสมัคร สุนทรเวช	1,016,096	58.87
7	29 ส.ค. 2547	พรรคประชาธิปัตย์	นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน	911,441	62.50
8	5 ต.ค. 2551	พรรคประชาธิปัตย์	นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน	991,018	54.18
9	11 ม.ค. 2552	พรรคประชาธิปัตย์	ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร	934,602	51.10

ที่มา: หนังสือพิมพ์มติชน (23 มกราคม 2556) : 11.

²⁰⁴พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518.

²⁰⁵“วิเคราะห์ศึกผู้ว่าฯ กทม. ไม่แจ่มจริง แพ้พรรค”, มติชน (11 มกราคม 2556) : 11.

จะเห็นได้ว่า ในจำนวนการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 9 ครั้ง ที่ผ่านมานั้น มีผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมืองได้รับชัยชนะทั้งหมด 6 ครั้ง และมีผู้สมัครอิสระได้รับชัยชนะจำนวน 3 ครั้ง คิดเป็นผู้สมัครสังกัดพรรคการเมืองได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสูงถึงร้อยละ 66.67 และมีผู้สมัครอิสระที่ไม่ได้สังกัดพรรคการเมือง ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเพียงร้อยละ 33.33 เท่านั้น จากผลการเลือกตั้ง 9 ครั้ง ที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ในการเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมาโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต้องการลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแล้ว ได้มีโอกาสลงสมัครในนามพรรคการเมือง ก็ยังมีความน่าจะเป็นที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งมากกว่าผู้สมัครอิสระ และหากวิเคราะห์ให้ลึกลงไปกว่านั้นอีกก็คือ ความน่าจะเป็นและโอกาสของผู้สมัครรับเลือกตั้งจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะสูงมากขึ้นไปอีก หากผู้สมัครท่านนั้น ได้มีโอกาสในการลงสมัครรับเลือกตั้งกับพรรคการเมืองที่กำลังได้รับความนิยมสูงจากการเลือกตั้งทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร

จากข้อสังเกตของผู้วิจัยที่ได้ทำการติดตามการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มาโดยตลอดนั้น มีข้อสังเกตว่า ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการเลือก “พรรคการเมือง” ก่อนเป็นอันดับแรก แล้วหลังจากนั้นจึงทำการพิจารณาไปที่คุณสมบัติของ “ตัวบุคคล” ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการสำรวจของสวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เกี่ยวกับการตัดสินใจว่าจะลงคะแนนเลือกตั้งให้กับผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมือง หรือผู้สมัครอิสระ โดยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน 50 เขตของกรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 1,392 คน ซึ่งทำการสำรวจระหว่างวันที่ 15-19 มกราคม พ.ศ. 2556 ในหัวข้อ “การเลือกตั้ง ผู้ว่าฯ กทม. ในสายตาผู้มีสิทธิเลือกตั้ง”²⁰⁶ โดยมีการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่า “ผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองกับผู้สมัครอิสระ คนกรุงเทพฯ จะเลือกใคร” ผลการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.47 ตอบว่า “จะเลือกผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมือง” ทั้งนี้เนื่องจาก มีความชื่นชอบในตัวพรรคการเมืองที่ตนเองจะเลือก และเคยได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมือง นอกจากนี้ ยังระบุว่า พรรคการเมืองที่ตนเองจะเลือกมีทีมงานคอยให้ความช่วยเหลือ และดูแลมีแต้มต่อที่ดีกว่าผู้สมัครที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามอิสระ ในขณะที่ร้อยละ 40.08 จะเลือกผู้สมัครอิสระ เพราะดูที่ตัวบุคคล การทำงานมีแนวคิดเป็นอิสระ ไม่ต้องขึ้นอยู่กับพรรคการเมือง ในขณะที่ร้อยละ

²⁰⁶ “การเลือกตั้ง ผู้ว่าฯ กทม. ในสายตาผู้มีสิทธิเลือกตั้ง”, สยามรัฐ (21 มกราคม 2556) : 7.

3.45 ตอบว่ายังไม่แน่ใจว่าจะเลือกใคร²⁰⁷ ซึ่งมีรายละเอียดของการสำรวจตามตารางที่ 4.10 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10

การตัดสินใจเลือกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครระหว่างผู้สมัคร
ที่สังกัดพรรคการเมืองกับผู้สมัครอิสระ²⁰⁸

ความต้องการเลือกผู้ว่าฯ ของคน กทม.	ร้อยละ
- เลือกผู้สมัคร : สังกัดพรรคการเมือง	56.47
- เลือกผู้สมัคร : อิสระ	40.08
- ยังไม่แน่ใจ	3.45

ที่มา: หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ (21 มกราคม 2556) : 16,13.

จากผลการสำรวจในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมือง นั้น มีโอกาสที่จะได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มากกว่าผู้สมัครอิสระ ทั้งนี้ หากวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ได้มีการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองมากกว่า ตัวบุคคล โดยระบุว่า มีความชื่นชอบในตัวพรรคการเมืองที่ตนเองจะเลือกนั้น แสดงให้เห็นว่า พรรคการเมืองสามารถทำให้ประชาชนมีความผูกพันกับพรรคการเมืองได้ ซึ่งความน่าสนใจของผลการสำรวจในครั้งนี้คือ พรรคการเมืองที่อยู่ในใจของกลุ่มตัวอย่างที่สวนดุสิตโพลได้ทำการสำรวจมาคือ พรรคการเมืองใด นอกจากนี้การที่พรรคการเมืองเคยให้ความช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการเลือกผู้สมัครจากพรรคการเมือง ในขณะเดียวกัน จากข้อสังเกตพบว่า ผู้สมัครอิสระนั้น จะไม่ค่อยมีความผูกพันกับประชาชนเหมือนกับระบบพรรคการเมือง ที่จะมีการให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ฐานคะแนนเสียงของตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงเป็นส่วนหนึ่งของเหตุผลที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมืองมีโอกาที่จะชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ โดยสามารถศึกษาย้อนหลังได้จากสถิติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จากตารางที่ 4.9 “จำนวนผู้สมัครจากพรรคการเมือง และผู้สมัครอิสระ ที่ได้รับชัยชนะในการ

²⁰⁷“ปชป.-พท. ชิงดำ โพลเผยคนกรุงมุ่งเลือกพรรค”, *คม ชัด ลึก* (21 มกราคม 2556) : 1,13.

²⁰⁸“โพลชี้คนกรุงส่วนใหญ่เล็งเลือกผู้ว่าฯ สังกัดพรรค”, *กรุงเทพธุรกิจ* (21 มกราคม 2556) : 16,13.

เลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจาก 9 ครั้งที่ผ่านมา” ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลการสำรวจของสวนดุสิตโพลนั้น สอดคล้องกับผลการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจริงจากการเลือกตั้งที่ผ่านมา โดยผู้สมัครที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมืองนั้น มีสถิติชนะการเลือกตั้งมากกว่าผู้สมัครอิสระ ซึ่งได้รับชัยชนะการเลือกตั้งรวม 6 ครั้ง จากที่มีการเลือกตั้งทั้งหมด 9 ครั้ง และอีกสาเหตุหนึ่งที่มีความเป็นไปได้ที่ทำให้คนกรุงเทพมหานครสนใจเลือกผู้ว่าราชการที่สังกัดพรรคการเมืองในครั้งนี้นั้น เพราะอาจจะคิดว่าผู้สมัครทั้ง 2 คน มีพรรคการเมืองให้การสนับสนุน ดังนั้น พรรคการเมืองที่ส่งลงสมัครรับเลือกตั้งจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตัวผู้สมัครด้วย และโอกาสของ “นโยบาย” ที่ได้ทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งไว้ ก็น่าจะนำไปปฏิบัติ (Policy Implementation) ให้ประสบความสำเร็จได้มากกว่าผู้สมัครอิสระ²⁰⁹

แสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่แล้วในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ประชาชนจะทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบก่อนว่า ระหว่างพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งด้วยกัน จะเลือกพรรคการเมืองใด แล้วจึงมาพิจารณาคุณสมบัติของตัวบุคคลที่พรรคการเมืองนั้นส่งลงสมัครรับเลือกตั้ง ดังนั้น ผู้สมัครอิสระ ก็จะได้รับ ความสนใจในการพิจารณาต่อจากตัวผู้สมัครที่พรรคการเมืองส่งลงสมัครรับเลือกตั้ง และในขณะเดียวกัน หากพรรคการเมืองใดกำลังมีกระแสความนิยมที่ดีในกรุงเทพมหานคร ในขณะที่กำลังมีการจัดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แล้วพรรคการเมืองนั้นมีการส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง โอกาสของผู้สมัครท่านนั้นที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งยังมีสูงมากขึ้นด้วย แต่ก็มีข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่งคือ ประชาชนในกรุงเทพมหานครนั้น มักเลือกคนที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ “พ่อเมือง” หรือเป็นผู้ว่าราชการ ที่อยู่คนละพรรคกันกับพรรคการเมืองที่จัดตั้งรัฐบาล หรือเป็นพรรคการเมืองที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกัน ทั้งนี้คาดว่ามิวัตุประสงค์เพื่อต้องการให้เกิดการตรวจสอบ และถ่วงดุลอำนาจ (checks & balances) ซึ่งกันและกัน และในอดีตที่ผ่านมา การต่อสู้ของการเมืองระดับชาติก็คือ พรรคประชาธิปไตย ย่อมไม่ต้องการให้ พรรคไทยรักไทย ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เข้ายึดกรุงเทพมหานครได้ เพราะการเมืองแบบไทย ๆ นั้น ประวัติศาสตร์บ่งชี้ว่า กรุงเทพมหานคร คือเสาหลักคอยค้ำยันให้รัฐบาลสามารถบริหารประเทศได้ โดยเฉพาะ “นายกรัฐมนตรี” จะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนในกรุงเทพมหานคร²¹⁰

²⁰⁹“ผู้ว่าฯ สังกัดพรรค”, *มติชน* (22 มกราคม 2556) : 2.

²¹⁰ชมนพูนุท สุขศรีมั่งมี, “การศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของนายสมัคร สุนทรเวช กับ นางสุदारัตน์ เกยุราพันธุ์ ปีพ.ศ.2543”, (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), น. 73.

ดังนั้น ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งที่ 10 ที่จะมีการเลือกตั้งในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 นั้น ความน่าจะเป็น หรือแนวโน้มของผู้สมัครที่จะได้รับการเลือกตั้งนั้น น่าจะเป็นผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองมากกว่าผู้สมัครอิสระ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองนั้นได้เปรียบผู้สมัครอิสระหลายประการด้วยกัน เช่น เงินทุนที่ใช้สำหรับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากพรรคการเมืองจะได้รับเงินบริจาคจากสมาชิกพรรคด้วย จึงสามารถนำเงินมาช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งได้มากกว่าผู้สมัครอิสระ และถึงแม้ว่า ในการเลือกตั้งครั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้อนุญาตให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้งบประมาณในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้ไม่เกิน 49 ล้านบาทก็จริง แต่สำหรับผู้สมัครอิสระนั้น ถือเป็นเรื่องยากที่จะสามารถหาเงินในจำนวนมาก ๆ มาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้ จึงมีความเสียเปรียบผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมือง

นอกจากนั้นพรรคการเมือง จะมีฐานเสียงของตนเองอยู่แล้ว และพรรคการเมืองก็ยังมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (ส.ก.) และสมาชิกสภาเขต (ส.ข.) ที่สังกัดในพรรคการเมืองนั้น ๆ โดยทำหน้าที่คอยช่วยเหลือในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วย ซึ่งปกติแล้ว ทั้ง ส.ก. และ ส.ข. จะทำงานอยู่ในพื้นที่และใกล้ชิดกับประชาชนที่เป็นฐานเสียงของพรรคอยู่แล้ว ดังนั้น ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ทั้ง ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคประชาธิปัตย์ และ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย จึงมีความได้เปรียบผู้สมัครอิสระอย่างมาก โดยสามารถดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 4.11 ซึ่งแสดงจำนวน ส.ส. ส.ก. และ ส.ข. ที่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ที่มีอยู่ในช่วงเวลาของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ไว้ดังนี้

ตารางที่ 4.11

จำนวน ส.ส. ส.ก. และ ส.ข. ที่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย²¹¹

ในช่วงเวลาของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556

สังกัดพรรค / อิสระ	จำนวน ส.ส. กทม.	จำนวน ส.ก.	จำนวน ส.ข.
- พรรคประชาธิปัตย์	23	45	210
- พรรคเพื่อไทย	10	15	39
- ผู้สมัครอิสระ	-	1	7
รวมทั้งหมด	33	61	256

จากตารางที่ 4.11 จะเห็นได้ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีพรรคการเมืองส่งสมัครรับเลือกตั้งนั้น จะได้เปรียบผู้สมัครอิสระ ในเรื่องของการมีผู้ช่วยในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะพรรคการเมืองที่ยังมีจำนวน ส.ส. ส.ก. และ ส.ข. ที่มากกว่าพรรคคู่แข่งด้วยแล้ว ก็ยังมีความได้เปรียบในการมีผู้ช่วยทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ดังนั้น จะเห็นได้ชัดเจนว่าโอกาสของผู้สมัครรับเลือกตั้งอิสระที่จะได้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ไม่สังกัดพรรคการเมืองนั้นมีโอกาสน้อยมาก และหากมีการวิเคราะห์ให้ลึกลงไปมากกว่านั้นก็คือ ในเรื่องของจำนวนเงินที่ กกต. อนุญาตให้ใช้สำหรับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในแต่ละครั้งนั้น พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วมากขึ้นทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และจากการวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคตแล้วก็จะมากขึ้นไปอีก เพราะ กกต. ได้ใช้หลักการคำนวณจากค่าครองชีพของประชาชนที่สูงขึ้นมาประกอบในการกำหนดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งด้วย โดยสามารถดูรายละเอียดประกอบได้จากตารางที่ 4.3 ในเรื่องสถิติของงบประมาณที่ กกต. ได้ประกาศให้ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งแต่ละครั้ง ซึ่งพบว่าโดยเฉลี่ย มีการอนุญาตให้ใช้งบประมาณในการรณรงค์หาเสียงมากขึ้นแทบทุกครั้งจากการเลือกตั้ง 9 ครั้งที่ผ่านมา และจากการสังเกตจำนวนป้ายการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองตามที่ต่าง ๆ จะมีมากกว่าผู้สมัครอิสระ ทั้งนี้เนื่องจากพรรคการเมืองมีงบประมาณสนับสนุนได้มากกว่า มีความพร้อมในเรื่องของบุคลากร และด้านอื่น ๆ มากกว่าผู้สมัครอิสระ

²¹¹“เลือกตั้งเมืองกรุง ไม่พลิกโผ ปชป. ถล่ม พท. 23-10”, *พิมพ์ไทย* (5 กรกฎาคม 2554) : 3.

แต่การที่ประชาชนจะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครที่สังกัดเฉพาะ “พรรคการเมือง” ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ก็ถือว่าไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป เพราะมีตัวอย่างให้เห็นแล้วในอดีต ที่ประชาชนในกรุงเทพมหานครได้เลือก “ผู้สมัครอิสระ” มาเป็นผู้ว่าราชการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ “บริบททางการเมือง” ของช่วงเวลานั้น ๆ ด้วย โดย รวงทอง พุกษะวัน ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของผู้เลือกตั้ง ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร”²¹² เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 โดยได้ทำการศึกษากลุ่มประชากรตัวอย่างที่ออกไปลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งในเขตพญาไท ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนั้น นายพิจิตต รัตตกุล ผู้สมัครอิสระ (กลุ่มมดงาน) เป็นผู้ชนะการเลือกตั้ง โดยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจว่า สถานการณ์ทางการเมืองในช่วงเวลานั้น ๆ มีส่วนสร้างให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบต่อคะแนนนิยมของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ และสามารถส่งผลกระทบต่อคนกรุงเทพมหานครให้หันมาให้ความสำคัญกับ “ตัวบุคคล” มากกว่า “ระบบพรรคการเมือง” ได้ ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายต่อระบบพรรคการเมืองในระดับชาติ เมื่อมีผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ไม่สังกัดพรรคการเมือง และผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้มีชื่อเสียง มีความรู้ความสามารถ เท่าเทียมกับผู้สมัครอื่น ๆ ประชาชนจึงหันมาให้ความนิยมต่อผู้สมัครอิสระได้เช่นเดียวกัน ซึ่งในกรณีนี้ สืบเนื่องมาจากประชาชนเบื่อหน่ายทางการเมือง อันเนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น เมื่อผู้สมัครที่เคยเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาก่อนคือ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง และ ร.อ.กฤษฏา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา สังกัดและมีพรรคการเมืองสนับสนุน กล่าวคือ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ลงสมัครรับเลือกตั้งในนาม พรรคพลังธรรม และถึงแม้ ร.อ.กฤษฏา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา จะลงสมัครแบบอิสระก็จริงอยู่ แต่ได้รับการสนับสนุนอย่างเปิดเผยจากพรรคประชากรไทย ประชาชนซึ่งเบื่อหน่ายพรรคการเมืองอยู่แล้วในขณะนั้น จึงไม่ต้องการเลือกบุคคลทั้งสองอีกครั้งหนึ่ง ส่งผลให้ นายพิจิตต รัตตกุล ชนะการเลือกตั้งได้เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งก็ถือว่าเป็น “เสน่ห์” หรือ “สีสัน” ของสนามการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครด้วยเช่นเดียวกัน

สำหรับเหตุผลในการเลือกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างตัวแปร ที่เป็น “พรรคการเมือง” และ “ผู้สมัครอิสระ” นั้น ก็มีเหตุผลที่แตกต่างกันไปซึ่งส่วนใหญ่แล้วก็จะขึ้นอยู่กับบริบททางการเมืองในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง และคุณสมบัติในตัวของผู้สมัครด้วย ตัวอย่างเช่นกรณีของ นายสมัคร สุนทรเวช ที่ชนะในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่

²¹² รวงทอง พุกษะวัน, “ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของผู้เลือกตั้ง ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร”, (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), น. 111-112.

23 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 ด้วยผลคะแนนการเลือกตั้งเกินหนึ่งล้านคะแนน²¹³ เป็นคนแรกในประวัติศาสตร์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยที่นายสมัคร สุนทรเวช ลงสมัครรับการเลือกตั้งในนามของพรรคประชากรไทย แต่การศึกษาของ ชมพูนุท สุขศรีมั่งมี ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของนายสมัคร สุนทรเวช กับนางสุดารัตน์ เกตุราพันธ์ ปี พ.ศ. 2543”²¹⁴ นั้น กลับพบว่า การที่นายสมัคร สุนทรเวช เจ้าของคำขวัญที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่เป็น “วลี” สั้น ๆ แต่ได้ใจความว่า “ถ้าจะใช้ผมก็เลือกผม”²¹⁵ ชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้นั้น พบว่ามี 2 ปัจจัยหลักด้วยกัน คือ (1) เป็นเพราะปัจจัยภายใน คือ เลือกเพราะเป็นตัวตนของ “นายสมัคร สุนทรเวช” โดยมีความชื่นชอบ และเห็นว่า นายสมัคร สุนทรเวช เหมาะกับตำแหน่งนี้มากที่สุด (2) เป็นเพราะปัจจัยภายนอกตัวนายสมัคร สุนทรเวช คือที่เลือก นายสมัคร สุนทรเวช เพราะไม่ต้องการให้ผู้สมัครท่านอื่นได้รับการเลือกตั้ง ไม่ใช่เพราะตัวนายสมัคร ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่ผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในนาม “พรรคการเมือง” แล้วชนะการเลือกตั้ง แต่ปรากฏว่าปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้สมัครชนะการเลือกตั้ง กลับกลายเป็นว่าประชาชนเลือกเพราะเหตุผลอื่นที่ไม่ใช่เพราะสังกัดพรรคการเมือง เช่น เลือกเพราะ “คุณสมบัติของผู้สมัคร” ที่เด่นกว่า “พรรคการเมือง” ที่ผู้สมัครสังกัดอยู่ จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ไม่มีสูตรสำเร็จที่แน่นอนว่า การที่ผู้สมัครจะชนะการเลือกตั้งได้นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ “พรรคการเมือง” และก็ได้ขึ้นอยู่กับตัว “ผู้สมัครอิสระ” เสมอไป ในบางครั้งตัวผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองมีความโดดเด่น แต่ประชาชนกลับไม่ชื่นชอบพรรคการเมืองต้นสังกัดก็มีด้วยเช่นเดียวกัน จึงส่งผลให้ผู้สมัครท่านนั้นไม่สามารถทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งแล้วชนะการเลือกตั้งได้ ทั้ง ๆ ที่มี “นโยบาย” ที่ดีมานำเสนอต่อประชาชน

²¹³“เท้านคะแนน สมัครลิว ชนะถล่มหลาย”, *ไทยรัฐ* (24 กรกฎาคม 2543) : 1,10,16.

²¹⁴ชมพูนุท สุขศรีมั่งมี, “การศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของนายสมัคร สุนทรเวช กับ นางสุดารัตน์ เกตุราพันธ์ ปี พ.ศ. 2543”, น. 223.

²¹⁵“พีเวอร์ สมัคร วัดดีกรี ถ้าจะใช้ผมก็เลือกผม”, *กรุงเทพธุรกิจ* (26 มิถุนายน 2543) : 3.

สำหรับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 นั้น บริบททางการเมืองถือว่าไม่เหมือนกับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 และวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 และเมื่อได้วิเคราะห์แล้วถือว่าเป็นการเลือกตั้งที่ทั้ง 2 พรรคการเมือง ซึ่งเป็นคู่แข่งกันคือ พรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย จะยอมแพ้กันไม่ได้อีกด้วย ทั้งนี้ เนื่องจาก เป็นการเลือกตั้งที่มีเรื่องเกี่ยวกับศักดิ์ศรีของทั้ง 2 พรรคการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้น ในเมื่อทั้ง 2 พรรคการเมืองทำการแข่งขันกันอย่างเต็มที่แล้ว ก็เป็นการยากที่ผู้สมัครอิสระที่ไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองจะสอดแทรกเข้ามาเป็นผู้ชนะเหมือนในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งมีผู้สมัครอิสระชนะการเลือกตั้งเพียง 3 ครั้ง จากการเลือกตั้ง 9 ครั้ง และหากผู้สมัครอิสระคนใดไม่โดดเด่นจริง ก็ยังเป็นการยากที่จะได้รับชัยชนะ เว้นแต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดมีวัตถุประสงค์ในการลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้ เพื่อต้องการเปิดตัวให้เป็นที่รู้จักของประชาชน แล้วพอถึงเวลาที่จะมีการเปิดรับสมัครตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) กรุงเทพมหานคร ก็จะได้ทำการลงสมัครรับเลือกตั้งในอนาคต

จากการติดตามสื่อมวลชนที่มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งนี้ พบว่า สื่อมวลชนส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ได้มีการนำเสนอไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้ที่มีโอกาสชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ จะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมือง เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะสื่อมวลชนจากหนังสือพิมพ์นั้น ได้แสดงให้เห็นว่าผู้สมัครที่สังกัด “พรรคการเมือง” เป็นผู้สมัครที่มีโอกาสชนะการเลือกตั้งสูง โดยหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ได้มีการนำเสนอไว้ ดังนี้ หนังสือพิมพ์แนวหน้าได้นำเสนอว่า

“ผลสำรวจความเห็นของชาวกรุงเทพมหานครครั้งล่าสุดของสำนักวิจัยดุสิตโพล ชี้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะเลือกผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองมากกว่าผู้สมัครอิสระ หากเป็นเช่นนั้นเท่ากับชี้ว่า ถึงที่สุดแล้วการแข่งขันชิงเก้าอี้ผู้ว่ากรุงเทพมหานครครั้งนี้ น่าจะเป็นการชิงชัยกันระหว่างตัวแทนจากพรรคใหญ่เพียงสองพรรคคือ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร อดีตผู้ว่ากรุงเทพมหานครจากพรรคประชาธิปัตย์ในฐานะแชมป์เก่า กับ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จากพรรคเพื่อไทย ในฐานะผู้ท้าชิง”²¹⁶

²¹⁶“สเปคผู้ว่าฯ กทม. ที่คนกรุงต้องการ”, แนวหน้า (22 มกราคม 2556) : 3.

หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจได้นำเสนอว่า

“ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ตัวเต็งที่เป็นคู่แข่งจริง ๆ ไม่พ้นผู้สมัครจาก 2 พรรคใหญ่ คนแรกเป็นแชมป์เก่า ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ คนที่สอง พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ อดีตรอง ผบ.ตร. และเลขาธิการ ป.ป.ส. ที่ลงทุนถอดเครื่องแบบลงสนามเลือกตั้งเป็นครั้งแรกในนามพรรคเพื่อไทย”²¹⁷

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้นำเสนอว่า

“สำหรับผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองมี 2 คนที่โดดเด่นเสมอกันคือ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร หมายเลข 16 จากพรรคประชาธิปัตย์ กับ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ หมายเลข 9 จากพรรคเพื่อไทย ส่วน ผู้สมัครอิสระมีอยู่ 3 คน ที่ปรากฏชื่อผ่านสื่อคือ พล.ต.อ. เสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวส นายโฆสิต สุวินิจจิต และนายสุหนุท สยามวาลา”²¹⁸

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ได้นำเสนอว่า

“ช่วงเวลาที่ผ่านมามีเหมือนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมืองจะมี “แนวโน้ม” ที่จะได้รับชัยชนะมากกว่าผู้สมัครที่สังกัดอิสระ โดยเฉพาะจาก 2 พรรคการเมืองใหญ่ อย่างพรรคเพื่อไทย ที่ส่ง พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ กับพรรคประชาธิปัตย์ ที่ส่ง ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร อดีตผู้ว่า กทม. ลงป้องกันแชมป์อีกสมัย”²¹⁹

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมือง ทั้ง 2 พรรค เป็นผู้สมัครที่สื่อมวลชนได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก และในทางกลับกัน การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ตัวพรรคการเมืองเองก็ให้ความสำคัญกับสื่อมวลชนอย่างมากเช่นกัน เพราะสื่อมวลชนสามารถเป็นช่องทางในการสื่อสารกับผู้เลือกตั้งได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นไปตามผลการศึกษาของ ภาคกุล ศิริพยัคฆ์ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร” เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2533 ซึ่งการเลือกตั้งในครั้งนั้น พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ผู้สมัครจากพรรคพลังธรรม เป็นผู้ชนะการเลือกตั้ง โดยผลการศึกษา สามารถยืนยันหรือสรุปได้ว่า ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ

²¹⁷ สมชาย สกกุลอื้อ, “ศึกชิงผู้ว่าฯ กทม.”, ฐานเศรษฐกิจ (31 มกราคม 2556) : 12.

²¹⁸ “เหตุที่ต้องเลือกผู้ว่าฯ กทม. สังกัดพรรค”, ไทยรัฐ (11 กุมภาพันธ์ 2556) : 5.

²¹⁹ “เลือกตั้งผู้ว่า กทม. การเมืองเชิงซ้อน บทพิสูจน์ความนิยม รัฐบาล-ฝ่ายค้าน”, เดลินิวส์ (17 กุมภาพันธ์ 2556) : 3.

กรุงเทพมหานครครั้งนั้น พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งล้วนเล็งเห็นว่า “สื่อมวลชน” มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ “แพ้-ชนะ” ในการเลือกตั้งของพรรคการเมือง²²⁰

อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ถึงแม้จะเป็นการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตามที่กล่าวไปแล้ว แต่ก็ยังเป็นที่น่าติดตามว่า สองผู้สมัครจากพรรคการเมืองใหญ่ จะแข่งขันกันอย่างดุเดือดรุนแรงชนิดแพ้กันไม่ได้ เพราะผลการเลือกตั้งจะส่งผลกระทบต่อการเมืองในระดับชาติไม่น้อยเช่นกัน โดยผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร จะต้องรักษาตำแหน่ง และฐานที่มั่นของตัวเองไว้ให้ได้ ในขณะที่ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ นั้นจะต้องพยายามเข้าไปบริหารงานในศาลาว่าการกรุงเทพมหานครให้ได้เช่นเดียวกัน และหากพิจารณาจากผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเมื่อปี พ.ศ. 2552²²¹ นั้น จะพบว่า ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนน 934,602 คะแนน ได้รับชัยชนะเหนือนายยุรนันท์ ภมรมนตรี จากพรรคเพื่อไทย ซึ่งได้ 611,669 คะแนน ส่วนผู้สมัครอันดับ 3 ม.ล.ณัฐสุภรณ์ เทวกุล ได้ 334,846 อันดับ 4 นายแก้วสรร อติโพธิ ได้ 144,779 คะแนน จึงส่งผลให้ ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร ได้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งที่ผ่านมา

ประเด็นที่น่าติดตามในการเลือกตั้งครั้งนี้ก็อย่างหนึ่งคือ การชุกชุมศาสตร์ “ไร้รอยต่อ”²²² ของ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย ที่ถูกฝ่ายตรงข้ามโจมตีว่าเป็นการใช้ความได้เปรียบในฐานะที่เป็นพรรครัฐบาล โดย พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ และพรรคเพื่อไทย ได้ให้เหตุผลว่า เพื่อจะทำให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสามารถประสานงานกับรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะสามารถใช้คำขวัญนี้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้ “ในเชิงบวก” หรือไม่ อย่างไรก็ตาม หากผลการเลือกตั้งปรากฏว่า พรรคประชาธิปัตย์ โดย ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ซึ่งมีฐานเสียงในกรุงเทพมหานครเป็นชนชั้นกลางจำนวนมาก และ

²²⁰ ภคกุล ศิริพยัคฆ์, “การใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมือง ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), น. 163.

²²¹ “เจาะผลคะแนนชิงดำ พท.-ปชป. คึกซิงผู้ว่าฯ กทม. 17 เขตระอุ ชี้ขาด สุขุมพันธุ์ - พงศพัศ”, *มติชน* (17 มกราคม 2556) : 11.

²²² “หาเสียงชิงผู้ว่าฯ กทม. พท. ยื่นสูตรเก่า ปชป. ย้ำมุขเดิม”, *มติชน* (24 กุมภาพันธ์ 2556) : 3.

มีความเชื่อมั่นในฐานะเสียงเก่าที่เหนือกว่าพรรคเพื่อไทย²²³ ได้รับชัยชนะสามารถรักษาตำแหน่งของตัวเองไว้ได้ ในทางการเมืองก็จะถือว่า “ยังรักษาฐานที่มั่นเดิมไว้ได้” แต่หากพรรคเพื่อไทย โดย พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ก็ถือว่าได้รับความไว้วางใจจากชนชั้นกลางในกรุงเทพมหานครมากขึ้น²²⁴ และจะถือว่า พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ จะประสบความสำเร็จเป็นคนที่ 2 ที่เป็นบุคลากรของพรรคเพื่อไทย ต่อจาก นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ใช้เวลาเพียง 49 วัน²²⁵ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งกับพรรคเพื่อไทย แล้วชนะการเลือกตั้งได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทย โดยไม่เคยเข้าสู่สนามการเมืองมาก่อน และจากการติดตามข่าวสารทางการเมืองเรื่องการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น จะเห็นได้ว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้ชนชั้นกลางน่าจะมีความตื่นตัวทางการเมือง และมีบทบาททางการเมืองในการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากขึ้น และถือว่าจะเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการ แพ้ หรือ ชนะ ของผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทยได้ด้วย ซึ่ง “การสนับสนุนพรรคการเมือง” ของชนชั้นกลางนั้น ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จำลอง พรมสวัสดิ์ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางกับการเมืองในระบบประชาธิปไตย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ช่วงพุทธศักราช 2551-2553”²²⁶ ซึ่งมีข้อค้นพบว่า ชนชั้นกลางนั้น มีการสนับสนุนพรรคการเมืองมากขึ้นกว่าเดิม และมีการพิจารณาถึง “นโยบาย” ของพรรคการเมืองมากขึ้นด้วย ดังนั้น จะเห็นได้ว่า พรรคการเมืองนั้น เป็นกลุ่มอำนาจที่ทรงพลังในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากคนกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองที่มีผู้สมัครสังกัดอยู่คือ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย โดยทั้งสองพรรคการเมืองนี้ ต่างมีฐานคะแนนนิยมที่ใกล้เคียงกันในกรุงเทพมหานคร

²²³“รู้เขา - รู้เรา เลือกผู้ว่า กทม.”, *ไทยรัฐ* (10 มกราคม 2556) : 6.

²²⁴“เลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม. ชื่อนาคตการเมืองไทย?”, *ไทยโพสต์* (27 มกราคม 2556) :

2.

²²⁵สุลักษณ์ นูนปาน, *กระบี่แปรพรรณ ยิ่งลักษณ์ การเมือง นำ การเมือง*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, 2556), น. 8.

²²⁶จำลอง พรมสวัสดิ์, “พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางกับการเมืองในระบบประชาธิปไตย ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลช่วงพุทธศักราช 2551 - 2553”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์* (สื่อสารการเมือง) วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก, 2554), น. 193.

5. ที่ปรึกษามืออาชีพ

การทำหน้าที่ในบทบาทของการเป็นที่ปรึกษา เพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่เป็นมืออาชีพในด้านต่าง ๆ นั้น มีความสำคัญมาเป็นเวลานานแล้ว โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา และอีกหลายประเทศ กลุ่มคนเหล่านี้จะเข้ามาทำงานร่วมกับพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดสาร (Message) การสร้างภาพลักษณ์ (Image) และทำการสื่อสาร (Communicate) กับประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยที่ปรึกษาเหล่านี้จะมีความสำคัญเหนือกว่าผู้นำพรรค และเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดความเป็นไปในกระบวนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งบทบาทนี้จะปฏิบัติกันตั้งแต่ก่อนที่จะมีการประกาศตัวลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งนี้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นจะต้องแสวงหาทีมที่ปรึกษาที่มีความสามารถ มาช่วยในการขับเคลื่อนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยทำการคัดเลือกที่ปรึกษามาจากหลาย ๆ แหล่ง เช่นเดียวกันกับการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรของบริษัท²²⁷ โดยที่ปรึกษาในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมืออาชีพนั้น เป็นสิ่งจำเป็น ตามแนวโน้มของการเมืองยุคใหม่ ดังที่ Dennis W. Johnson ได้เสนอไว้ว่า

“การรณรงค์สมัยใหม่นั้น เต็มไปด้วยความซับซ้อนความชำนาญ และนวัตกรรมของเทคโนโลยี ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพเท่านั้น ที่จะสามารถดำเนินการให้บรรลุ ผลสำเร็จได้ มั่นหมดยุคของอาสาสมัคร หรือพวกมือสมัครเล่นทางการเมือง ที่จะมาทำการรณรงค์แล้ว”²²⁸

สำหรับการใช้บริการที่ปรึกษามืออาชีพ เพื่อช่วยทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในประเทศไทยนั้น ต้องถือว่าทั้งพรรคการเมือง และผู้สมัครที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามอิสระ จะยังไม่ค่อยมีการเปิดเผยในเรื่องการว่าจ้างที่ปรึกษามืออาชีพมาช่วยดำเนินการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอย่างเป็นทางการมากนัก โดยในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ที่ประชาชนในกรุงเทพมหานครได้ให้ความสนใจติดตามในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั้ง 2 คน คือ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ และ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย นั้น มีรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของที่ปรึกษามืออาชีพ ดังนี้

²²⁷Bruce I. Newman, *The Marketing of The President*, p. 55.

²²⁸Dennis W. Johnson, *No Place for Amateurs* (New York: Routledge, 2001),

สำหรับพรรคประชาธิปัตย์ที่ส่ง ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้นั้น ถือว่าเป็นพรรคการเมืองเก่าแก่ ที่มีบุคลากรทางการเมืองมีประสบการณ์สูงอยู่ในพรรคเป็นจำนวนมาก จึงไม่ได้มีการจ้างบุคลากรจากภายนอกมาเป็นที่ปรึกษาด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อทำการวางแผนในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร โดย องอาจ คล้ามไพบูลย์ ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของพรรคประชาธิปัตย์ ได้อธิบายถึงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ในครั้งนี้ไว้ว่า

“การวางแผนในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร นั้น ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของ ผู้อำนวยการศูนย์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของพรรคประชาธิปัตย์ จึงเป็นผู้รับผิดชอบด้วยตนเอง โดยจะเป็นผู้นัดประชุมใหญ่รวมทั้งหมด ทั้ง ส.ก. ส.ข. สาขาพรรค เพื่อบอกแนวทางในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ภาพรวมทั้งหมด และมีการประชุมกรรมการเพื่อแจกงานออกไป งานจะมีเป็นกลุ่ม ๆ แบ่งแยกออกตามพื้นที่ เพื่อทำการสื่อสารประชาสัมพันธ์ มีการกำหนดตารางเวลาการเดินทางหาเสียง มีทีมฝ่ายยุทธศาสตร์ และการที่มี ส.ก. ส.ข. จำนวนมาก สามารถทำงานได้ง่ายขึ้น เพราะเรามีคนทำงานมากขึ้น และเป็นคนทำงานที่มีศักยภาพ เพราะเขาอยู่ในพื้นที่ ถ้าเราไม่มีคนเหล่านี้ แล้วไปจ้างคนอื่นมาทำงานแทน ศักยภาพของเขาจะมีไม่เท่าคนของเรา จะติดป้ายที่ไหนหาเสียงที่ไหน ก็ไม่รู้ดีเท่าคนของเรา และในเรื่องของการกำหนดนโยบายนั้น ที่มาของนโยบาย ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร จะมีการกำหนดนโยบายด้วยตนเองด้วย ทั้งนี้เนื่องจากทำงานมาแล้ว 4 ปี จึงรู้ว่าควรจะทำอะไรให้กับคนกรุงเทพมหานคร และเวลาที่เรทำการรณรงค์หาเสียง เราต้องเลี่ยงการถูกวิพากษ์วิจารณ์ให้มากที่สุด แทนที่เราจะไปหาคะแนนเสียง กลับต้องคอยมานั่งแก้ตัว ดังนั้น การที่เราวางแผนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วยตนเองก็จะมีข้อดี นอกจากนี้เรายังมีทีมนโยบาย เขาก็จะทำหน้าที่ผลิตนโยบาย โดยมาจากการสำรวจตรวจสอบของประชาชน ว่าประชาชนต้องการอะไร”²²⁹

จากข้อสังเกต จะพบว่า องอาจ คล้ามไพบูลย์ ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์นั้น มีความมั่นใจในตัวบุคลากรที่พรรค

²²⁹ สัมภาษณ์, องอาจ คล้ามไพบูลย์, ผู้อำนวยการศูนย์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์, วันที่ 9 เมษายน 2556.

ประชาธิปไตยมีอยู่สูงมาก ทั้งนี้เนื่องจากเห็นว่า บุคลากรของพรรคประชาธิปัตย์นั้น ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครอยู่แล้วจึงชำนาญในพื้นที่มากกว่า และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังพบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มผู้บริหารจากพรรคการเมืองจะเป็นผู้ให้แนวนโยบายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพื่อนำไปปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ โดยพบว่ายุทธศาสตร์ที่พรรคประชาธิปัตย์นำมาใช้ คือ "การระดม ส.ส. ต่างจังหวัดเข้ามาช่วยในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง" ซึ่งพรรคเพื่อไทย ได้ใช้วิธีการเดียวกันนี้เช่นเดียวกัน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ (1) การเจาะรอยตะเข็บกรุงเทพมหานคร เช่น เขตดอนเมือง เขตบางพลัด เขตทวีวัฒนา ซึ่งมีทีม ส.ส. ภาคกลาง 26 คน ร่วมกับอดีตผู้สมัคร ส.ส. รวมถึงสมาชิกพรรคภาคกลาง ที่นำโดยนายอลงกรณ์ พลบุตร รองหัวหน้าพรรคภาคกลาง (2) กลยุทธ์กระชับชาวอีสานที่มีทะเบียนบ้านในกรุงเทพมหานครโดยมีนายอิสสระ สมชัย รองหัวหน้าพรรค เป็นผู้นำทีม ส.ส. อีสาน เจาะฐานเสียงชุมชนคนอีสานแต่ละพื้นที่ โดยทั้งหมดนี้ได้มีการนำมาเสริมกลยุทธ์เดิม และมีการรณรงค์อย่างเข้มข้นมากขึ้น คือการระดมบุคลากรสำคัญของพรรคที่ถือว่าเป็น "ศิษย์แมนคนสำคัญ"²³⁰ ที่จะสามารถเรียกคะแนนเสียงจากประชาชนได้ ให้มาร่วมรณรงค์ในพื้นที่สำคัญ ๆ เช่น นายกรณ์ จาติกวณิช นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ เป็นต้น สำหรับการรณรงค์หาเสียงตามห้างสรรพสินค้า กลุ่มคนชั้นกลาง วัยรุ่น หรือพื้นที่ที่มีฐานคะแนนเสียงของประชาธิปัตย์หนาแน่นนั้น จะมีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เข้ามาช่วยในการรณรงค์หาเสียงเพื่อเป็นการย้ำกระแสคะแนนนิยมของ พรรคประชาธิปัตย์ให้กับ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร โดยเฉพาะในช่วงใกล้วันเลือกตั้งนั้น จะเห็นว่า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้เป็นบุคคลที่มีบทบาทในการช่วยการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น และกลยุทธ์สุดท้ายก่อนวันเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ที่นำมาใช้ก็คือ "การเปิดตัวทีมงานผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ"²³¹ ซึ่งจะเข้ามาช่วยปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตนเองถนัดในแต่ละด้าน จำนวน 30 คน หากได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ ที่ส่ง ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้นั้น ได้เน้นไปที่ความรู้ความสามารถของบุคลากรในพรรคเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากพรรคประชาธิปัตย์นั้น เป็นพรรคเก่าแก่ที่มีบุคลากรทางการเมืองที่มีประสบการณ์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งจำนวนมาก จึงได้มี

²³⁰ ธีรพงษ์ คว้าสาย, "ปชป. ปรับทัพ สุขุมพันธุ์ ลู่ พงศพัศ", *คม ชัด ลึก*

(4 กุมภาพันธ์ 2556) : 3.

²³¹ "คุณชาย เปิด 30 ตัวช่วย ทำชน จู๊ด", *มติชน* (1 มีนาคม 2556) : 1,12.

การช่วยกันระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อวางแผนในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และช่วยกันนำแผนไปปฏิบัติ

สำหรับพรรคเพื่อไทยที่มีการส่ง พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครนั้น ไม่ได้มีการจ้างบุคลากรจากภายนอกพรรคมาเป็นที่ปรึกษาในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อทำการวางแผนในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ เช่นเดียวกัน จะมีก็เพียงแต่ได้นำนักวิชาการเข้ามาช่วยในกระบวนการจัดทำนโยบายเท่านั้น โดยนายภูมิธรรม เวชยชัย ซึ่งเป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครของพรรคเพื่อไทย ได้เปิดเผยว่าทางพรรคเพื่อไทยซึ่งมีบุคลากรทางการเมืองที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านได้ช่วยกันวางแผนในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้ โดยตัวนายภูมิธรรม เวชยชัย ในฐานะที่เป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลในเรื่องนี้ ซึ่งได้อธิบายถึงการวางแผนในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้ไว้ ดังนี้

“ในเรื่องการบริหารจัดการการเลือกตั้งนั้น พรรคเพื่อไทย มีการใช้บุคลากรภายในพรรคมาช่วยกันในการวางแผนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยท่านนายกยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นเหมือนผู้ดำเนินการจัดทีมเองด้วยซ้ำ เพียงแต่ในช่วงตอนต้นดูเหมือนว่าเรายังเลือกคนไม่ได้ แต่ว่าภายในพรรคเรามีการจัดทำนโยบายไว้แล้ว หรือแม้กระทั่งการกำหนดยุทธศาสตร์ “ไร้รอยต่อ” เป็นยุทธศาสตร์ของท่านนายกยิ่งลักษณ์ ท่านไปนั่งขบคิดดูเกี่ยวกับการทำงานของผู้นำ กทม. ควรจะทำงานให้มันเชื่อมต่อกัน จึงไปนั่งคิดก็เลยได้คำนี้มา ถ้าพูดถึงว่าพรรคเพื่อไทยเตรียมการมาดีหรือไม่ดี จะสะท้อนให้เห็นว่าพรรคเพื่อไทยเสนอเป็นยุทธศาสตร์และเกาะติดเรื่องยุทธศาสตร์แน่นอนตั้งแต่ต้น ในเรื่องของนโยบายเรามีทีมภายในพรรค ช่วยกันทำ เช่น มีผม (ภูมิธรรม เวชยชัย) คุณพงศ์เทพ เทพกาญจนา คุณจาตุรนต์ ฉายแสง เป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีทีมวิชาการเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ผมเชื่อว่าคนยอมรับพรรคเพื่อไทยซึ่งเป็นพัฒนาการมาจาก พรรคไทยรักไทย และพรรคพลังประชาชน ว่าเป็นพรรคการเมืองที่มีความโดดเด่นในเรื่องของการนำเสนอนโยบาย เป็นพรรคที่ใช้นโยบายเป็นพื้นฐานในการหาเสียง แล้วก็เป็นพรรคที่ปฏิบัติตามที่ได้หาเสียงไว้ให้ได้ ปรากฏเป็นจริง ซึ่งเป็นข้อเด่นของพรรคเพื่อไทย สำหรับ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ นั้น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้วยเช่นเดียวกัน”²³²

²³² สัมภาษณ์, ภูมิธรรม เวชยชัย, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พรรคเพื่อไทย, วันที่ 14 มีนาคม 2556.

จะเห็นได้ว่า ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ ทั้งพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ไม่ได้มีการใช้บริการของที่ปรึกษามืออาชีพ แต่จะใช้บุคลากรของพรรคตนเองเป็นหลัก ทั้งในเรื่องของการวางแผนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และการกำหนดนโยบาย ทั้งนี้ เนื่องจากทั้ง 2 พรรคการเมืองต่างก็มีบุคลากรที่มีประสบการณ์ทางการเมืองอยู่แล้วทั้ง 2 พรรค จึงสามารถคิดวางแผนได้ด้วยตนเอง นอกจากนั้น ในช่วงเวลาของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ก็จะมีบุคลากรของพรรคระดมกันไปช่วยเป็นที่มาหาเสียงด้วย ดังที่ อดิศักดิ์ อดิศักดิ์ ผู้อำนวยการศูนย์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์ ได้กล่าวไว้ในขณะที่จะต้องมีการปรับกลยุทธ์ระหว่างมีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งว่า “ส่วนที่จะต้องเพิ่มเติมเข้ามาคือแผนการและกำลังคนของพรรค ไม่ว่าจะเป็น ส.ส. ภาคกลางเหนือ อีสาน และได้ ก็จะระดมกันเข้ามาช่วยในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกับ ส.ส. กทม. ส.ก. และ ส.ข. โดยใช้วิธีเจาะพื้นที่ทุกตารางนิ้วทั่ว กทม.”²³³ ในขณะเดียวกัน ภูมิธรรม เวชยชัย ผู้อำนวยการการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จากพรรคเพื่อไทย ได้กล่าวว่า “ยุทธศาสตร์ใหญ่ของเราคือ กทม. กับรัฐบาล ต้องทำงานเสริมกัน ดังนั้น จะใช้สิ่งที่พรรคมีคือ ส.ส. และสมาชิก ไปช่วยชี้แจงว่า เราสามารถทำได้จริงอย่างที่หาเสียง” นอกจากนั้น พรรคเพื่อไทยยังได้มีการจัดทีม ส.ส. ลงพื้นที่เพื่อช่วยทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยใช้วิธีเคาะประตูบ้านด้วย โดยแต่ละทีมจะมีรัฐมนตรีของพรรคเพื่อไทยช่วยรับผิดชอบ²³⁴

ดังนั้น จึงเห็นได้ชัดเจนว่าทั้ง 2 พรรคการเมือง เน้นไปที่บุคลากรของพรรคเป็นหลัก โดยมีข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ การเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นเพียงการเลือกตั้งท้องถิ่น ที่ไม่ใช่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ดังนั้น พรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงไม่ได้ใช้บริการที่ปรึกษามืออาชีพเข้ามาให้คำปรึกษา จะมีก็เพียงแต่พรรคเพื่อไทย ที่มีการนำนักวิชาการเข้ามาช่วยในการจัดทำนโยบายให้กับ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ เท่านั้น

6. ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ในการตัดสินใจเลือกตั้งของคนไทยนั้น มีการพิจารณาที่ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือตัวบุคคลเป็นสำคัญ²³⁵ ดังนั้น พรรคการเมืองที่จะส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งในแต่ละครั้งนั้น จะต้องมีการคัดเลือกและกระบวนการในการสรรหาและคัดเลือกผู้สมัคร

²³³“แผนหาเสียงเข้ม พท.-ปชป.”, *ข่าวสด* (31 มกราคม 2556) : 3.

²³⁴“ปรับกลยุทธ์ ปชป. ดาวกระจาย พท. จัดทัพเดินสาย”, *พิมพ์ไทย* (30 มกราคม 2556) : 1,6.

²³⁵นันทนา นันทโรภาส, *ชนะการเลือกตั้งด้วยพลังการตลาด* (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แมส มิเดีย, 2554), น. 38.

ลงสมัครรับเลือกตั้งอย่างพิถีพิถัน เพราะจะส่งผลกระทบต่อการแพ้-ชนะ ในการเลือกตั้งของ พรรคการเมืองได้ โดยเฉพาะผู้สมัครซึ่งเป็นที่นิยมของประชาชนในแต่ละพื้นที่อยู่แล้ว จะมีความได้เปรียบและมีโอกาสได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งสูงมาก ดังนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงเปรียบเสมือนเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product) ซึ่งจะต้องขายภาพลักษณ์ที่ดี²³⁶ โดยประชาชนจะต้องตัดสินใจเลือกซื้อเพียงหนึ่งชนิดเท่านั้น ผู้สมัครทุกคนจึงเหมือนเป็นคู่แข่งทางการตลาด ที่จะต้องทำการรณรงค์หาเสียงเพื่อแข่งขันและขับเคี่ยวกันอย่างเต็มความสามารถ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน นอกเหนือจากนโยบายที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้นำเสนอต่อประชาชนแล้ว ต้องถือว่าผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นตัวแปรสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อการแพ้-ชนะการเลือกตั้งด้วย โดยเฉพาะในครั้งนี้มีผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวนมาก คือมีทั้งหมด 25 คน²³⁷ โดยแยกเป็น ผู้สมัครอิสระ 23 คน และผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมือง 2 คน คือ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ที่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ และ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ สังกัดพรรคเพื่อไทย ซึ่งโดยภาพรวมแล้วสื่อมวลชน และประชาชนในกรุงเทพมหานคร ได้ให้ความสำคัญและให้ความสนใจในการติดตามข่าวสารของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จาก 2 พรรคการเมืองใหญ่ คือ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย เป็นหลัก นอกจากนั้นยังพบว่า ความพร้อมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากทั้ง 2 พรรคการเมืองใหญ่นั้น มีมากกว่าผู้สมัครอิสระด้วย²³⁸

โดยก่อนหน้าที่จะมีการเปิดรับสมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในระหว่างวันที่ 21-25 มกราคม พ.ศ. 2556²³⁹ นั้น สื่อกระแสหลักได้ให้ความสำคัญไปที่ พรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย ว่าจะส่งใครเป็นตัวแทนจากพรรคลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยเฉพาะสื่อมวลชนในหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ ได้มีการนำเสนอไว้ ดังนี้ คอลัมน์ “ชิงเก้าอี้ผู้ว่าฯ กทม. คึกวัดใจคนกรุง” ในเอสทีวีผู้จัดการรายวัน ได้รายงานไว้เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2556 ว่า “พอเมืองกรุงเทพฯ คนปัจจุบันจะครบวาระการดำรงตำแหน่งผู้ว่าฯ กทม. ในวันที่ 10 ม.ค. 2556 ทำเอาสนามเลือกตั้งท้องถิ่นอย่าง กทม. กลับมาคึกคักอีกครั้ง เพราะบรรดาว่าที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งต่างพากันเปิดตัว โดยเริ่มตั้งแต่ “พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส” อดีตผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เจ้าของฉายา

²³⁶ กฤษณ์ ศิริประกาศศิริ, “Branding ผู้ว่าฯ กทม. (3)”, *ฐานเศรษฐกิจ* (21 กุมภาพันธ์ 2556) : 18.

²³⁷ “ที่มา 25 ผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม.”, *เดลินิวส์* (28 มกราคม 2556) : 12.

²³⁸ คงชิต ชินสิญจน์, “โค้งสุดท้าย ใครคือผู้ว่าฯ กทม.”, *ไทยโพสต์* (3 มีนาคม 2556) : 7.

²³⁹ “21-25 ม.ค. รับสมัครผู้ว่าฯ กทม.”, *สยามรัฐ* (11 มกราคม 2556) : 19.

วีรบุรุษนาแก ประกาศส่งตัวเองในนามสังกัด “กลุ่มพลังกรุงเทพ” ถัดมาเป็น ดีเจชื่อดังในวงการเพลงอิเล็กทรอนิกส์ ผู้บริหารธุรกิจ ดีเอชเอ สยามเวลา นาม “สุหฤท สยามเวลา” ก็ประกาศผ่านเฟซบุ๊กส่วนตัว ขออาสารับใช้ประชาชน ชูความแปลก สร้างความเซอร์ไพรส์ให้เป็นกรุงเทพฯ “สุดฤทธิ์ร่วมกับสุหฤท” และรายล่าสุดที่ได้กระโจนลงสู่สนามการเลือกตั้ง คือ “โฆสิต สุวินิจิต” อดีตประธานสถานีข่าวสปริงนิวส์ ผู้มาพร้อมกับนโยบาย “กรุงเทพ 24 ชั่วโมง” จะลงสมัครในนามอิสระ แต่ที่เห็นยังยกแยะกันคงจะไม่พ้นจาก 2 ค่ายหลักคือ พรรคเพื่อไทย กับ พรรคประชาธิปัตย์ อย่างกรณีของพรรคเพื่อไทยนั้น ตอนนี้อย่างไรก็ได้พินิจให้ใครสวมเสื้อพรรคลงสมัคร”²⁴⁰ ต่อมาเมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2556 หนังสือพิมพ์แนวหน้า ได้มีการรายงานข่าวว่า พรรคประชาธิปัตย์ได้มีมติยืนยันแล้วว่า จะส่ง ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคประชาธิปัตย์อีกครั้งหนึ่ง โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้กล่าวว่า “ผมขอยืนยันว่า จะไม่มีการเปลี่ยนตัว ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร จากการส่งลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้อย่างแน่นอน”²⁴¹ ต่อมาเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2556 หนังสือพิมพ์มติชน ได้มีการรายงานว่ คณะกรรมการบริหารพรรคเพื่อไทย ได้มีการลงมติอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์แล้วว่า จะส่ง พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ในนามพรรคเพื่อไทย โดยได้พาดหัวเป็นข่าวใหญ่ในหน้า 1 ว่า “เพื่อไทย เคาะส่ง พงศพัช ชิงผู้ว่า กทม. เปิดตัวนโยบายวันนี้ ยิ่งลักษณ์ นั่งประธานที่ปรึกษาคุมเลือกตั้ง”²⁴²

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในการเปิดตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้อย่างคึกคัก ทั้งผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมือง และผู้สมัครอิสระ พร้อมกับการเฝ้าจับตารอคอยของประชาชนว่า 2 พรรคการเมืองใหญ่ จะส่งใครลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งถ้าจะกล่าวถึงผู้สมัครที่มีความโดดเด่นจริง ๆ และน่าติดตาม ก็มีเพียง 2 คน เท่านั้น ที่มีโอกาสชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้อย่างแน่นอน คือ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร อดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนล่าสุด และ พล.ต.อ.พงศพัช พงษ์เจริญ ซึ่งเป็นอดีตรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (รอง ผบ.ตร.) และเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

²⁴⁰“ชิงเก้าอี้ผู้ว่าฯ กทม. คีกล้วยใจคนกรุง”, *เอสทีวีผู้จัดการรายวัน* (1 มกราคม 2556) : 18.

²⁴¹“อภิสิทธิ์ ยันส่ง คุณชาย ลงชิงเก้าอี้ผู้ว่าราชการ กทม.”, *แนวหน้า* (7 มกราคม 2556) : 2.

²⁴²“พท. เคาะ พงศพัช ชิงผู้ว่าฯ ปู ปธ. กุนชื้อ”, *มติชน* (15 มกราคม 2556) : 1,14.

สำหรับ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ นั้น ตามที่ได้รับความไว้วางใจจากมติพรรคเพื่อไทย เพื่อส่งลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้ ภูมิธรรม เวชยชัย ในฐานะผู้อำนวยการการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พรรคเพื่อไทย ได้ให้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการสรรหา และคัดเลือกบุคคลากรมาเป็นตัวแทนของพรรคเพื่อไทย และเหตุผลในการเลือก พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ มาลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ไว้ว่า

“พรรคเพื่อไทยได้มีการสำรวจความคิดเห็นประชาชนชาว กทม. มาก่อนหน้านี้แล้วว่าต้องการเลือกใครมาเป็นผู้ว่าฯ กทม. โดยได้ทำการใช้วิธีนำคนของพรรคเพื่อไทย มาจับคู่เปรียบเทียบกับคนของพรรคประชาธิปัตย์ด้วย เช่น ถามว่า “คุณคิดว่าใครที่น่าสนใจ ที่จะสู้กับคุณชายสุชุมพันธุ์ได้ หรือคุณคิดว่าพรรคเพื่อไทย งวดนี้ควรจะส่งใครลงสมัคร” และได้มีการสอบถามกันเองภายในพรรคเพื่อไทยด้วย ซึ่งรายชื่อที่ทำการสำรวจหนึ่งในนั้นก็จะมี พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ รวมทั้ง คุณหญิงสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์ ด้วย และจริง ๆ แล้วพรรคเพื่อไทยก็ไม่ได้มีปัญหาเกี่ยวกับคุณหญิงสุดารัตน์ โดยเรามองว่า พล.ต.อ.พงศพัศ มีโอกาสชนะมากกว่า และคุณพงศพัศ เขาก็ไม่ใช่ นายตำรวจในเนม ถือว่าเป็นคนใหม่ที่มีความสดกว่า ม.ร.ว.สุชุมพันธุ์ บริพัตร เพราะฉะนั้นจึงเป็นโอกาส ในขณะที่เห็นโอกาส ทุกคนในพรรคก็อยากจะได้รับโอกาส พรรคก็คิดว่ามีโอกาสใกล้เคียงที่จะต่อสู้ได้ คะแนนนิยมตามอยู่นิดหน่อย ตัวเลขเราตามอยู่แค่ร้อยละ 4 เท่านั้นเอง ก็เป็นตัวเลขที่น่าลุ้นว่าสู้ได้ ซึ่งในตอนแรก พรรคประชาธิปัตย์เองก็ไม่มั่นใจในตัวคุณชายสุชุมพันธุ์ถ้าวิเคราะห์ เพราะเขาก็รู้ว่า ก่อนหน้านี้ คุณชายสุชุมพันธุ์ก็ถูกมองถูกวิจารณ์ ถูกโจมตีอย่างหนักเหมือนกันในเรื่องของความไม่มีอะไรคืบหน้าในผลงาน หรืองานที่ไม่มีความน่าพึงพอใจที่ทำให้คน กทม. ซึ่งข้อมูลลึก ๆ อีกอย่างหนึ่งก็คือ ที่เขาเลือกคุณชายลงสมัคร เพราะว่า คุณชายมีการเตรียมตัวสำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ล่วงหน้ามาพอสมควรแล้วด้วย”²⁴³

จากการที่ ภูมิธรรม เวชยชัย ได้ให้เหตุผลในการเลือก พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ มาเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในนามพรรคเพื่อไทยนั้น ได้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ของ องอาจ คล้ามไพบูลย์ ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์ ที่ได้แสดงความคิดเห็นในเชิงยอมรับถึงความโดดเด่นที่มีอยู่ในตัว พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ไว้ว่า

²⁴³ สัมภาษณ์, ภูมิธรรม เวชยชัย, ผู้อำนวยการการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พรรคเพื่อไทย, วันที่ 14 มีนาคม 2556.

“ผู้สมัครพรรคเพื่อไทยคือ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ พอมีการเปิดตัวคุณพงศพัศ เราก็ต้องยอมรับว่าเป็นผู้สมัครที่มีความโดดเด่น โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับคุณชาย สุขุมพันธุ์ หรือใครก็ตาม การที่เลือกคุณพงศพัศ จุดเด่นของเขาคือ การเป็น นักประชาสัมพันธ์ เขาประชาสัมพันธ์ตัวเองได้เก่ง ซึ่งแตกต่างจากคุณชายสุขุมพันธุ์ คุณชายจะมีปัญหาคือประชาสัมพันธ์ไม่เก่ง พูดไม่เก่ง และก่อนจะลงสมัครก็ไม่น่าเชื่อว่าพรรคประชาธิปัตย์จะส่งลงสมัครหรือไม่ส่ง จะเห็นได้ว่าพรรคเพื่อไทยก็จะไปหาคนที่มีความโดดเด่นตรงข้ามคุณชาย ก็จะมีโอกาสสร้างแต้มต่อได้ คุณพงศพัศพูดเก่ง นำเสนอเก่ง และพรรคเพื่อไทยก็ดูเหมือนต้องการคุณพงศพัศมาตั้งแต่ต้น สังคมก็รู้กันอยู่โดยทั่วไป แต่ไม่เป็นข่าวเพราะเขายังรับราชการอยู่ ในขณะที่ยังมีข่าวออกมาว่าคุณหญิงสุดาวรัตน์ เกตุราพันธุ์ พยายามที่จะเข้าไปเป็นตัวเลือก เพราะฉะนั้นถ้าเป็นคุณพงศพัศ โอกาสที่จะได้เปรียบคุณชายก็มีตั้งแต่เริ่มต้นเลย ต้องถือว่าทางพรรคเพื่อไทยเลือกได้ถูกคน ในความเห็นของผม ผมคิดว่าเขาเลือกถูกคน สมมุติว่าเขาไปเลือกคนอื่น ผมคิดว่ามันไม่ได้ส่งผลให้อะไรดีขึ้น เช่น เลือกคุณหญิงสุดาวรัตน์ ก็มีทั้งความสำเร็จ และความล้มเหลว ซึ่งถ้าหากคนมาแข่งกับคุณชายน่าจะหาเป็นคนใหม่”

นอกจากนี้ งามอาจ คล้ามไพบูลย์ ยังได้กล่าวถึง ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากพรรคประชาธิปัตย์ ไว้ว่า

“กรณีของคุณชายสุขุมพันธุ์ จากเริ่มต้นคนไม่อยากจะเลือกคุณชายเยอะมาก ปีสุดท้ายในการดำรงตำแหน่งผู้ว่าฯ กทม. ของคุณชายผมไม่เคยเจอคนแม้แต่คนเดียว ที่บอกว่าคุณชายทำงานดี คนที่มาสะท้อนกับผมคือคนโดยทั่วไป ไม่ใช่คนสนิท แน่นนอนคนที่ผมเจอต้องเป็นคนที่เคยเลือกคุณชาย หรือเลือกพรรคประชาธิปัตย์มาก่อน เพราะถ้าเขาไม่เคยเลือกเขาคงไม่มาบอกหรือว่า “อย่าส่งคุณชายลงสมัครรับเลือกตั้ง” ผมและใคร ๆ ต่างคิดเหมือนกันว่า “ไม่อยากจะให้ส่งคุณชาย” มันยากกว่าปกติที่จะชนะ เพราะคนที่เคยเลือกมาก่อนแล้วกลับบอกว่าจะไม่เลือก ดังนั้น ปัญหาของเรา คือ ทำอย่างไรให้คนที่เคยเลือกพรรคประชาธิปัตย์แล้วกลับมาเลือกคุณชายอีกครั้ง นอกจากนี้ คนบางส่วนก็อยากจะลงโทษพรรคประชาธิปัตย์ ที่ยังส่งคุณชายลงอีกด้วย”²⁴⁴

²⁴⁴ สัมภาษณ์, งามอาจ คล้ามไพบูลย์, ผู้อำนวยการศูนย์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์, วันที่ 9 เมษายน 2556.

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับที่ ภูมิธรรม เวชยชัย ได้ให้สัมภาษณ์พิเศษ “มติชน” ในประเด็นที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือก พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ มาเป็นตัวแทนพรรคเพื่อไทย ลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้ไว้ว่า

“ในพรรคเพื่อไทย มีกระบวนการคัดเลือก พรรคใช้ความมีส่วนร่วมของคนในพรรค และคน กทม. โดยมีการทำโพลสอบถามความต้องการประชาชน รวมทั้งการมีความเห็นผ่านการถกเถียงในพรรคอย่างมีเอกภาพ กับผลที่เราดูความนิยมประชาชนที่ไว้วางใจ ทำให้มองเห็นศักยภาพที่จะแก้ปัญหาให้ประชาชนได้ พรรคจึงตัดสินใจเลือก พล.ต.อ.พงศพัศ โดยเรามั่นใจในกระบวนการของเราในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรมาลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้ เราจะต้องเสนอสินค้าที่ดีที่สุด เสนอนโยบายที่ดีที่สุด คนที่ดีที่สุด เราจึงจะสามารถจัดการตอบสนองการบริการที่ประชาชนอยากเห็น เราเคารพความคิดเห็น และการตัดสินใจของประชาชน ตลอดเวลา”²⁴⁵

จากการศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติในตัว “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” และสภาพแวดล้อมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครจะพบว่า ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย 2 คนนี้ มีประเด็นที่เป็น จุดเด่นหรือจุดแข็ง จุดด้อยหรือจุดอ่อน และความโดดเด่นที่แตกต่างกันไปด้วยดังต่อไปนี้

โดย ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร อดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนล่าสุด จากพรรคประชาธิปัตย์ นั้นมี “จุดเด่น” และ “จุดด้อย” ดังนี้

จุดเด่นหรือจุดแข็ง ที่เป็นข้อได้เปรียบ ของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ก็คือ ฐานเสียงในพื้นที่กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ในปัจจุบันเป็นของพรรคประชาธิปัตย์ ทำให้ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร เป็นต่อ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ในประเด็นนี้²⁴⁶ และเป็นผู้ที่คลุกคลีอยู่ในแวดวงการเมืองมานาน มีประสบการณ์เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว และเคยรับผิดชอบพื้นที่กรุงเทพมหานครให้กับพรรคประชาธิปัตย์ มีความผูกพันต่อมตน²⁴⁷ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งด้านงานวิชาการและการเมือง จึงได้เปรียบในเรื่องประสบการณ์ และเข้าใจปัญหาของคนกรุงเทพมหานครได้ดี

²⁴⁵พนัสชัย คงศิริพันธ์, “ศึก 2 ชั่วโมง ผู้ว่าฯ กทม. ภูมิธรรม บัญชาเกม เพื่อไทย ชู พงศพัศ มือประสานสิบทิศ”, มติชน (14 มกราคม 2556) : 11.

²⁴⁶“สุขุมพันธุ์-พงศพัศ”, เดลินิวส์ (14 มกราคม 2556) : 8.

²⁴⁷สมชาย สกุลเชื้อ, “ศึกชิง ผู้ว่าฯ กทม.”, ฐานเศรษฐกิจ (31 มกราคม 2556) : 12.

ข้อด้อยหรือข้อเสียเปรียบ ของ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร คือ บุคลิกไม่เป็นที่ประทับใจ อิริยาบถไม่คล่องแคล่วว่องไว พูดจาไม่ฉะฉาน ถือเป็นข้อด้อยในการสื่อสาร นอกจากนี้ ยังถูกกรมสอบสวนคดีพิเศษ แจ้งข้อหาคืออนุมัติต่อสัมปทานรถไฟฟ้า บีทีเอส โดยไม่มีอำนาจ ซึ่งจะต้องมีการพิสูจน์หาความจริงตามกระบวนการยุติธรรมกันต่อไป และการดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมา 4 ปีเต็ม แต่ยังไม่แก้ปัญหาไม่ได้ อาจเป็นข้อเสียเปรียบเช่นกัน โดยเฉพาะผลงานที่ผ่านมายังมีจุดที่ถูกโจมตี เช่น การสร้างสนามฟุตบอล²⁴⁸

สำหรับ พล.ต.อ.พงศพัทธ์ พงษ์เจริญ อดีตรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (รอง ผบ.ตร.) และเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) นั้น มีคุณสมบัติที่เป็น “จุดเด่น” และ “จุดด้อย” ดังนี้

จุดเด่นหรือจุดแข็ง ที่เป็นข้อดี ของ พล.ต.อ.พงศพัทธ์ พงษ์เจริญ ก็คือ เรื่องการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นงานที่ถนัดและทำได้ดี²⁴⁹ ที่ใครต่อใครได้คุยด้วย หรือแม้แต่สื่อมวลชนที่ไปขอสัมภาษณ์จะต้องบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า พูดแบบไม่ติดขัด²⁵⁰ ไหลลื่นจนแทบจะแทรกคำถาม ไม่ได้ ทั้งนี้อาจจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากการมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งโฆษกตำรวจรวม 5 สมัยซ้อน²⁵¹ มีผลงานโดดเด่นด้านมวลชนสัมพันธ์ เป็นเจ้าของความคิด “โครงการฝากบ้านไว้กับตำรวจ” ที่โด่งดัง หน้าตาดี พูดจาฉะฉาน คล่องแคล่ว หน้าสู้กล้องทีวี ไม่ขัดเขิน ยิ้มแย้ม เข้าถึงได้ง่าย²⁵² มีความคล่องตัวมากกว่า ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร โดยมีภาพลักษณ์ที่สดใส และใกล้ชิดประชาชน²⁵³

สำหรับ ข้อด้อยหรือข้อเสียเปรียบของ พล.ต.อ.พงศพัทธ์ พงษ์เจริญ นั้น ก็คือ การที่ไม่ มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน แต่มีดีกรีเป็นตัวแทนของพรรครัฐบาลที่กำลังบริหาร

²⁴⁸ นพดล กรรณิกา, “เทียบฟอร์ม สุขุมพันธุ์-พงศพัทธ์”, *ข่าวสด* (11 มกราคม 2556) : 3.

²⁴⁹ จิตกร บุชบา, “ยกทีหนึ่ง เทียบฟอร์มผู้สมัครผู้ว่าฯ กทม. คนใหม่”, *แนวหน้า* (20 มกราคม 2556) : 3.

²⁵⁰ “บั้งเอิญการเมืองยิ่งลักษณ์ 49 วัน-พงศพัทธ์ 48 วัน”, *เดลินิวส์* (16 มกราคม 2556) : 3.

²⁵¹ “พลิกปฐม พงศพัทธ์”, *ข่าวสด* (17 มกราคม 2556) : 6.

²⁵² “เลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.-เลือกใครดี?”, *แนวหน้า* (11 กุมภาพันธ์ 2556) : 4.

²⁵³ พูลเดช กรรณิการ์, “สนามเลือกตั้ง กทม. สนามละเอียดอ่อน”, *สยามรัฐ* (15 มกราคม 2556) : 2.

ประเทศ²⁵⁴ และไม่มีผลงานในอดีตที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน มีแต่โครงการฝากบ้านไว้กับตำรวจ เป็นผลงานหลักเพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2556 สำนักวิจัย สวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ได้เปิดเผยผลการสำรวจเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่คนกรุงเทพฯ ต้องการ จากผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจำนวนทั้งสิ้น 1,215 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีหลักเกณฑ์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ต้องการผู้ว่าราชการที่มีคุณลักษณะเป็น คนดี ซื่อสัตย์ มีภาพลักษณ์ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มากที่สุด รองลงมาคือ ต้องการให้ผู้ว่าราชการตั้งใจทำงาน ชยัน อดทน ทำงานเร็ว มีความรับผิดชอบ และสุดท้ายคือ การมีประวัติการทำงานที่ดี มีประสบการณ์ ู้ปัญหาในกรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.12 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12

คุณลักษณะของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่คนกรุงเทพฯ ต้องการ²⁵⁵

คุณลักษณะที่ต้องการ	ร้อยละ
1. เป็นคนดี ซื่อสัตย์ มีภาพลักษณ์ดี มีคุณธรรมจริยธรรม	39.42
2. ตั้งใจทำงาน ชยัน อดทน ทำงานเร็ว มีความรับผิดชอบ	38.69
3. มีประวัติการทำงานที่ดี มีประสบการณ์ ู้ปัญหาใน กทม.	21.89

ที่มา: หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (20 มกราคม 2556) : 1,2.

นอกจากนี้ นันทนา นันทวโรภาส คณบดีวิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก ยังได้วิเคราะห์ถึงความแตกต่างของตัว “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” ที่เป็นตัวแทนจาก 2 พรรคการเมือง ใ้ได้อย่างตรงไปตรงมาว่า

“คุณพงศ์พยายามฉายภาพของตัวเองให้หนุ่ม ให้ใหม่ ให้ดูสด เห็นได้จากป้ายและการแสดงออก คำจะทำตัวให้กระฉับกระเฉง กระโดดโลดเต้น โดดเกาะทำยรต ป้ายของเขาจะยิ้มเห็นฟัน 32 ซี่ ดูเค้าหนุ่มมาก ทั้งที่เค้าอายุอ่อนกว่าคุณชายแค่ 3

²⁵⁴“ระเบิดศึกชิงผู้ว่าฯ กทม. โอกาสพงศ์พัศ โอกาส พท.ในกรุงเทพฯ”, มติชน (20 มกราคม 2556) : 3.

²⁵⁵“คนกรุง เลือกคนดี-ซื่อสัตย์”, เดลินิวส์ (20 มกราคม 2556) : 1,2.

ปี ซึ่งอันนี้ต้องนับเป็นกลยุทธ์ทำให้แตกต่างจากเจ้าตลาด เพราะเราจะล้มเขา ซึ่งถ้าเหมือนหรือเลียนแบบ ยังไงก็ได้เป็นแค่ที่สอง”²⁵⁶

นอกจากนั้น ยังมีนักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณสมบัติของผู้นำราชการกรุงเทพมหานครที่ “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” ควรจะมี ไว้ดังนี้ ยุทธพร อิศรชัย คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้ว่าฯ กทม. ต้องมีภาวะผู้นำสูง ประสานงานได้ ประสานคนได้ และประสานความร่วมมือได้” วุฒิสสาร ตันไชย รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า กล่าวว่า “เนื่องจาก กทม. มีข้อจำกัดเรื่องขอบเขตอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายต่าง ๆ ดังนั้น จึงต้องการคนที่ สามารถประสานกับรัฐบาล และขณะเดียวกัน ก็ต้องมีอิสระอยู่พอสมควรในการทำงาน”²⁵⁷

จากการสะท้อนความคิดเห็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” อย่างไม่ปิดบังของ สุรววิช วีรวรรณ คอลัมนิสต์ในหนังสือพิมพ์เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน ที่ได้สะท้อนมุมมองในเรื่องของคุณสมบัติ “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” ในครั้งนี้ไว้ว่า

“ปีนี้ปีที่ผมหนักใจมากในการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.บอกตรง ๆ ว่าถึงวันนี้ยังไม่รู้ว่า จะเลือกใครดี แต่ที่ผมไม่เลือกแน่ ๆ ก็คือ พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ครับ ส่วนคนอื่น จะเลือกใครนั้นถึงตอนนี้ยังตัดสินใจไม่ได้จริง ๆ ผมไม่เลือกพงศพัศ เพราะเป็นตัวแทนของพรรคเพื่อไทย ที่มีทัศนคติอยู่เบื้องหลัง บอกตรง ๆ ครับว่า ทำใจไม่ได้ที่ นอกจากพรรคเพื่อไทยจะบริหารประเทศแล้ว เราจะยก กทม. ไปให้พรรคเพื่อไทยบริหารอีก แล้วก็ไม่เห็นด้วยกับแคมเปญ “ไว้รอยต่อ” ของพรรคนี้ เพราะเอาจริง ๆ แล้วผู้ว่าฯ กทม. ต้องทำงานกับ ส.ก. และ ส.ข. ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนของพรรค ประชาธิปัตย์ด้วยซ้ำไป แต่ประเด็นนี้ก็ไม่ใช่ว่าปัจจุบันนี้ใช้ชี้วัดการตัดสินใจ แต่ผมก็ยังทำใจไม่ได้เช่นกัน ที่ถูกหาเสียงด้วยการข่มขู่ว่า “ไม่เลือกเราเขามาแน่” เพราะตัวเลือกที่เขาเสนอมาให้ผมเลือกแทนนั้น บอกตรง ๆ ครับว่า ไม่น่าประทับใจเลย เพียงแต่ถึงตอนนี้ผมยังไม่ตัดใครออกไปจากลิสต์ นอกจากพงศพัศ คนเดียว ส่วนผู้สมัครคนอื่น ๆ ก็ยังไม่เห็นว่าใครที่โดดเด่นพอ”²⁵⁸

²⁵⁶ นันทนา นันทวโรภาส, “ยุทธการแอร์วอร์ สร้างภาพ-สร้างกระแส”, เนชั่นสุดสัปดาห์ (4 กุมภาพันธ์ 2556) : 15-17.

²⁵⁷ “ผู้ว่าฯ กทม. ที่ดีมีคุณสมบัติอย่างไร”, เดลินิวส์ (15 มกราคม 2556) : 12.

²⁵⁸ สุรววิช วีรวรรณ, “ผู้ว่าฯ กทม. จะเลือกใครดี?”, เอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน (28 มกราคม 2556) : 2.

ซึ่งจะพบว่า เป็นมุมมองที่ไม่ได้สะท้อนให้เห็นเฉพาะปัจจัยด้านคุณสมบัติในตัว “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” เท่านั้น เพราะในความเป็นจริงแล้ว ในทางการเมืองเวลาที่มีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนั้น จะต้องมีตัวแปรอื่น ที่นอกเหนือจากปัจจัยด้าน “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” นำมาเชื่อมโยงเพื่อประกอบในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของ “กลุ่มผู้เลือกตั้ง” ด้วย เช่น ตัวพรรคการเมือง หรือผู้นำพรรคการเมือง ทั้งคนปัจจุบัน และในอดีต รวมทั้งสื่อมวลชนที่สามารถชี้นำ “กลุ่มผู้เลือกตั้ง” ได้ เช่น ถึงแม้ว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” จะมีคุณสมบัติที่ดี มีนโยบายในการหาเสียงที่ดี แต่ถ้า “กลุ่มผู้เลือกตั้ง” ไม่ชอบ “พรรคการเมือง” นี้ หรือไม่ชอบ อดีตผู้นำจากพรรคการเมืองที่ “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” สังกัด ก็จะมีผลกระทบต่อคะแนนเสียงการเลือกตั้งได้ด้วยเช่นเดียวกัน หรือในบางครั้ง “กลุ่มผู้เลือกตั้ง” ได้มีการตัดสินใจไว้แล้วว่า “จะเลือกใคร” หรือ “ไม่เลือกใคร” ก็จะมีผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของ “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” ได้ ทั้ง ๆ ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีคุณสมบัติที่ดี

โดยสรุปแล้ว ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น ต้องถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปัจจัยหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจาก ถึงแม้ว่าผู้สมัครจากพรรคการเมืองหรือผู้สมัครอิสระ ที่สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้ง นี้ จะมีนโยบายที่ดีอย่างไร แต่หากผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่สามารถสื่อสาร เพื่ออธิบายเกี่ยวกับนโยบายที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งไปยังประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคการเมืองหรือผู้สมัครแบบอิสระ ก็จะไม่ได้รับคะแนนนิยมเท่าที่ควร ในขณะเดียวกัน หากผู้สมัครรับเลือกตั้งมีคุณสมบัติที่ดี แต่ขาดปัจจัยสนับสนุนจากพรรคการเมือง เช่น ทีมงานสนับสนุน หรือผู้ช่วยในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ก็จะไม่บรรลุผลสำเร็จในการเลือกตั้งได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น อิทธิพลของพรรคการเมืองกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงเป็นอิทธิพลที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของ “กลุ่มผู้เลือกตั้ง” ด้วย

7. กลุ่มผู้เลือกตั้ง

กลุ่มผู้เลือกตั้งนั้น ถือว่าเป็นกลุ่มที่ทรงพลังสูงสุดในการตัดสินใจทางการเมือง เพราะฉะนั้นนักการเมือง และพรรคการเมืองจึงต้องแสวงหาความต้องการของผู้เลือกตั้งให้ได้ และจะต้องตอบสนองด้วยแนวนโยบาย และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกลุ่มผู้เลือกตั้งก็เป็นเช่นเดียวกับผู้บริโภคในตลาด ที่มุ่งแสวงหาผลิตภัณฑ์ (Product) ที่ดีเพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเอง ซึ่งก็จะเหมือนกับการเลือกตั้งในประเทศที่เจริญนั้น ส่วนใหญ่แล้วกลุ่ม

ผู้เลือกตั้งจะเลือกกว่า “ใครดีกว่าใคร”²⁵⁹ เหมือนกับการเลือกซื้อสินค้าที่จะต้องเลือกซื้อสินค้าที่ดี ในขณะที่เดียวกันกลุ่มผู้เลือกตั้งก็มีความอ่อนไหว และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะกลุ่มผู้เลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร ที่จะมีการเลือกตั้งผู้ว่า คนที่ 16 ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ซึ่งก่อนที่จะมีการเลือกตั้งเกิดขึ้น ชาวกรุงเทพมหานครจึงต้องอยู่ในห้วงเวลาแห่งการพิจารณา คัดเลือกผู้บริหารคนใหม่แทน ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ซึ่งบริหารงานมาครบสี่ปีเต็ม²⁶⁰ และในการเลือกตั้งครั้งนี้ ถือว่าเป็นการเลือกตั้งที่มีการประกาศแข่งขันกันอย่างชัดเจน ระหว่างพรรคฝ่ายค้าน คือพรรคประชาธิปัตย์ กับพรรคฝ่ายรัฐบาล คือพรรคเพื่อไทย โดยมีผู้ตัดสินชี้ขาดคือ กลุ่มผู้เลือกตั้งที่เป็นประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร²⁶¹ และถือว่าเป็นงานที่ยากมากสำหรับพรรคเพื่อไทย ทั้งนี้เนื่องจากโดยปรกติแล้ว กลุ่มผู้เลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร มักจะเลือก “พ่อเมือง” หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับรัฐบาลเพื่อมาถ่วงดุลอำนาจการบริหารงานจากรัฐบาลอยู่เสมอ ๆ และกลุ่มผู้เลือกตั้งในกรุงเทพมหานครนั้น มักมีแนวโน้มที่จะเลือกตั้งไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีกระแสทางการเมืองเป็นตัวกำหนด²⁶² นอกจากนี้ สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ ยังได้วิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในกรุงเทพมหานครไว้ในลักษณะที่ว่า คนกรุงเทพมหานครไม่ได้มีความจงรักภักดี (loyalty) กับพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งตลอดเวลา โดยกล่าวว่า “คนกรุงเทพฯ เป็นลักษณะสะเวิงโหวต ไม่ได้เป็นพื้นที่ของพรรคใดพรรคหนึ่ง อย่างยาวนาน”²⁶³

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในกรุงเทพมหานครนั้น พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ชนชั้นการเลือกตั้ง ความรุ่งเรืองและความตกต่ำ

²⁵⁹ กฤษณ์ ศิริประกาศศิริ, “Branding ผู้ว่าฯ กทม. (2)”, *ฐานเศรษฐกิจ* (7 กุมภาพันธ์ 2556) : 18.

²⁶⁰ พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, “เส้นทางการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กรุงเทพฯ”, *เอเอสทีวีผู้จัดการสุดสัปดาห์* (18 มกราคม 2556) : 50.

²⁶¹ “ผู้ว่าฯ ห้าหก”, *บ้านเมือง* (15 มกราคม 2556) : 5.

²⁶² นันทนา นันทโรภาส, “การสื่อสารทางการเมือง : ศึกษากรณีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไปของพรรคไทยรักไทย”, (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), น. 112.

²⁶³ สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, “เทียบฟอร์ม สุขุมพันธุ์-พงศพัศ”, *ข่าวสด* (11 มกราคม 2556) : 3.

ของสามพรรคใน กทม.” พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของชาวกรุงเทพมหานคร มีดังนี้²⁶⁴

(1) บุคลิกและภาพลักษณ์ของหัวหน้าพรรค กลุ่มชนชั้นล่างนิยมหัวหน้าพรรค ที่ตรงไปตรงมา กล้าพูด กล้าแสดงออก ชนชั้นกลางนิยมคนที่อ่อนน้อม ซื่อสัตย์ มีความสามารถในการบริหารงาน

(2) พฤติกรรมและบทบาททางการเมืองของพรรค ชนชั้นล่างมีปฏิริยาต่อต้านนี้ น้อย ส่วนชนชั้นกลางไม่นิยมพรรคที่แตกแยกภายใน และแย่งชิงผลประโยชน์กันเอง ไม่นิยมพรรค ที่สนับสนุนทหาร ไม่ชอบพวกทุจริต พวกทุนนิยมท้องถิ่น นิยมพรรคที่เป็นฝ่ายค้าน มีแนวทาง ใหม่

(3) ความหวาดวิตกทางการเมือง ปัจจัยนี้ส่งผลต่อชนชั้นกลางมากกว่าชนชั้นล่าง หากมีสถานการณ์ที่สื่อเค้าว่าจะมีอำนาจคุกคามจากภายนอก ชนชั้นกลางมีแนวโน้มจะเลือกพรรค ที่มีจุดยืนตรงข้ามกับกลุ่มอำนาจภายนอก

(4) การสร้างกระแสอารมณ์ของสื่อมวลชน โดยทั่วไปสื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อการชี้แนะทัศนคติต่อพรรคการเมืองในระดับค่อนข้างสูง หากผู้เลือกตั้งไม่มีความผูกพันต่อพรรคใดเป็นพิเศษ แต่สื่อมวลชนจะไม่มีผลใด ๆ ต่อผู้เลือกตั้งที่มีความมั่นคงภักดีต่อพรรคใดอยู่แล้ว ชนชั้นกลางในกรุงเทพมหานครมีลักษณะเป็นผู้เลือกตั้งที่เลื่อนลอย (Floating Voters) ดังนั้น จึงมีโอกาสที่จะถูกชี้นำมาจากสื่อมวลชน และหากการชี้นำนั้นมีความจริงรองรับอยู่ในระดับหนึ่ง ก็ยิ่งจะทำให้น้ำหนักของการชี้นำสูงขึ้น

(5) ในเงื่อนไขที่มีการแข่งขันอย่างสูสี ไม่มีเงื่อนไขปัจจัยอื่นที่โดดเด่น ผลการเลือกตั้ง มีแนวโน้มที่จะกำหนดด้วยปัจจัยด้านผลประโยชน์เฉพาะหน้าเป็นหลัก เมื่อใดที่กลุ่มชนชั้นกลาง กระจายการเลือกตั้งไปยังหลายพรรค จะทำให้คะแนนจัดตั้งของชนชั้นกลางเป็นตัวแปรชี้ขาด ผลการเลือกตั้ง

(6) องค์กรจัดตั้งพื้นฐานของพรรค หากพรรคการเมืองขาดการสร้างฐานมวลชนรองรับ ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งได้

²⁶⁴ พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, *ชนชั้นการเลือกตั้ง ความรุ่งเรืองและความตกต่ำของ สามพรรคใน กทม.* (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก, 2541), น. 147.

(7) ยุทธวิธีการหาเสียงของพรรคการเมืองในช่วงการเลือกตั้ง เป็นองค์ประกอบที่อาจก่อให้เกิดการแปรผันในผลของการเลือกตั้งได้บ้าง แต่การสะสมความนิยมทางการเมืองระยะยาว มีความสำคัญสูงกว่า

สำหรับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง หรือกลุ่มผู้เลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้นั้น ต้องมีสัญชาติไทย หากเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี อายุต้องไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2556 คือ ต้องเป็นผู้ที่เกิดก่อนวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 และต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี เมื่อนับถึงวันเลือกตั้ง คือย้ายเข้ามาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครก่อนวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2555 โดยกรุงเทพมหานครนั้นได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็นทั้งหมด 50 เขตการปกครอง ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้ กรุงเทพมหานครได้กำหนดให้มีหน่วยการเลือกตั้งไว้จำนวน 6,548 หน่วย²⁶⁵ เพิ่มขึ้นจากการเลือกตั้งครั้งก่อน ที่มีหน่วยการเลือกตั้งเพียง 6,337 หน่วย เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ซึ่งตามปกติแล้วจะจัดให้มีผู้ลงคะแนนแต่ละหน่วยเลือกตั้งที่ละประมาณ 500 คน โดยมีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือกลุ่มผู้เลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 4,333,157 คน แยกเป็น เพศชาย 1,997,113 คน และเพศหญิง 2,336,044 คน โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.13 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.13

จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556²⁶⁶

เพศ	จำนวน (คน)
ชาย	1,997,113
หญิง	2,336,044
รวมทั้งหมด	4,333,157

ที่มา: หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ (25 มกราคม 2556) : 3.

²⁶⁵พัชรินทร์ ธรรมรส, “เปิดหูด เลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม.”, *เดลินิวส์* (14 มกราคม 2556) : 12.

²⁶⁶“ยอดคนกรุงมีสิทธิเลือกผู้ว่าฯ 4.3 ล.”, *ไทยโพสต์* (25 มกราคม 2556) : 3.

โดยการเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตยนั้น เป็นอำนาจของประชาชนในการออกเสียงเลือกตั้ง²⁶⁷ ดังนั้น ผลการเลือกตั้งจะออกมาเป็นผลอย่างไรก็เกิดขึ้นได้ทั้งสิ้น และถึงแม้ผลการเลือกตั้งจะออกมาอย่างไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตย ซึ่งผู้เลือกตั้งมี 1 สิทธิ 1 เสียงเท่ากัน²⁶⁸

สำหรับการแข่งขันกันของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่ผ่านกระบวนการเลือกตั้งจากประชาชน ในตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้นั้น ถือว่ามีบทบาท และทรงความหมายสูงยิ่งในทางการเมือง ทรงความหมายว่า พรรคประชาธิปัตย์จะยังรักษาฐานที่มั่นในกรุงเทพมหานครเอาไว้ได้หรือไม่ และทรงความหมายว่าพรรคเพื่อไทยจะสามารถยึดแย้งเอาพื้นที่กรุงเทพมหานคร ไปยึดครองได้หรือไม่ นั่นก็คือ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของกลุ่มผู้เลือกตั้ง ที่เป็นประชาชนในกรุงเทพมหานคร²⁶⁹ นอกจากนั้น การเลือกตั้งครั้งนี้ จะเป็นเครื่องพิสูจน์คำพูดที่ว่า “คนต่างจังหวัดเลือกรัฐบาล คนกรุงเทพฯ ล้มรัฐบาล”²⁷⁰ อีกทั้งจะเป็นการพิสูจน์วิถีคิด และการตัดสินใจของคนกรุงเทพมหานครอีกครั้งหนึ่งว่า จะเลือกแนวทางใดเป็นหลัก ระหว่างแนวคิดผู้บริหารรัฐบาลกลาง กับรัฐบาลท้องถิ่น ควรเป็นคนละพรรคการเมือง หรือคนละกลุ่มกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการคานอำนาจ ถ่วงดุลซึ่งกันและกัน กับควรเป็นพรรคการเมืองเดียวกัน เพื่อส่งเสริมสนับสนุน ร่วมมือซึ่งกันและกัน

ดังนั้น เมื่อผ่านพ้นวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 ไปแล้ว นั่นก็หมายถึงว่า ประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มผู้เลือกตั้ง จะเป็นผู้ให้คำตอบเองว่า ต้องการเลือก ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคการเมืองใด ระหว่างพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย²⁷¹ หรืออีกมุมมองหนึ่งก็คือระหว่าง ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร อดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในฐานะแชมป์เก่า กับ

²⁶⁷ นารท นเรนทร, “2 พรรคใหญ่ยืนยันมั่นใจชนะ สุดท้ายอยู่ที่ประชาชนตัดสินใจ”, *บางกอกทูเดย์* (15 มกราคม 2556) : 12-13.

²⁶⁸ “คนที่เลือก และ เหตุผล ที่เลือก”, *มติชน* (3 มีนาคม 2556) : 6.

²⁶⁹ “ความหมาย การเมือง การเลือกตั้ง ผู้ว่าฯ กทม. ความหมาย ชาว กทม.”, *ข่าวสด* (16 มกราคม 2556) : 6.

²⁷⁰ สมหมาย ปาวิจจัตต์, “ผู้ว่าฯ กทม. บททดสอบคน ตจว. เลือกรัฐบาลคน กทม. ล้มรัฐบาล?”, *มติชน* (17 มกราคม 2556) : 6.

²⁷¹ “กระแส การเมือง การเลือกตั้ง ผู้ว่าฯ กทม. กระแสใหญ่สังคม”, *ข่าวสด* (19 มกราคม 2556) : 6.

พล.ต.อ.พงศพัศ พงษ์เจริญ ที่ชูความสดใหม่ จึงกลายเป็นการแข่งขันที่แสดงความแตกต่างให้เห็น เพื่อให้คนกรุงเทพมหานครเลือกอย่างชัดเจน²⁷² โดยผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ทั้งผู้สมัครสังกัดพรรคการเมือง และผู้สมัครอิสระ ได้นำเสนอไว้ในช่วงที่ทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง อย่างน้อยที่สุดก็เป็นผลกระทบที่เกิดจากการลงคะแนนเสียงของ กลุ่มผู้เลือกตั้ง ที่จะเป็นคำตอบในหลายคำถามเช่น คนกรุงเทพมหานครจะเลือกใครมาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครจะเลือกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแบบไหน และที่สำคัญคือ คนกรุงเทพมหานครเห็นด้วยกับแนวทางการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอย่างไร เป็นต้น

สรุปได้ว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้รณรงค์ทั้งที่เป็นผู้สมัครอิสระ และผู้สมัครที่พรรคการเมืองส่งลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่ม “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” และกลุ่ม “พรรคการเมือง” ที่ส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 นั้น จำเป็นจะต้องศึกษาบริบทอันเป็นสภาพแวดล้อมทางการเมือง เพื่อที่จะทำการวางแผนในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของสภานั้น ๆ ให้ได้ ซึ่งในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ถือว่าเป็นการแข่งขันกันที่ชัดเจนที่สุด ระหว่างพรรคการเมืองใหญ่สองพรรคคือ พรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย²⁷³ โดยที่ผู้สมัครอิสระมีบทบาทในการแข่งขันน้อยมาก ดังนั้น ปัจจัยกลุ่มอิทธิพลด้าน “พรรคการเมือง” จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการเลือกตั้งครั้งนี้ เนื่องจากประชาชนซึ่งถือว่าเป็น “กลุ่มผู้เลือกตั้ง” ในกรุงเทพมหานครนั้น ได้มีการตัดสินใจไว้แล้วว่า จะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดและจะไม่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใด และถึงแม้ว่าในการเปิดรับสมัครผู้สมัครลงรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ จะมีผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวนมาก รวมแล้วทั้งหมด 25 คนก็ตาม และถึงแม้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนจะมีคุณสมบัติที่ดี และมีการนำเสนอ “นโยบาย” ที่ดีต่อประชาชนในกรุงเทพมหานครก็ตาม นอกจากนั้น ถึงแม้ว่าผลการสำรวจของสวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จะได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของคนกรุงเทพมหานครพบว่า สิ่งที่คนกรุงเทพมหานคร “พึงพอใจ” มากที่สุด ที่จะมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ คือ นโยบายที่ผู้สมัครแต่ละคนนำมาใช้ในการหาเสียงถึงร้อยละ 47.24 และรองลงมาก็คือ

²⁷²“3 มีนาคม คนกรุงแสดงพลัง ส่งสัญญาณ การเมือง”, *มติชน* (3 มีนาคม 2556) : 3.

²⁷³“จับตาผู้ว่าฯ กทม. ยุค Branding & Loyalty”, *กรุงเทพธุรกิจ* (1 มีนาคม 2556) : 31.

มีผู้สมัครหน้าใหม่หลายคน ทำให้มีความหลากหลาย และมีตัวเลือกมากขึ้นร้อยละ 20.31²⁷⁴ ก็ตาม แต่ในเมื่อ “กลุ่มผู้เลือกตั้ง” ได้มีการตัดสินใจไว้แล้วว่า ในการเลือกตั้งครั้งนี้จะเลือกพรรคการเมืองใด หรือไม่เลือกพรรคการเมืองใด ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุที่ไม่ชื่นชอบพรรคการเมืองนั้น หรือไม่ชอบอดีตผู้นำพรรคการเมืองพรรคนั้นก็ตาม ตัวแปรเรื่อง พรรคการเมือง จึงถือว่าเป็นกลุ่มอิทธิพลที่มีความสำคัญมากสำหรับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งนี้อย่างยิ่ง โดยสิริพรรณ นกสวน สวัสดี ได้วิเคราะห์ไว้ว่า “ที่สุดแล้วเชื่อว่า คนกรุงเทพฯ จะลงคะแนนตามจิตของตัวเอง คือถ้าเป็นแฟนประชาธิปัตย์ แม้จะไม่ชื่นชอบ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ แต่ก็เลือก เพราะกลัวประชาธิปัตย์แพ้”²⁷⁵ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการวิเคราะห์ของ สุขุม นวลสกุล ที่ได้กล่าวไว้ว่า “การลงคะแนนเลือกตั้งของคนกรุงเทพฯ สิ่งที่พรรคเพื่อไทยไม่คิดไม่ได้ก็คือ คนอาจเลือกจากความคิดทางการเมืองมากกว่าฝีมือของทั้งคู่ เช่น ต้องการถ่วงดุลอำนาจ ดังนั้น กระแสการเมืองจึงสำคัญ”²⁷⁶

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า บริบททางการเมืองในช่วงเวลาของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและปัจจัยที่ส่งผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2556 นั้น ถือได้ว่า บริบททางการเมือง และปัจจัยด้านกลุ่มอิทธิพลที่เป็น “พรรคการเมือง” เป็นปัจจัยสำคัญมากต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยสามารถส่งผลต่อการแพ้-ชนะ ในการเลือกตั้งครั้งนี้ได้ ทั้งนี้เนื่องจาก “กลุ่มผู้เลือกตั้ง” มีการให้น้ำหนักมากกว่าปัจจัยด้าน “ผู้สมัครรับเลือกตั้ง” หรือปัจจัยที่เป็นกลุ่มอิทธิพลด้านอื่น ทั้ง ๆ ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้มี “นโยบาย” ที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อ “กลุ่มผู้เลือกตั้ง” ก็ตาม

²⁷⁴ สุขุม เฉลยทรัพย์, “ยุทธการชิงเก้าอี้ผู้ว่าฯ กทม.”, *สยามรัฐ* (21 กุมภาพันธ์ 2556) : 7.

²⁷⁵ สิริพรรณ นกสวน สวัสดี, “เทียบฟอร์ม สุขุมพันธุ์-พงศพัศ”, *ข่าวสด* (11 มกราคม 2556) : 3.

²⁷⁶ สุขุม นวลสกุล, “เทียบฟอร์ม สุขุมพันธุ์-พงศพัศ”, *ข่าวสด* (11 มกราคม 2556) : 3.